

02 (44) | КВІТЕНЬ 2018

ВІСНИК

СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ЛЕМКІВСЬКИХ
ОБ'ЄДНАНЬ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

ЗМІСТ

Слово редакції

Великодні привітання4

З життя СФУЛО

Засідання Президії СФУЛО 6

Візит голови СФУЛО до Києва 8

Запрошення до участі у конференції..... 9

Фейковий лист про Конгрес 12

Візит голови СКУ до Сербії 13

Інтерв'ю з Софією Фединою 14

Звіт голови СФУЛО за II півріччя20

Програма діяльності СФУЛО 2017-22 р...29

Засідання Колегії ВУТЛ39

Історія

Мій декалог. До 71 річниці “Вісли”42

День пам'яті жертв депортованих.....44

Зміни до закон про ІНП44

Звернення СФУЛО до Анджея Дуди45

Заява ВРУ щодо закон про ІНП46

Звернення громадськості Польщі48

Ефект Страйзанд для Польщі.....50

Про переслідування українців 1937-56.53

Історія утворення т-ва у Чорткові..... 57

У світлу пам'ять проф. Івана Гвозди 59

Культура.Новини62

Оголошення

Конкурс СФУЛО на кращу відзнаку.....69

План основних заходів на 2018 рік.....70

Головний редактор: Тарас РАДЬ
Тарас ВАРХОЛЯК

Редакційний колектив: Ярослава ГАЛИК
Назар РАДЬ

Дизайн: Віктор ДУДЯК

Вісник СФУЛО © Офіційне видання
Світової Федерації Українських
Лемківських Об'єднань.
Виходить раз на квартал.

Основна мета часопису – динамічно
висвітлювати діяльність усіх суб'єктів
СФУЛО.

Номери вісника можна буде скачати зі
сайту СФУЛО: www.sfulo.com/biblioteka
Адреса редакції: visnyk.sfulo@gmail.com.
Можна надсилати свої матеріали.
Рішення про публікацію прийматиме
редакційна рада.

Світова Федерація Українських
Лемківських Об'єднань (СФУЛО) -
неурядова міжнародна громадська
організація, яка об'єднує українські
лемківські спільноти України, Польщі,
Словаччини, Сербії, Хорватії, Канади та
США. Основна мета діяльності -
забезпечення та захист законних
соціальних, економічних, творчих,
етнічних, національно-культурних та
інших інтересів лемків; розвиток та
популяризація лемківської культурної
спадщини і духовності на засадах
законності, демократії, добровільності та
самоврядування.

Офіційна сторінка в інтернеті
www.sfulo.com.

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Шановні читачі!

У часі Великодніх свят раді Вам представити черговий 44-й номер Вісника Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань.

Закликаємо усіх суб'єктів СФУЛО в Україні, Польщі, Словаччині, США, Канаді, Сербії та Хорватії, а також просто лемків з усього світу надсилати нам свої матеріали для Вісника на незмінну електронну скриньку: visnyk.sfulo@gmail.com

Оскільки наше видання виходить суто в Інтернеті, то просимо поширювати його поміж друзями та на власних сторінках у Фейсбуці, Твіттері та інших соцмережах.

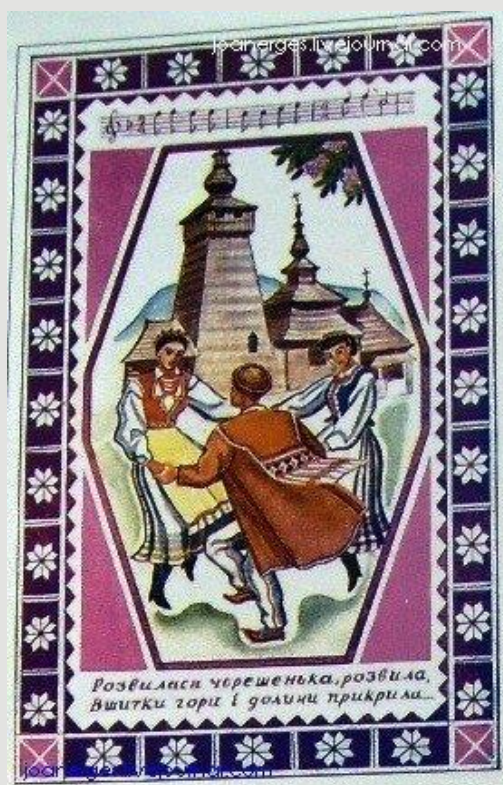
**З повагою,
Редакційна Рада**

ВЕЛИКОДНІ ПРИВІТАННЯ

Великодні привітання СФУЛО

«Це день, що його створив Господь, тож радіймо і веселімся в нім».

(Стих Пасхи)

Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань сердечно вітає Вас, дорогі Лемки-Русини-Українці, в усіх країнах світу, на всіх континентах, зі світлим празником Христового Воскресіння!

Великдень – це свято любові та відродження, символ нашого спасіння.

У цей святочний день нас єднає величне відчуття перемоги життя над смертю, тріумфу добра і світла над злом і темрявою, віри над безнадією, правди над кривдою.

І ми радісно поспішаємо з великодніми кошиками до храмів, щоб діткнутися до тої незбагненої таїни життя вічного, наповнити наші серця любов'ю і добротою, освятитися світлим Господнім благословенням. За нашою давньою традицією велика сонячна запашна паска символізує щедрість і достаток, а лемківська промениста писанка – красу і вічність життя, духовну гармонію.

Хай в переливах великодніх дзвонів звершиться чудо світлого оновлення наших душ, щирого поклику на добрі та праведні справи. У кожен дім хай завітає любов і милосердя, достаток і злагода. Просимо у Всевишнього особливої Божої ласки й опіки насамперед для тих, хто боронить Україну. Нехай Господь береже кожную родину!

У цей величний пасхальний час зичу всім лемківсько-русинським громадам світу, Головам Суб'єктів Федерації та учасникам їхніх організацій, всім, хто любить і пам'ятає рідні Бескиди, – глибокої віри та **непохитної надії на торжество світлих сподівань про відродження** добра, правди, гармонії і миру!

Христос Воскрес! Воістину воскрес!

01.04.2018 р.

З повагою
Ярослава Галик,
Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань

Фото <http://photo-lviv.in.ua/stari-velykodni-lystivky-vydani-u-lvovi/>

Час Сьогодні Неспокійний – а Великодній

Йшов спокійний, повний мерехтіння
А за ним надія росла
Пройшов попід лісом
Трава зазеленіла
Такий скромний ступав
Повернувся до мене та сказав
Не переймайся
Все замете мій – палець
Раніше тих, хто думають, що справедливі...
Та заплатили вже все
Тоді прийде мій, несподіваний час
Заростуть в гущах забутих справ...

Будьте
Як гілка березова з весною
Гнучка та зелена
Як яйце батиковане
Як курятко золоте
Чисте й не осквернене
Будьте собою
Не лиш для себе
Дивіться, де голос
просить у потребі

Олександр Маслей

Джерело: <http://bit.ly/2qcrVAA>

З ЖИТТЯ СФУЛО

Засідання Президії СФУЛО 24 лютого у Львові

24 лютого у Львові відбулося перше у 2018 році і друге після проведення VI Конгресу засідання Президії Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань. Багатогодинна зустріч видалась насиченою у плані обговорення завдань і продуктивною у справі прийняття рішень для подальшої роботи СФУЛО.

Участь у засідання взяло 10 з 15 членів Президії з п'яти суб'єктів Федерації, серед яких голова СФУЛО Ярослав Галик (Україна), Василь Мулеса (Україна), Степан Майкович (Україна), Марко Гованський (США), Андрій Хомик (США), Андрій Ротко (Канада), Максим Маслей (Канада), Василь Шлянта (Польща), Богдан Віславський (Сербія), Велимир Паплацко (Сербія). Також участь взяло 4 з 6 членів Контрольної комісії СФУЛО, серед яких її голова Ігор Дуда (Україна), Віктор Бандурчин (Словаччина), Богдан Кікта (США), Андрій Сподарек (Канада).

Серед запрошених гостей були присутні Василь Гаргай (Канада), Стефан Клапик (Польща), Тарас Радь (Україна), Богдан Сиванич (Україна), Мирослав Дмитрах (Україна), Іван Городиський (Україна).

Засідання розпочалося з хвилини мовчання для вшанування пам'яті колишнього голови Світової Федерації Лемків Івана Гвозди (20.02.1928 – 06.06.2016) до 90-річчя від дня його народження. Разом з тим, також було відзначено про 45-ту річницю створення Світової Федерації Лемків (1973 р.), яка стала передвісницею Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань.

Першочергово було заслухано звіт про поточний стан справ та фінансовий звіт за шість місяців голови СФУЛО Ярослави Галик, який було прийнято до відома і підтриманий одноголосно.

Важливим питанням засідання у плані розуміння поточного стану справ у середовищі лемків у світі, обміну інформацією та підтримки зворотного зв'язку були виступи голів суб'єктів СФУЛО з інформацією про роботу, яка проводиться на місцях та проблеми, які доводиться вирішувати кожному на місцях. З такими повідомленнями виступили

заступник голова Об'єднання лемків Канади Андрій Ротко, голова Організації Оборони Лемківщини США Марко Гованський, член управи Союзу русинів-українців Словацької Республіки Віктор Бандурчин, голова Союзу русинів-українців Сербії Богдан Віславський, заступник голови Об'єднання лемків Польщі Василь Шлянта і голова Всеукраїнського товариства "Лемківщина" Василь Мулеса. Доповідачі поділилися з іншими інформацією про плани діяльності на найближчі шість місяців (фестивалі, конференції, мистецькі проекти, видавнича діяльність, залучення молоді, організація поїздок на Лемківщину тощо), а також розповіли про труднощі, які доводиться долати в процесі роботи (фінансування, асиміляція, еміграція, політичне русинство тощо).

Наступним важливим питанням було обговорено та проголосовано ряд документів, спрямованих на регламентацію діяльності СФУЛО у коротко- і середньотерміновій перспективі. Серед них затверджено План основних заходів СФУЛО на 2018 рік, Бюджетну програму СФУЛО на 2018 рік та Програму діяльності СФУЛО на 2017-2022 роки.

Серед важливих завдань СФУЛО на поточний рік було розглянуто питання підготовки заходів з нагоди 75-річчя від початку Великого злочину депортації українців Закерзоння 1944-1951 рр., які відбудуться у 2019 році. Цьому передую велика і активна робота з проголошенням 2018 р. Роком Справедливості і надання правової оцінки депортації Верховною Радою України. Для того, що підготувати правову основу для рішення українського парламенту Школа верховенства права УКУ розпочала роботу з аналізу законодавчої бази, норм міжнародного права та вивчення досвіду інших подібних справ. Разом з тим, у вересні 2018 року у

Львові має відбутися міжнародна наукова конференція під назвою “Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.”. Паралельно з тим, до цього процесу мають долучитися суб'єкти Федерації, які мають організувати звернення від міжнародних організацій та груп (сенаторів, політиків, правників, істориків) до уряду України та Польщі про визнання злочином депортації українців з комуністичної Польщі.

На засіданні Президії було підтримано умови Конкурсу СФУЛО на найкращу відзнаку 75-ліття Великого злочину депортації 1944-1951 рр. Метою конкурсу є обрати графічне зображення, яке у подальшому буде розміщено на ювілейній монеті, яка буде виготовлена Національним банком України, та на конвертах з марками, які будуть погашені ДП Укрпошта. Головою конкурсного комітету затверджено Андрія Хомика.

Під час засідання також було обговорено проблему політичного русинства та напрацювання спільної позиції СФУЛО у ставленні до діяльності антиукраїнських русинських організацій у Польщі, Словаччині, Румунії, Сербії (зокрема, Руска бурса, Руска оброда, Руска матиця). Важливим елементом протистояння політичному русинству має стати широке поширення об'єктивного підходу до історії, культури, традицій лемківського українського субетносу на противагу русинській концепції Пола Роберта Магочі.

Ярослава Галик, Стефан Клапик і Богдан Віславський поінформували Президію про стан справ у Союзі русинів-українців Хорватії. Після того, як організація фактично припинила свою діяльність і була утворена нова русинська структура, колишня лемківська українська фракція перейшла до Української громади Республіки Хорватії. Таким чином постало завдання заново відновити членство лемків Хорватії у складі СФУЛО як сьомого суб'єкта Федерації. Працювати над цим завданням було доручено заступнику голови СФУЛО у Європі Стефану Клапику та голові СРУС Богдану Віславському.

Також під час засідання було розглянуто питання останніх змін до закону про Інститут національної пам'яті Польщі у частині, яка стосується криміналізації “злочинів українських націоналістів та український формувань, які колаборували з Третім Рейхом”. Закон, який підписав президент Польщі Анджей Дуда і на даний момент скерований для аналізу Конституційному трибуналу Польщі вступає у дію з 1 березня 2018 року і несе серйозні загрози для становища українців у Польщі.

На завершення суб'єктам СФУЛО було запропоновано долучатись до наповнення “Лемківського календаря” та періодично надсилати інформацію для Вісника СФУЛО.

Після тривалого і плідного обговорення питань порядку денного засідання було завершено і обумовлено, що наступне засідання Президії СФУЛО відбудеться у липні під час Лемківської Ватри у Ждині (Польща).

Автор Тарас Радь

Візит голови СФУЛО до Києва

14-16 березня 2018 року голова СФУЛО перебувала у Києві з метою об'єднання зусиль для підготовки проекту законодавчого акту про реабілітацію примусово евакуйованих українців з етнічних історичних земель у Польщі у 1944-1951 рр. як жертв політичних репресій з визначенням статусу депортованих та ряду постанов ВР, проведення Міжнародної науково-практичної конференції про суспільно-історичну та політико-правову оцінку тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр., підготовки до

відзначення 75-х роковин початку Великого злочину депортації українців та вирішення інших питань для здійснення програмних завдань СФУЛО.

Відбулася ціла низка дуже важливих робочих зустрічей у ВР з народними депутатами, у МЗС, Мінкультури, Міносвіти, в УІНП, УВКР, СКУ, Всеукраїнському товаристві “Меморіал” та ін. Проведено ряд перемовин з істориками та правниками ВНЗ. Цікавою та змістовною виявилася зустріч з активом Київського товариства “Лемківщина” ім. Богдана-Ігора Антонича та Київського ветеранського правозахисного товариства депортованих українців «Холмщина» ім. Михайла Грушевського.

Джерело: http://sfulo.com/?page_id=228&lang=uk

АНОНС!

Запрошуємо до участі в конференції!!!

7 вересня 2018 року у Львові в Центрі Митрополита Андрея Шептицького Львівського Католицького університету відбудеться Міжнародна науково-практична конференція на тему: **“Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.”**

Інформаційний лист

**Львівська обласна державна адміністрація
Львівська обласна рада
Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань
Український Католицький Університет
Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя
Всеукраїнська правозахисна організація «Меморіал» імені Василя Стуса**

Шановні історики, правознавці, науковці!

Запрошуємо Вас взяти участь у Міжнародній науково-практичній конференції на тему: **“Суспільно-історична та політико-правова оцінка тотального виселення українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.”**

Конференція проводиться за підтримки: Міністерства освіти і науки України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства культури України, Українського інституту національної пам'яті, Світового Конгресу Українців, Української Всесвітньої Координаційної Ради, Української Федерації Америки.

Конференція відбудеться у п'ятницю, 7 вересня 2018 року, в конференц-залі центру Митрополита Андрея Шептицького Українського Католицького Університету в м. Львові, вул. Козельницька, 4.

9 вересня 2019 р. виповнюється **75** років від початку Великого Злочину Депортації етнічних українців з одвічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у Польщі в 1944-1951рр., внаслідок яких потерпіло понад **700 тисяч** українців-автохтонів, серед яких близько 250 тисяч лемків. Тотальне виселення корінних українців зі споконвічних теренів за етнічною ознакою було ретельно сплановане і брутално здійснене більшовицько-комуністичними режимами Польщі та СРСР, що трактується як етноцид щодо українців.

Внаслідок депортацій найзахідніша тисячолітня гілка українського народу була доведена до фізичного і духовного відмирання, до зменшення і ослаблення свого генетичного потенціалу, до руйнування української культурної та історичної спадщини на етнічних теренах, що поставило під загрозу знищення цілі етнографічні групи українського народу, зокрема лемків.

Під час депортації українців у найбрутальніший спосіб порушувалися основоположні права людини та права національної спільноти, тому ця сторінка історії є трагедією не лише України, але й всього людства.

Проте донині держава Україна не висловила своєї офіційної позиції про ці трагічні події, а злочин не засуджено ані на українському, ані на міжнародному рівнях.

За роки незалежної України на базі зібраних архівних матеріалів, історичних документів, свідчень потерпілих, на основі ґрунтовних досліджень було проведено цілу низку міжнародних та регіональних наукових та науково-практичних конференцій, опубліковано ряд системних колективних та індивідуальних праць, збірників документів, мартирологів, чимало дослідницьких статей і монографій, спогадів вигнанців, що охоплюють історико-правові аспекти всіх етапів депортації етнічних українців з історичних українських земель т. зв. Закерзоння – **1944-1946 рр., 1947р., 1948р, 1951р.**, а також багаторічну боротьбу за відновлення прав депортованих.

Цьогорічна конференція буде проходити в **Рік Справедливості щодо українців, депортованих із т. зв. Закерзоння у 1944-1951 рр.**, проголошений у Львівській, Тернопільській, Івано-Франківській областях, що має стати першим етапом підготовки до сумних **75-х роковин початку депортації українців** із їх етнічних теренів у Польщі.

Тому ця конференція покликана узагальнити і підсумувати здійснену попередню колосальну науково-дослідницьку роботу, а її висновки повинні послужити основою для встановлення історичної правди про трагедію вигнання українців з історичних етнічних земель в Польщі у 1944-1951рр. та засудження на державному рівні усіх етапів депортації як злочину проти українців і злочину проти людяності з відновленням прав потерпілих як жертв політичних репресій тоталітарних режимів.

Мета конференції: сформувані суспільно-історичні, політичні та правові висновки щодо тотального примусового виселення українців за етнічною ознакою зі споконвічних теренів у 1944-1951 роках, здійсненого комуністичними режимами Польщі й СРСР; забезпечити відновлення національної пам'яті та встановлення історичної справедливості для подальшого зміцнення Української держави.

Тематичні напрями конференції:

1. Аналіз передумов та документів, які стали підставою для примусового виселення українців з етнічних земель у 1944-46, 1947, 1948, 1951 рр., та здійснення їх історичної і політико-правової оцінки.
2. Аналіз процесів вимушених міграцій виселених українців з етнічних земель у 1944-46, 1947, 1948, 1951 рр. у просторовому та кількісному аспектах.
3. Суспільно-історичні, політичні, юридичні та економічні наслідки примусового виселення українців з етнічних земель у 1944-46, 1947, 1948, 1951 рр.
4. Цивілізаційна потреба та нагальна необхідність засудження на державному рівні тотального вигнання українців-автохтонів з етнічних земель у 1944-1951рр. як злочину проти людяності, прийняття відповідного законодавчого акту і інших заходів для встановлення історико-правової справедливості.
5. Інші напрями, які допоможуть розкрити основну тему конференції.

Робоча мова конференції – українська.

Форма участі: очна, дистанційна.

Регламент роботи конференції:

Доповіді на пленарному засіданні – до 15 хвилин

Виступи в обговоренні доповідей – до 3 хвилин

Для участі в конференції просимо:

до 1 червня 2018 р. надіслати **заявку** на участь із темою виступу та короткою анотацією (до 0,5 стор.) на електронну адресу оргкомітету. Просимо надати таку інформацію:

- ім'я, по батькові, прізвище автора/авторів;
- науковий ступінь, посада;
- місце роботи: назва установи, населений пункт, країна;
- контактна адреса (в тому числі е-мейл), телефон;
- форма участі: очна/заочна, потреба в мультимедіа;

до 15 липня 2018р. надіслати текст доповіді (статті), оформлений за відповідними вимогами, на електронну адресу оргкомітету lemky.sfulo@gmail.com

За надісланими матеріалами планується **до** дати проведення конференції (7 вересня) **видання наукового збірника**, тому просимо надсилати тексти доповідей **своєчасно**.

Вимоги до змісту та технічного оформлення тексту доповіді (статті):

- ✓ обсяг статті – до 10 сторінок тексту, набраного у редакторі Microsoft Word;
- ✓ формат – А4;
- ✓ орієнтація – книжкова;
- ✓ відстань між рядками – 1,5 інтервали;
- ✓ шрифт – Times New Roman, розмір 14;
- ✓ поля: ліворуч – 2 см, угорі, внизу – 2 см, праворуч – 2 см;
- ✓ абзацний відступ – 1,25 см;
- ✓ вирівнювання по ширині.

Структура статті:

- УДК;
- ім'я та прізвище автора (авторів);
- назва статті;
- анотація українською (3–4 речення);
- ключові слова;
- у кінці статті подати ім'я, прізвище автора, назву статті, анотацію та ключові слова англійською;
- для статей іноземною мовою зробити розширену анотацію українською мовою.

Бібліографія подається в кінці статті в алфавітному порядку під заголовком:

Джерела та література

Посилання у тексті статті зазначаються в квадратних дужках, перша цифра – порядок джерела посилання в списку “Джерел та літератури”, друга цифра – номер сторінки, перед яким подається скорочення (зразок: [12, с. 35].

Статті авторів не підлягають додатковому редагуванню.

Інформація для гостей конференції

Проїзд від Головного залізничного вокзалу до Центру Шептицького УКУ: автобус № 16, зупинка «Податкова» (вул. Панаса Мирного/вул. Стрийська).

Можливе **розміщення** учасників конференції:

оргкомітет пропонує проживання в двомісних номерах в колегіумі УКУ з 6 на 7 вересня або з 7 на 8 вересня (1 ніч). Про таку необхідність треба вказати в **заявці**.

Контактні телефони оргкомітету:

Ярослава Галик: +38 096 218 10 78; +38 095 75 28 129

Електронна адреса оргкомітету: lemky.sfulo@gmail.com

Інформація на сайті СФУЛО: http://sfulo.com/?page_id=228&lang=uk

Поштова адреса оргкомітету: вул. Свободи, 204А/20, м. Яремче, Івано-Франківська обл., Україна, 78501

**З повагою,
Оргкомітет конференції**

Фейковий лист про позачерговий Конгрес СФУЛО

Світова федерація стала жертвою провокації. За підписом колишньої голови СФУЛО Софії Федина почесним гостям електронною поштою було розіслано лист про фейковий позачерговий конгрес СФУЛО.

Однак з'ясувалося, що Софія не надсилала ніякого листа – невідомі зловмисники зламали стару електронну скриньку экс-голови СФУЛО й використали її. Керівництво організації розглядає цю ситуацію як спробу дискредитації СФУЛО.

“Товариство, щойно зіткнулася з дуже неприємною ситуацією: хтось зламав мою скриньку ukrainesinger@gmail.com (якою я вже кілька років не користуюся) і від мого імені розіслав інформацію надзвичайно поважним людям, що 9 лютого 2018 року в сесійній залі ЛОР відбудеться позачерговий конгрес СФУЛО, – пояснила Софія Федина на [своїй](#) Фейсбук-сторінці. – Заявляю, що це ФЕЙК, добре продуманий і організований, оскільки робили запрошення шахраї на старому бланку організації і вкравши мій електронний підпис. **ЖОДЕН КОНГРЕС СФУЛО ЗАРАЗ НЕ ПРОВОДИТЬСЯ!**”.

Візит голови Світового Конгресу Українців до Сербії

Подаємо написання в оригіналі

У рамках своєї турнеї організованої пре отримоване контактох з діаспору, концом фебруара и початком марта мешаца, председатель Шветового Конгресу Українцох Евгений Чолій нацивел Зединени Арапски Емирати, Белгию, Австрию, Словацку и Сербию. У Сербії перебувал 5. и 6. марта, дзе ше стретнул з представителями державних органох, як и з представителями греко-католицкей церкви, представителями Українскей и Русинскей націоналней ради, активистами Союзу Руснацох Українцох Сербії, як и з представителями здруженьох гражданох.

Треба натпомнуц же Шветови Конгрес Українцох облапя мрежу организацийох українскей/русинскей діаспори у 53. жемох, а котра облапя коло 20 милиони особи. Шветови Конгрес Українцох член Економскей и социалней ради Організації Зединених Нацийох. Прето пан Евгений Чолій дня 27. фебруара того року у Бриселу, Белгия, вжал учасц на зашеданю Европского парламенту, дзе мал вецей стретнуца з функционерами Европскей Унії.

Про цю трагічну сторінку в історії України майже нічого не відомо як в українському суспільстві, так і в світовій спільноті. Тому Федерація ставить перед собою завдання розгорнути широку інформаційно-роз'яснювальну роботу в Україні та усвіті про депортацію лемків та всіх українців з історичних етнічних українських земель Польщі у 1944-1951 рр. шляхом публікацій, лекцій, розповідей, свідчень, інтерв'ю, круглих столів, конференцій, дискусій всіма доступними ЗМІ та засобами передачі інформації. Таким чином про Лемківщину і її трагедію дізнається як українська, так і світова громадськість.

Представителє Союзу ше од початку 90. рокох прешлого столития вецей раз стретали з председателями ШКУ, и то з Юриєм Шимком, Асколдом Лозинским, як и з Евгеном Чолієм. При першим стретнуцу з председателем Юриєм Шимком, у Києву, ведно з представителями Союзу руснацох и українцох Горватскей, догваряло ше коло помощи настрадалим и виселеним жителям русинскей и українскей народносци при познатих подійох у Вуковаре, Петровцох, Миклошевцох итд.

Таки нациви представляю за нашу русинску заєдніцу у Сербії моралну и политичну потримовку, бо таки акції указую же нас українска діаспора прилапює як часц своєї діаспори, так же и стого боку можеме обчековац каждую можливу потримовку за медисобне сотрудніцтво у обласци култури, образования, информования итд. Исто так, то за нас представя и виход з ізоляції котрей зме були виложени як далека и заварта енкава, пре територіялну удаленосц пре, до недавно, недостаток медзисобного контактованя и информования, як и пре вецей други причини.

Автор Богдан Віславський, голова Союзу русинів-українців Сербії

Джерело: сайт СФУЛО <http://sfulo.com/?p=1031&lang=uk>

ІНТЕРВ'Ю

Софія Федина: “Кожен має хоча б раз на тиждень робити пост у Фейсбуці про своє походження”

Сьогодні экс-голова СФУЛО, відома співачка Софія Федина є волонтеркою бійців АТО, ведучою політичної передачі на львівському телеканалі “Перший західний”, а також доцентом кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби Львівського національного університету імені Івана Франка, займаючись дослідженням української діаспори та гібридної війни Росії з Україною. При усій своїй зайнятості Софія не забуває про тематику Лемківщини – на державному рівні просуває ідею визнання насильницької депортації 1944-1951 років, перебуваючи на контакті із народними депутатами різних фракцій.

“Добре було б в Україні відкрити громадою бізнес, із якого б десятина йшла суто на потреби Лемківщини”

-- Софіє, час твого головування в СФУЛО (2012-2017 роки) припав на початок кровопролитної війни Росії проти України. При цьому вдалося об'єднати довкола допомоги українським воякам всі організації та й загалом у лемківському «світі» стало більше єдності.

- Я в них нічого не вимагала і нічого не просила, а закликала до креативу. Словаки мене спитали: «Що ви від нас хочете?». А я відповіла: «Нічого не хочу, але запитую, чого ви самі потребуєте від мене? Адже у вас є одна маленька організація і багато ворогів довкола». Але коли є світова федерація і ми на весь світ готові верещати, коли з вами щось відбувається – це вже зовсім інакша справа.

Як я побачила згодом, депортованих, а зокрема і лемків, є дуже багато у Світовому конгресі українців – Зенон Потічний, Іван Іванюра і багато інших. Голова Союзу українок Великобританії – лемкиня, голова Союзу українок Скандинавії – лемкиня, голова союзу українок Німеччини – лемкиня, те ж у Португалії із Янголами милосердя. Наших багато і вони тягнуться до України, але хочуть щоб їх тут знали, щоб за них заступалися – не тільки фінансово, але й добрим словом, інформацією. Водночас для тих, хто вже не перше

покоління на еміграції, необхідні підручники української як іноземної – хоча б в електронному форматі, але мовою тієї країни, в якій вони живуть. Важливим є статус закордонного українця. Це має бути по суті другий паспорт, друге громадянство. Але в Україні це настільки забюрократизований процес, що тільки 3-4 роки витребують дані з архівів. Це треба негайно змінювати, адже за увесь час цього статусу набули лічені люди.

-- Яку з громад СФУЛО ти б назвала найактивнішою на сьогодні?

- Чесно – американську. Може у них набагато менше людей, але вони роблять фундаментальні справи. Це почалося два-три роки тому. Її керівник Марко Гованський мав розмову щодо визнання депортації і з Президентом Порошенком, і з конгресменами

Саме Марко є сином Стефана Гованського, який разом із друзями колись придбав у польської держави свою власну землю, з якої депортували його родину – поруч із селом Ждиня. Там щороку відбувається «Лемківська Ватра».

-- А що б ти виділила з проблем світової лемківської організації?

- Одна з головних проблем – старіння громади. Якщо в Україні це не так помітно, бо занадто велика маса народу, то на еміграції – дуже видно. Старші члени організації були активні, створювали осередки, збирали кошти. Натомість молодь має зовсім інші візії, декому байдуже, у декого просто нема часу.

Інший момент – у Канаді, США та навіть Польщі дуже добре працює фінансовий складник – там заробляють гроші, там держава дала, але є механізм – нічого безкоштовно не робиться. Натомість в українській громаді, а також у Словаччині, Сербії та Хорватії всі вважають, що все має бути безкоштовно. І всі чекають, що хтось має виділити гроші. Це велика проблема, бо поки чекаємо, що хтось нам щось дасть, не можемо реалізовувати свої власні справи – на Ватру треба гроші, на видавництво, на радіопередачі.

Ще до війни закордонні українці образилась на Катерину Ющенко за докори, мовляв вони «проспали» найважливіше – поки фінансували пам'ятники ніхто не купив стратегічних підприємств, телебачення, радіо, газет. І у підсумку дійшли до того, що в Україні не було україномовного, україновласницького продукту як такого. Ми мали б від цих слів відштовхуватись.

У нас є бізнесмени, є можливості закладати бізнес, але добре було б зробити громадою

щось, на що б десятина йшла суто на потреби Лемківщини. У мене була ідея створити Лемко-центр. Його приміщення можна було б здавати під конференції, тренінги, але щоб прибуток йшов на потреби товариства. Маємо пристосовуватись до реалій нашого часу і шукати, де взяти гроші.

«Кожен б'ється за щось своє, а велика засаднича справа Закерзоння не рухається вперед»

-- В Інтернеті інколи розгоряються дивні суперечки між лемками і, мабуть, насамперед бойками через етнографічну межу. Останнім часом дійшло до кумедних звинувачень в «крадіжках» бойківських сіл...

- Великою проблемою є те, що лемків часто відокремлюють від українців. Наше лемківське – і всі решта, з іншого боку ми, бойки, і все решта. Якщо ми говоримо про Україну, то в нас треба шукати моменти, які об'єднують, щоб встановити історичну справедливість. Зрештою щоб визнати постраждалих від депортації постраждалими.

Громади, бойки, надсянці, холмщаки, лемки, дуже роз'єднуються – кожен б'ється за щось своє, а велика засаднича справа не рухається вперед. Коли я говорю про потребу визнання депортації 1944-1951 років на державному рівні, бойки верещать, навіщо я до них пхаюся, кажуть, мовляв з вами не були, а ви не зовсім українці, а ви приписали до Лемківщини наше село...

Так чи інакше село Званівка ідентифікує себе з Лемківщиною. У них єдина в регіоні велика греко-католицька церква, в себе в хаті вони створили лемко-центр, на третій рік війни почали робити вертеп із намаганням дати туди лемківську говірку. У них є свій «Лемківський вісник», вони створили Званівську об'єднану територіальну громаду, яка стала прикладом об'єднання лемків та бойків. Вони постійно перебувають у пошуках – зараз є ідея щорічної ватри на Донеччині. До речі, я привозила до Званівки спеціальні стенди про лемківські строї, хижі, побут, гори літератури.

– Але для лемків і багатьох бойків є спільна проблема, про яку ти вже згадала – досі невизнана на державному рівні депортація з рідних земель.

- Допоки ми не ідентифікуємо те, що відбулося, не можемо говорити ні про відновлення історії, ні про декомунізацію, ні про рівноправні адекватні відносини з Польщею. Зараз для української спільноти важливо знайти по всьому світу людей, які пам'ятають депортацію 1944-1951-го років, а тоді з допомогою світової спільноти домагатися закону про депортацію від Верховної Ради. Ми зверталися до Адміністрації президента. Але у відповідь мені телефоном сказали, що сваритися з Польщею зараз не на часі. Проте до чого тут сварки – 800 000 поляків теж звідси вивозили!

Ми маємо визнати депортацію злочином не лише проти українців, а загалом проти людяності, разом з тим засудити цей злочин комуністичних режимів України і Польщі, під час якого постраждали як українці, так і поляки.

Був задум на 2019 рік організувати у Львові міжнародний форум депортованих українців, який би став базою для майбутнього закону. Йдеться про те, щоб взяти 1944-1951 роки, а це три етапи депортації з Польщі в УРСР. Крім того – ще й депортацію на Сибір, адже це стосується 80 000 людей, яких перед тим привезли з Польщі. Сюди можна включити і потерпілих внаслідок операції «Вісла», і кримських татар. Треба зібрати тих, хто ще живий, зібрати правозахисників, зібрати людей з усього світу, щоб вони розповіли свої історії. А підсумком цього форуму має бути звернення до ООН із вимогою визнати трагедію українського і польського народів, в якій винуватий комуністичний режим.

Не дарма і народний депутат Андрій Антонищак звертався до Президента у травні 2017-го щодо проголошення 2018-го роком справедливості щодо депортованих із Закерзоння українців. Хоча на державному рівні цього не зробили, але ідею підтримали дві області – Львівщина й Тернопільщина. Адже на 2019-й припадають 75-ті роковини з часу початку депортації 1944-го. Чому говорили про 2018-й як рік справедливості? Щоб поінформувати людей, щоб була централізована кампанія. Адже люди часто навіть не знають, що депортація і акція «Вісла» є різними трагічними подіями.

-- *Антонищак – єдиний у Верховній Раді депутат, який підтримує тематику депортації?*

- Загалом у нас є близько 40 народних депутатів, які мають коріння із Закерзоння. З родини депортованих чи добре знають і підтримують нас зокрема Олег Березюк, Андрій Парубій, Руслан Князевич, Олег Барна, Дубневичі, Ганна Гопко, Оксана Юринець, згаданий Андрій Антонищак. А крім того маємо підтримку з боку голів Львівської й Тернопільської облдержадміністрацій – відповідно Олега Синютки й Степана Барни.

«Лем-лемки» назвали мене «тієною огненною»

-- *Поміж нашої громади є ті, хто зве лемків окремою нацією, так звані «лем-лемки», з іншого боку є ті, хто об'єднує лемків у назву «русини». Як вести діалог із ними?*

- Протистояти їм можна тільки своєю набагато активнішою діяльністю не лише в Україні, а й на теренах Польщі, Словаччини, Сербії і Хорватії. Маємо допомагати лемкам за кордоном. І дуже важливий момент у цьому випадку – фінансування.

У Сербії є три групи одного походження – русини, русини-українці й українці. Українці посварені з обома групами, а лемки намагаються тримати золоту середину, хоча більшість тамтешніх людей ідентифікують себе як русини. Чому так? Тому що вони приїхали туди в 1760-х роках, коли держави з назвою Україна тоді фізично не було, саме слово мало хто вживав. При тому люди приїхали з Пряшівщини. У Сербії русини категорично не визнають, що вони – українці, але категорично визнають, що Україна – їхня батьківська земля. У Хорватії русинів-українців взагалі вже нема, залишився лиш союз русинів.

У Сербії і Хорватії, а також Словаччині виникає питання, чому ми в Україні носимося з тією депортацією. У них ніколи її не було, і вони не розуміють, чому в нас про неї говорять. Вони однозначно нас підтримують, але хочуть, щоби щось відбувалося і в їхніх інтересах. А це – збереження ідентичності, підручники, література, фінансування поїздок на фестивалі. І їх теж треба зрозуміти – держава не допомагає, а вони намагаються щось зробити.

- *Можливо, варто до назви СФУЛО додати слово «русинські»?*

- Така ідея не пройде. Була спроба экс-голови Володимира Ропецького додати це слово, утворивши Світову федерацію українських лемківських русинських організацій з огляду на Сербію, Хорватію та Словаччину. Але організація зі США, яка була основним фінансовим донором на той час, пригрозила виходом зі СФУЛО – на тому все й закінчилося. І я також не впевнена, чи нам треба робити акцент у назві, якщо вже в статуті прописано, що ми об'єднуємо українські, лемківські та русинські громади.

Нам треба набагато активніше працювати, щоб пояснювати, хто такі русини і показувати, як слово «русин» Москва використала для розколу громади на Закарпатті, в Словаччині, США і нарешті в Польщі.

-- В Україні усі давно знають про фінансування організації «русинів» Закарпаття із Кремля, знають і про їхні гидотні провокації на підтримку Росії у війні з Україною. Але останнім часом і на деяких польських Фейсбук-сторінках тамтешніх лемків, дружніх із русинами, почали з'являтися дописи про «українських карателів» та на підтримку псевдореспублік «ДНР»-«ЛНР». Чимало українських лемків після цього відписалися від тих сторінок і поставили крапку на спілкуванні зі своїми побратимами, хай і «лем-лемками», з Польщі...

- Щойно починають говорити про «ЛНР»-«ДНР» – тут же треба про це писати СБУ. Коли один із «русинських» провокаторів написав листа Путіну з проханням ввести війська на територію Закарпаття, там побічно згадувались лемки-русини. У відповідь СФУЛО написало жорсткого листа тодішньому виконавчому обов'язків президента Олександрові Турчинову, МЗС та СБУ з проханням взяти цю заяву до уваги. Після цього «лем-лемки» назвали мене «гіеною огненною». Як мінімум СБУ треба позначити на їхній сторінці. У нашій спецслужбі є люди, які займаються цією тематикою, тож хай збирають фактаж. Бо такі кроки – дикість.

Коли мене обрали головою, я впевнена була, що з «лем-лемками» треба говорити. Я дала інтерв'ю «Лем FM», говорила про порозуміння, а потім почула те інтерв'ю – там не було жодного не переробленого речення. Це була провокація, компіляція з їхнього боку, огидні коментарі на мої спроби порозумітися. А потім – «гієна огненна», потім по нас в оглядах «трактором» проходилися. Якщо з ними говорити, то на це треба реагувати. А реагувати пост-фактум – завжди погано. Насправді «лем-лемків» є всього декілька осіб, усі решта вірять їм, бо бачать ту інформацію, яку почули першу. Наша справа – говорити першими, бути активними в роботі, демонструвати її і показувати, що ми – успішні, маємо себе від них відсторонювати.

«Має бути спільна справа, однаково потрібна для усіх організацій СФУЛО»

-- Ми говорили про русинів зі Словаччини, Сербії, Хорватії, «лем-лемків» із Польщі. Чи великою є проблема єдності у Світовій федерації?

- Кожна організація насправді самодостатня. Але має бути справа, яка буде однаково приносити користь усім членам СФУЛО. І над цим треба добре думати, бо є занадто різні реалії життя, когось єднає депортація, в когось її не було, в когось є мовна проблема, в когось її немає. Мабуть не треба нав'язувати конкретну візію, але вимагати більше креативу і бачення їхньої місії.

От у США прийшло нове керівництво – загадані Марко Гованський і Андрій Хомик. Вони і конкурс на найкращі

книги запровадили – або перекладають, або фінансують їх видавництво. Вони ж зробили онлайн-реєстрацію в організацію, можливість пошуку генеалогічного дерева. Тепер вони ведуть дуже активну роз'яснювальну роботу щодо русинів в Америці. Адже русини в США – це «Rusyns in America», але ходять вони чомусь не до «русинської», а до «Carpatho-Russian church» (Карпато-Російської церкви). І от виникає запитання – чому саме до московської церкви?

У Словаччині оптація і українізація спричинила відмову від ідентичності. Словаки казали людям: «Ви – українці, а тому маєте ходити до української школи, говорити літературною мовою». А ті люди в житті не говорили літературною мовою! Вони говорили говіркою! А їм натомість стали насаджувати чуже і то в агресивній формі. Це відбувалося під приводом «українізації». При тому ті, хто записувались словаками – мали більші преференції.

Якщо є прив'язка до України, ми всі – етнічні українці, то українська влада має показувати, що вона за них дбає. Але допоки Україна не визнала депортацію, не визнала що ці люди – нащадки українців, доки не почне допомагати, фінансувати, доти все виглядатиме отак непевно.

-- Просвітництво необхідне і в самій Україні – на заході слово «лемки» відоме, але його значення мало хто розуміє. Натомість у Києві, а тим більш на півночі, півдні, сході України вже й саме слово ні для кого не є зрозумілим.

- Усе залежить від нас самих. Кожен має хоча б раз на тиждень робити пост у Фейсбуці про своє походження, про батьківське село на Лемківщині, про родину... Кожен мав би попрацювати в своїй сфері на благо лемків. Цікавою є ідея інтерактивної мапи пам'яті депортації. Тобто це мапа України і теренів, звідки були депортовані люди, щоб кожен міг наповнювати її, додавати туди своїх дідів і прадідів.

Наших багато і на сході України, ми їх українізуємо, збираємо до купи, створюємо фундамент людей, з якими можна працювати. Зараз багато хто відновлює своє коріння. У мене, наприклад, є знайомий борець АТО з Херсонщини. Один його дід був в УПА – із депортованих, інший – в Червоній армії. Він націоналіст і має лемківське коріння.

А ще відомий вояк, морський піхотинець із Севастополя Тимур Баротов – один з перших офіцерів з Криму, який виїхав звідти через переслідування, згодом був бійцем батальйону «Айдар». Здавалося б ні ім'я, ні прізвище у нього з Лемківщиною не пов'язані. А проте в нього також звідти коріння – по бабі, вона була депортована.

Таких людей чимало. Коли ми розкладали свічки у Львові біля пам'ятника Шевченкові у пам'ять про депортацію, чимало людей підходили. Запитували про товариство, про спільні заходи. Їх це зацікавлює, але інформації бракує.

-- Таким чином ми підійшли до питання товариства лемків в Україні – ти вже згадувала, що і його серед інших зачепило старіння громади.

- Змін мало, але насамперед тому, що молодь рідко коли допускають до організації. Коли мене обрали на посаду голови – був великий скандал серед тих людей, з якими ми дружимо навіть сьогодні. Це важливий момент.

Друга проблема – персональні амбіції. Дуже часто хтось не хоче вчасно відійти. Наприклад ніхто не вірив, що я складаю повноваження, всі чомусь думали, що мене «попхали». Я кажу: «Ні, вважаю, що зараз більше не можу зробити – хочу щоб прийшов хтось свіжий прийшов і робив». Але зазвичай всі тримаються за свої місця. І через амбіції починаються сварки, чвари, які роз'їдають товариство. Коли є зовнішня загроза, ми всі тримаємось разом. Але оця «іржа» зсередини роз'їдає українських лемків. Напевне амбіції і чвари – найбільша проблема, бо завжди хтось щось комусь намагається довести. Але ж це громадська організація! Ніхто нікому нічого не має доводити, тут вся робота добровільна, ніхто нікого не може змушувати, а якщо не буде позитивної атмосфери, ніхто тут не захоче нічого робити. Люди не будуть працювати, поки не побачать вищої мети.

Справді є багато лемків, які не знають про Лемківщину і знати про це не хочуть. Але чому? Ми маємо вивищувати своїх, хтось десь щось досягнув – про це треба голосно і всюди говорити, бо це наші люди! Треба створювати середовище доброзичливості і підтримки. Як в жидів є? Вони можуть сваритися, але «ето наш мальчик, ето наша дівочка». Кому як не нам, лемкам, триматися купи? Зрештою, нам стільки громад задрить якраз через те, що ми – лемки.

Розмову вів Тарас Вархоляк, спеціально для Вісника СФУЛО

Фото зі сторінки Софії Федини у Facebook

Звіт голови СФУЛО Ярослави Галик про діяльність СФУЛО за II півріччя 2017 року

Від VI Конгресу СФУЛО минає 6 місяців, як і з часу мого перебування на посаді голови СФУЛО. Доповім в хронологічному порядку про те, що вдалося зробити.

Наступного дня після Конгресу в Львівській міській раді відбулося представлення нового керівництва СФУЛО та урочисте відкриття III Львівського обласного фестивалю «Лемківська ватра» в с. Зимна Вода, під час якого я дала інтерв'ю Львівському ТБ та словацькому радію. Після завершення VI Конгресу СФУЛО необхідно було вирішити низку чисто організаційних питань щодо оформлення всіх документів (протокол, списки керівного складу, Звернення тощо) VI Конгресу, так як я була ще й секретарем цього Конгресу. Також підготувала і опублікувала прес-реліз Конгресу на сайті СФУЛО.

10 вересня 2017 р. брала участь в урочистих заходах вшанування 73-ої річниці початку депортації етнічних українців з теренів Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Підляшшя та Західної Бойківщини і 70-річчя операції "Вісла" та поминальній панахиді в пам'ять жертв депортації в м. Чорткові (Тернопілля).

12 вересня була присутня на засіданні правління Івано-Франківської обласної організації «Лемківщина», де обрана Почесним членом правління.

14-15 вересня я перебувала у Львові. Підготувала і здала документи на перереєстрацію нової юридичної адреси СФУЛО. Дала інтерв'ю Львівському радіо. В рамках Книжкового форуму провела зустріч з читачами в Львівській обласній універсальній науковій бібліотеці на тему депортації українців з історичних етнічних земель з території Польщі до УРСР у 1944-1946 роках на основі моїх книг про Лемківщину. Відвідала Музей-садибу родини Антоничів у Бортятині з метою ознайомлення з їх роботою та вивчення можливостей запровадження нових проектів щодо спадщини Антонича для молоді інших країн.

Також 14.09.2017 р. було відправлено адресатам Звернення VI Конгресу СФУЛО: Президенту України, Прем'єр-міністру, Верховній Раді, очільникам львівської влади та СКУ. Відповіді на ці звернення я отримала від більшості гілок влади. Про їх суть пізніше.

До 27 вересня 2017 року була проведена і завершена робота щодо перереєстрації нової юридичної адреси організації і складу нового керівництва СФУЛО в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Вирішення нотаріальних і банківських справ з наступним відкриттям гривневого та валютних рахунків у Приватбанку м. Яремче було здійснено до 23 жовтня 2017 року. Реквізити банківських рахунків були розіслані всім членам Президії для використання в роботі. Акт передачі документації та печатки від попереднього керівництва було оформлено відповідним актом і підписано 5 жовтня 2017 р.

Розроблена бюджетна програма організації на період з 25.08.17 по 24.08.18 рр., яка була надіслана 24.10.2017 р. всім членам Президії до відома, нині представляю її для затвердження Президією.

22 вересня брала участь в науково-практичній конференції з доповіддю «Різдвяні обряди і звичаї на Лемківщині» в рамках Всеукраїнського культурно-мистецького заходу «Жива Ватра» в с. Микуличин на Яремчанщині.

5 жовтня була учасницею пам'ятної панахиди до 108-ї річниці з дня народження Богдана Ігоря Антонича на Янівському цвинтарі у Львові, а також була в Домі Франка на зустрічі-дискусії Андрія Содомори та Данила Ільницького про творчість Антонича та на виставі "Зелене Євангеліє" шкільного театру УКУ "На Симонових стовпах" (режисер Євген Худзик).

6 жовтня виступила на відкритті виставки «Вигнанці» в Львівському Музеї етнографії. Провела ряд ділових зустрічей у Львові з метою організації діяльності СФУЛО.

12.10 мала офіційну зустріч з о.-ректором УКУ Б. Прахом задля налагодження співпраці.

З 13 по 19 жовтня перебувала з першим міжнародним візитом у Республіці Сербія на запрошення голови Союзу русинів-українців Сербії Богдана Виславски та голови ансамблю "Калина" (м. Інджія) Петра Закамарка. Брала участь у Днях української культури в Сербії, де виступила з привітанням до русинів-українців Сербії. Відвідала автономний край Воеводину: Новий Сад, Інджія, Дюрдев та ін., де компактно мешкають русини-українці. Мала низку важливих ділових зустрічей на радіо, телебаченні, у видавничій установі, з керівництвом Національної ради русинів, з активом Союзу, з відомими громадськими діячами, журналістами, письменниками, з духовенством. Дала інтерв'ю на радіо та телебаченні. Після завершення поїздки підготувала прес-реліз про візит у Сербію, розіслала його всім членам Президії та

опублікувала на сайті СФУЛО та у групі СФУЛО на ФБ.

За результатами візиту до Сербії було підготовлено звернення до МЗС України щодо пропозицій для покращення становища русинів-українців у Сербії.

Також в жовтні підготувала та подала інтерв'ю до часописів «Нова зоря» (Івано-Франківськ) та «Наше слово» (Польща).

2-3.11 я знову перебувала у Львові. Мала зустрічі з директором Центру дослідження польсько-українсько-словацького пограниччя Тарасом Радем та Андрієм Пеляком, адміністратором сайту СФУЛО, щодо створення електронного каталогу книг і статей про депортацію, відновлення випуску Вісника СФУЛО, створення інтернет-календаря лемківських подій світу.

2. 11 була присутня на концерті Анички Чеберенчик в Львівському театрі ім. Заньковецької, виступила з вітанням, вручила їй грамоту від СФУЛО та «Книгу пам'яті Лемківщини 1944-1946», в котрій вписана лемківська родина співачки.

3.11 мала офіційну зустріч з народним депутатом України Оксаною Юринець щодо створення міжфракційної групи по роботі над законом про депортацію, також низку різних ділових зустрічей.

9.11. була присутня в Івано-Франківському драмтеатрі на драмі-концерті «Вигнані з раю» заслуженої артистки України Галини Баранкевич, провідної актриси театру, яка походить з лемківської родини Дзюбінських, члена Правління Івано-Франківської ОО «Лемківщина», виступила з вітальним словом, вручила їй грамоту і квіти.

У листопаді також я здійснила відповідну роботу над підготовкою проекту Програми діяльності СФУЛО на 2017-2022 роки, проект Програми був розісланий членам Президії 21.11.2017 р. та опублікований на сайті СФУЛО. Нині я представляю цю програму на затвердження. На основі цієї Програми розроблено проект Плану основних заходів СФУЛО на 2018 рік, який також було надіслано всім членам Президії для ознайомлення та внесення змін і доповнень. Завдячую п. М. Гованському, п. С. Майковичу, п. А. Хомику, п. Б. Виславському та іншим членам Президії, які надіслали цікаві пропозиції до проектів. А також свої зауваження до проекту Програми надіслав п. Микола Дупляк з Канади, більшість з яких я теж врахувала, і за котрі я йому вдячна.

У відповідь на Звернення VI Конгресу СФУЛО надійшла відповідь від Міністерства культури України (13.10.2017), де відзначено: «Враховуючи важливість цієї історичної події для майбутньої генерації українців, Мінкультури підтримує ініціативу делегатів та учасників VI Конгресу СФУЛО щодо вшанування на державному рівні ювілею (2019 р.) початку депортації 1944-1951 рр. та готове надати організаційно-методичну підтримку в підготовці та проведенні відповідних заходів».

Також Міністерство соціальної політики України у листі від 16.11.2017 року № 684/0/166-17/401 відзначає: «...Мінсоцполітики підтримує ініціативу делегатів та учасників VI Конгресу Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань щодо вшанування на державному рівні 75-х роковин трагедії початку депортації українців з етнічних земель та проведенні відповідних заходів». Проте також зазначається в листі, що «Мінсоцполітики не володіє інформацією щодо осіб, які були ув'язнені в таборі праці в Явожно, тому опрацювати проект акта, який би врегулював питання реабілітації та соціальної підтримки колишніх в'язнів, можливості немає». Тому з цим питанням я

звернулася до директора УІНП п. В'ятровича, але вважаю, що це має бути також і предметом вивчення Центру дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя.

Враховуючи завдання, які визначені Статутом СФУЛО, VI Конгресом СФУЛО, Програмою діяльності СФУЛО на 2017-2022 рр, а також зважаючи на отримані урядові відповіді, я налагодила мережу ділового листування з адміністраціями і радами Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей, де сконцентрована найбільша кількість депортованих і їх нащадків, з метою підтримки ініціативи Народного депутата України Андрія Антонюка щодо **проголошення 2018-го року – Роком Справедливості щодо українців, депортованих із т. зв. Закерзоння у 1944-1951 рр.**, що має стати першим етапом підготовки до вшанування трагічної 75-ої річниці від початку Великого Злочину Депортації. Також побувала на прийомі в голови Львівської ОДА Синютки О. М. та голови Івано-Франківської облради Сича О. М. та деяких посадових осіб ОДА.

У результаті в цих областях було підтримано проголошення Року Справедливості у 2018 році. З метою проведення відповідних інформаційних, культурно-просвітницьких, науково-дослідницьких, громадсько-політичних заходів в Україні я звернулася з листами до голови ВУТЛ, голів обласних, районних, первинних організацій «Лемківщина», зокрема тих, де мешкає велика кількість лемків, до Товариства «Лемківщина» ім. Б.-І. Антонюка в Києві, до молодіжних організацій «Молода Лемківщина», до ФДЛ у Львові про проведення Року Справедливості та Дня Пам'яті примусово виселених, відзначення 75-річчя Депортації.

На всіх рівнях ВУТЛ відповідними зверненнями, а також на засіданні Колегії ВУТЛ, поставлено завдання в рамках Року культурної спадщини в Україні створити електронний каталог пам'ятних знаків, встановлених в пам'ять жертв Депортації, а також відомим діячам Лемківщини: пам'ятники, пам'ятні дошки, скульптурні барельєфи чи погруддя. Також в церквах по Україні віднаходяться ікони, хрести, церковні книги, привезені з Лемківщини, і які необхідно облікувати. Цю важливу справу необхідно підтримати у всіх країнах суб'єктів федерації.

Створена ініціативна група з молодими лемками по формуванню електронного каталогу книг, статей, публікацій (різними мовами) міжнародного рівня, а також фільмів та аудіо- і відеоматеріалів, про вищезгадані депортації для загального доступу в інтернеті. Для збору матеріалів відкрито окремий е-мейл: catalog.sfulo@gmail.com. Про це листом повідомлено членів Президії і запрошено до співпраці. Зібраний матеріал буде впорядкований відповідними фахівцями.

22.11 направила листа Тернопільській облраді та провела ряд заходів в підтримку кандидата на посаду директора Музейного комплексу «Лемківське село» Віри Дудар, яку рекомендувала Тернопільська ОО «Лемківщина».

28.11.2017 виступила з доповіддю «Основні напрямки діяльності Світової федерації українських лемківських об'єднань» на Івано-Франківській регіональній науковій конференції в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника «Акція “Вісла” в українсько-польських відносинах XX-XXI ст.», присвяченій 70-й річниці депортації етнічних українців у Польщі.

Також провела ділову зустріч з членом Правління Івано-Франківської ОО «Лемківщина», актрисою Галиною Баранкевич та Оленою Третяк, директором медіа компанії «Вежа» та НГО «Культурна ініціатива» щодо створення проекту проведення дитячого лемківського

фестивалю в Івано-Франківську та представлення його на конкурс.

8.12 мала зустріч з головою Івано-Франківського обкому профспілки працівників держустанов.

З 9 по 13 грудня 2017 року перебувала у Львові з метою вирішення низки питань по реалізації Програми діяльності СФУЛО на 2017-2022 роки, а також задля участі в громадсько-культурних заходах лемків Львівщини.

10 грудня відвідала лемківську церкву св. Володимира і Ольги, котра вже 25 років служить духовним осередком і центром єднання лемківської громади Львова. Знаходиться храм в лемківській секції Музею народної архітектури та побуту ім. Климентія Шептицького "Шевченківський гай". Після Богослужіння відбулося освячення нещодавно відреставрованої коштами міської влади лемківської хижі із села Зарічево, якій майже 100 років. Взяла участь у недільній Відправі, звернулася з вітальним словом до лемків-вірян та була присутня на освяченні лемківської хижі.

Провела планову зустріч з організацією «Молода Лемківщина» Львівщини з метою налагодження співпраці задля виконання програмних завдань СФУЛО. Зокрема, йшлося про створення електронних каталогів матеріальної і духовної спадщини Лемківщини, оновлення і розширення інформаційної роботи, створення літніх молодіжних таборів на Лемківщині, розгортання міжнародних молодіжних зв'язків тощо. Зустріч виявилася цікавою і викликала появу нових ідей для майбутньої роботи.

11 грудня відбулася ділова зустріч голови федерації з Народним депутатом України Андрієм Антонищаким щодо практичної реалізації його ініціативи проголошення 2018 року в Україні Роком Справедливості для українців, депортованих із т. зв. Закерзоння у 1944-1951 рр., що має стати першим етапом підготовки до вшанування трагічної 75-ої річниці Великого Злочину Депортації. Також були окреслені деякі важливі напрями роботи щодо захисту прав депортованих та обмірковані інші проблеми задля впровадження в життя програмних завдань СФУЛО. Всі ці питання були детально обговорені наступного дня з помічником Народного депутата на окремій зустрічі.

12 грудня голова федерації була офіційно прийнята головою Львівської ОДА Олегом Синюткою з метою ознайомлення керівництва області з Програмою діяльності СФУЛО на 2017-2022 роки та вирішення низки першочергових завдань, серед яких:

- підтримка проголошення Року Справедливості для депортованих у 2018 році;
- гідне відзначення 75-ої річниці Великого Злочину Депортації 1944-1951 рр. у 2019 році – Міжнародний форум депортованих;
- проведення Міжнародної наукової конференції у Львові з питань депортації;
- реставрація пам'ятника митрополиту, кардиналу, главі УГКЦ, лемку за походженням Сильвестру Сембратовичу в с. Уневі на Львівщині в рамках Року охорони культурної спадщини в Україні;
- підтримка на державному рівні випуску конвертів, марок та іншої друкованої продукції й виготовлення ювілейних монет до сумної річниці депортації;
- відзначення на Львівщині та в Україні Дня Пам'яті примусового виселення етнічних українців з одвічних земель у Польщі 1944-1951 рр.;
- проведення на щорічній, постійній основі в загальноосвітніх начальних закладах відповідних заходів, приурочених сумним подіям депортації з метою висвітлення цих подій та передачі пам'яті до наступних поколінь.

У робочій групі взяли участь: заступник голови ОДА Оксана Стоколос-Ворончук, директор департаменту внутрішньої та інформаційної політики Ольга Березюк, директор департаменту з питань культури, національностей та релігій Мирослава Туркало та інші відповідальні особи.

В результаті цієї зустрічі Львівською ОДА виділено кошти на проведення конференції, яку планується провести у вересні 2018 року у Львові.

Головою Львівської ОДА була підтримана ініціатива Дрогобицької РДА та м. Дрогобича про встановлення у другу неділю вересня Дня пам'яті примусового виселення етнічних українців з одвічних земель у Польщі з пропозицією звернутися з відповідними листами до Тернопільської, Івано-Франківської, Волинської, Рівненської, Хмельницької областей. Більшість з цих областей підтримала встановлення Дня Пам'яті примусового виселення українців з етнічних земель у Польщі у 1944-1951 рр.. Тому Звернення народного депутата Антоніщак про прийняття відповідної постанови Верховною радою України має добру основу.

Також Львівською ОДА в рамках Року культурної спадщини в Україні було виділено державні кошти на реставрацію пам'ятника митрополиту С. Сембратовичу в Уневі. Робота над проектом реставрації завершується, про що мене повідомлено листом з департаменту культури.

Львівською ОДА було надіслано листи сприяння на ПАТ «Укрпошта» та на Національний банк України для включення до тематичних планів на 2018-2019 рр. Вже отримано листи від Львівської ОДА про позитивне вирішення цієї важливої справи. Вивчення цього питання та вся підготовча робота була проведена під керівництвом члена Президії СФУЛО Майковича С. Г. Також йому та п. Мирославу Дмитраху я завдячую в підготовці та проведенні успішної ділової зустрічі у Львівській ОДА.

Для випуску конвертів, марок та іншої друкованої продукції й виготовлення ювілейних монет Укрпошті та Національному банку потрібно подати відповідні логотипи. З цією метою були проведені переговори з головою ФДЛ А. Хомиком про проведення Конкурсу на кращу відзнаку 75-ліття Депортації. В результаті управою ООЛ і ФДЛ в США було прийнято рішення про виділення відповідних коштів для нагородження переможців конкурсу. Були розроблені умови конкурсу, створений оргкомітет (А. Хомик – голова, Я. Галик, С. Майкович, М. Дмитрах, І. Дуда – члени оргкомітету). Про умови конкурсу повідомлені всі члени Президії, а також вони опубліковані на сайті СФУЛО та сторінці СФУЛО у ФБ, надіслані до редакцій газет «Дзвони Лемківщини» і «Наше слово», до Львівської національної академії мистецтв, до Української академії друкарства, до «Молодої Лемківщини» тощо.

13 грудня відбулася офіційна зустріч з директором інституту українознавства ім. І. Крип'якевича Миколою Литвином, керівником Центру дослідження українсько-польських відносин та сектору наукових та інформативних видань щодо налагодження співпраці та вивчення можливості реалізації програмних завдань СФУЛО:

- розробка для запровадження в навчальні програми з історії шкіл та ВНЗ відповідних розділів про депортації та етнічні чистки українців, вчинені колишніми комуністичними режимами Радянського Союзу і Польщі в 1944-1951 роках;
- участь в Міжнародній науковій конференції на тему депортації;
- розгортання широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо депортації українців у 1944-1951 роки. Ініціювання та долучення до підготовки Національної доповіді про депортації 1944-1951 рр., в українському суспільстві, на міжнародному рівнях шляхом

- публікацій, лекцій, розповідей, свідчень, інтерв'ю, круглих столів, конференцій, дискусій тощо всіма доступними ЗМІ та засобами передачі інформації.
- вивчення інших можливостей співпраці.

У повному взаєморозумінні пройшла зустріч з ректором Українського Католицького Університету о.-доктором Богданом Прахом в Центрі Митрополита Андрея Шептицького. Обговорювалися питання підготовки та проведення на базі УКУ міжнародної наукової конференції на тему депортації із залученням провідних міжнародних правників, істориків, науковців у вересні 2018 року. Також домовилися щодо проведення засідання президії СФУЛО за допомогою скайп-зв'язку на базі Центру Шептицького УКУ в лютому 2018 року.

Ректор УКУ підтримав ідею розгорнути серед студентів УКУ та по можливості серед громадськості у 2018 році в рамках Року Справедливості широку інформаційну роботу щодо депортації українців у 1944-1951 роках шляхом лекцій, публікацій, круглих столів, дискусій, конференцій тощо.

Цю роботу та інші заходи було вирішено здійснювати на основі діяльності Центру дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя, діяльність якого вимагає як людських ресурсів та ширшої ініціативи, так і фінансової підтримки.

На завершення візиту я побувала на Вечорі пам'яті Зеновії Байко (1927-2015) з нагоди 90-річчя від народження відомої лемківської співачки, учасниці тріо "Сестри Байко".

Про цей візит на Львівщину я підготувала прес-реліз і опублікувала на сайті та сторінці СФУЛО.

16.12 брала участь у засіданні Колегії ВУТА в Тернополі.

17.12 на презентації фільму «Евакуйовані назавжди» в Івано-Франківському кінотеатрі «Люм'єр» звернулася з подячним словом до організаторів та режисерсько-акторської групи.

Підготувала і опублікувала на сайті СФУЛО та у групі СФУЛО у ФБ «Різдвяне вітання СФУЛО» до всіх Лемків-Русинів-Українців світу.

Підготувала і розіслала до всіх організацій та посадових осіб вітальні відкритки і електронні вітання з Новим роком і Різдвяними святами

Звернулася з різдвяними вітаннями на сайті і у групі ФБ.

13. 01.2018 на запрошення Львівської ОО «Лемківщина» взяла участь у традиційному святі у Львові «Лемківське Різдво» і звернулася з привітанням до львівських лемків. Провела ділову розмову з мистецтвознавцем Б. Зятиком щодо обліку лемківських ікон і створення їх каталогу, а також про створення великого проекту щодо каталогування творів мистецтва світової Лемківської спадщини.

Мала перемовини з экс-депутатом Верховної ради, автором останнього проекту закону про депортацію Михайлом Косівим щодо підготовки нового проекту цього закону. Домовилася про зустріч з начальником департаменту культури ЛОДА М. Туркало з метою спільної підготовки заходів по відзначенню на державному рівні 75-річчя депортації.

Як голова СФУЛО в січні дала інтерв'ю християнському журналу «Слово».

Зробила ряд дописів та статей на ФБ, до місцевої преси. Як модератор у групі СФУЛО на ФБ (адміністратори С. Федина і Т. Радь) намагаюся постійно оновлювати сторінку цікавими новинами з життя суб'єктів федерації та різними тематичними новинами.

Основні матеріали щодо діяльності СФУЛО надсилаю для публікації на сайті СФУЛО. Вдячна Андрію Пеляку, адміністратору сайту, за оперативну і творчу співпрацю. Веду поточну ділову переписку з членами Президії та суб'єктами федерації СФУЛО. Відправила ряд листів членам Президії. Протягом півріччя надіслано кілька вітальних листів для фестивалів і святкувань (Нагірне 3.09 – ватра-2017, Штормове 21.09. – ватра-2017, Музей-садиба Антонича 5.10 – відзначення 108-х роковин Б.-І. Антонича тощо).

Наприкінці січня 2018 року вийшов у світ номер 43 «Вісника СФУЛО», перший відновлений після тривалої перерви, завдяки старанням редакційного колективу в складі Тараса Радя, Тараса Вархоляка, Ярослави Галик, Віктора Дудяка, Назара Радя. Вдячна всім, хто надіслав матеріали до «Вісника», а також за календарі заходів організацій на 2018 рік, які були опубліковані у часописі. Дуже прошу надсилати різні цікаві матеріали з життя Ваших спільнот, статті, дописи до наступних номерів «Вісника».

Мала розмову з автором книги «Русинський сепаратизм: націєтворення *in vitro*», професором з Ужгорода Любомиром Белеєм. Ця книга повинна стати важливим допоміжним матеріалом у боротьбі з проявами сепаратизму на субетнічних землях, де мешкають лемки-русини-українці.

Також не може не турбувати ситуація в Хорватії. Вдалося налагодити ділову переписку. Нам варто з'ясувати перспективи дальшої співпраці і визначити відповідні кроки.

У зв'язку з прийняття Сеймом Польщі законопроекту щодо Інституту Національної Пам'яті Польщі терміново 1.02.2018 року від СФУЛО було надіслано листа Президенту Польщі А. Дуді про відтермінування його затвердження, а також копії надіслано ПАРЄ, ООН та МЗС України.

7 лютого народний депутат А. Антонищак виступив у Верховній раді з ініціативою створення робочої групи з підготовки проекту Закону України «Про депортованих з визначенням статусу примусово евакуйованих як жертв політичних репресій тоталітарного режиму та їх реабілітацію», в тексті якого:

- дати правову оцінку Угоді від 9 вересня 1944 року «Про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР» між урядом УРСР і ПКНВ»;
- дати правову оцінку документам, процесам і наслідкам тотального примусового виселення українців у 1944-1951 рр з історичних етнічних земель, які були під владою комуністичної Польщі.

Також А. Антонищак поставив питання про внесення в парламент проекту Постанови «Про вшанування на державному рівні 75-х роковин початку Великого злочину депортації 1944-1951 рр.», проекту постанови «Про проголошення 2019 року Роком Справедливості щодо депортованих» на державному рівні та проекту Постанови «Про встановлення у другу неділю вересня Дня пам'яті примусового виселення етнічних українців з території так званого Закерзоння».

З ініціативи львівської лемківської спільноти та члена Президії Майковича С. Г. в погодженні з головою СФУЛО 06.02.2018 року було направлено листа до Голів Суб'єктів федерації США - Гованського М. і Канади - Сподарека А. з проханням вийти із Зверненням до голови Верховної ради, Прем'єр-Міністра і Президента України щодо невідкладного прийняття Закону про примусове виселення етнічних українців з території Польщі. Адже допомога спільноти лемків з американського континенту була би дуже доречною тепер, коли прийняття закону про депортацію є дуже на часі.

Тепер працюю над підготовкою Міжнародної наукової конференції, яка запланована на 7 вересня у Львові в Центрі Шептицького УКУ. Задля організації міжнародної наукової конференції про історичну і політико-правову оцінку депортацій українців з етнічних українських земель в 1944-1951 роках я звернулася особисто, також з офіційними листами і через Фейсбук, до ряду провідних істориків, до директора Українського інституту національної пам'яті В. В'ятровича та інших. Також прошу кожного з Вас долучитися до цієї справи, бо буде дуже важливим, щоб у цій конференції взяли участь визначні правники та історики з різних країн світу з фаховою міжнародною оцінкою причин і процесів примусового виселення українців з їхніх одвічних земель у 1944-1951 рр.

На початку лютого були зроблені і здані в податкову інспекцію фінансові і статистичні звіти по СФУЛО за 2017 рік.

На завершення хочу відзначити, що дуже хотілося би відчувати від Вас постійну конкретну реакцію на мої листи до Вас, Ваші пропозиції та зауваження. Бо якщо є зворотній зв'язок, то легше реагувати на виклики чи приймати рішення. Також прошу звернути увагу на актуальні пропозиції від СРУ Сербії щодо культурної співпраці, відзначені в Календарі заходів на 2018 рік, які сприяють налагодженню взаємних контактів.

І найголовнішим нашим завданням є гідне відзначення у 2019 році 75-их роковин початку Великого Злочину Депортації українців з їх етнічних теренів у Польщі 1944-1951рр., підготовку до якого потрібно розпочати вже нині. Для цього необхідно створити конкретний план заходів, з яким треба звернутися до відповідних міністерств в уряді України. У цьому я розраховую на Вашу активну допомогу. Питання проведення Форуму депортованих у Львові буде розглянуто Львівською ОДА під час формування Переліку заходів на реалізацію Програми відновлення, збереження національної пам'яті та протокольних заходів у Львівській області на 2019 рік.

Дякую за співпрацю і сподіваюся на її активізацію в майбутньому.

24.02.2018 р.

Голова СФУЛО Ярослава Галик

Програма діяльності Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань на 2017-2022 роки

Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань (далі СФУЛО) була створена «з метою захисту, популяризації та розвитку самобутньої культури лемків, збереження їх ідентичності, підтримання звичаїв та традицій, побуту, культури й мистецтва, сприяння етнічному відродженню Лемківщини на етнічних теренах, консолідації лемків, формування провідників, ініціативних осіб у суспільстві та захисту спільних інтересів членів Федерації» (витяг з *Статуту СФУЛО, 2.1, затвердженого 31 травня 2017 р.*).

Одним з основних напрямів діяльності СФУЛО визначає «захист спільних інтересів лемків, а також тих українців, які зазнали моральної та матеріальної шкоди внаслідок депортацій 1944-1946, 1947, 1951 років», «сприяння щодо отримання соціального захисту для депортованих осіб у державах, в яких вони проживають» (*Статут СФУЛО, 2.2.3.-2.2.4.*).

VI Конгрес СФУЛО, який відбувся 25 серпня 2017 року у м. Львові, підтримав ініціативу Народного депутата України Андрія Антоніщак щодо **проголошення 2018-го року – Роком Справедливості для українців, депортованих з історичних етнічних земель у 1944-1951 рр.**, що має стати першим етапом підготовки до вшанування трагічної 75-ої річниці від початку Великого Злочину Депортації.

Основні завдання щодо захисту депортованих задекларовані у Зверненнях VI Конгресу СФУЛО до Президента України П. Порошенка, Голови Верховної Ради України А. Парубія, Прем'єр-міністра України В. Гройсмана: «**Засудити** на державному рівні УСІ етапи депортації – 1944-1946 рр., 1947 р., 1951 р. – і визнати їх злочином проти українців і злочином проти людяності, що дасть Україні змогу винести це питання на міжнародний рівень». «**Розробити і прийняти** Верховною Радою закон про депортацію із визначенням правового статусу депортованих як жертв політичних репресій з метою їх реабілітації».

Враховуючи завдання, які визначені Статутом СФУЛО, VI Конгресом СФУЛО, пропонується наступна Програма діяльності СФУЛО на 2017-2022 рр.

I. Організація проведення Року Справедливості для лемків і всіх українців, депортованих з історичних етнічних земель у 1944-1951 рр.

1. Підготувати план заходів СФУЛО на 2018 рік в рамках проведення Року Справедливості для лемків та всіх українців, депортованих з історичних етнічних земель у 1944-1951 рр.

Відповідальні: Голова СФУЛО

Термін: до 31.12. 2017 р.

Організувати аналогічні заходи на рівні осередків, районів, областей, молодіжних організацій, країн та їх регіонів, фондаций.

2. Звернутися до голів Тернопільської та Івано-Франківської ОДА з проханням про підтримку проведення Року Справедливості на відповідних адміністративних територіях. Врахувати, що Львівська ОДА у відповідь на Звернення VI Конгресу СФУЛО

заявила про свою підтримку про проведення Року Справедливості для депортованих у своєму регіоні.

Цю ініціативу поширити в Україні та у світі.

Голова СФУЛО, листопад 2017 р.

3. Звернутися до голови ВУТА та голів обласних організацій «Лемківщина» Львівської, Тернопільської та Івано-Франківської областей, а через них до всіх районних, міських, первинних організацій, до Фундації дослідження Лемківщини у Львові, до молодіжних організацій з закликом про їх участь у проведенні заходів у 2018 році в рамках Всеукраїнського Року Справедливості.

Голова СФУЛО, листопад 2017 р.

4. Створити зведений електронний каталог міжнародного рівня книг, статей, публікацій, а також фільмів та аудіо- і відеоматеріалів про Великий Злочин Депортації для загального доступу в інтернеті. З цією метою відкрито окремий е-мейл: catalog.sfulo@gmail.com

Збір матеріалів у регіонах з наступною передачею їх копій до єдиного каталогу доручити відповідальним у кожній з країн-суб'єктів Федерації.

Зібраний матеріал впорядкувати та систематизувати, для чого ініціювати створення групи дослідників з числа відповідних фахівців.

*Голови та відповідальні особи Суб'єктів Федерації,
«Молода Лемківщина»,*

*Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя
Впродовж 2018 року*

5. Створити перелік пам'ятних знаків (з світлинами в електронному вигляді), встановлених в пам'ять жертв депортації, а також відомим діячам з Лемківщини у всьому світі: (пам'ятні знаки, пам'ятники, пам'ятні дошки, скульптурні барельєфи чи погруддя тощо) з метою гідного їх вшанування, а також для створення електронних каталогів.

*Всі суб'єкти федерації в кожній з країн
2018 рік*

6. Провести міжнародну науково-практичну конференцію на тему депортації із залученням провідних міжнародних правників, істориків, науковців. Робоча тема: «Історична та політико-правова оцінка тотальної депортації українців з етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмищини, Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 рр.».

Голова СФУЛО та оргкомітет

7. Звернутися до Міністерства освіти і науки України щодо запровадження в навчальні програми з історії шкіл та ВНЗ відповідних розділів про депортації та етнічні чистки українців, вчинені колишніми комуністичними режимами Радянського Союзу і Польщі в 1944-1951 роках. Метою цього запровадження є відновлення та передача історичної пам'яті про ці трагічні сторінки в житті українців, усвідомлення молодим поколінням непорушності демократичних прав і свобод людини.

*Голова СФУЛО
2018 р.*

8. Організувати професійний переклад підготовлених навчальних матеріалів на тему депортації українців у 1944-1951 роках з історичних етнічних земель з метою їх використання в суботніх і недільних школах в країнах суб'єктів федерації.

*Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя
Впродовж 2018-2019 рр.*

9. Вивчити організаційні та ресурсні можливості, у т.ч. і на державному рівні, щодо видання друкованої продукції (марки, конверти, буклети тощо) та випуску ювілейних монет, значків з метою увіковічення пам'яті про 75-і роковини трагедії депортації сотень тисяч українців з їхніх етнічних історичних земель з Польщі до УРСР.

*Член Президії Майкович С. Г.
Голова СФУЛО
Грудень 2017*

10. Провести заходи по відзначенню 100-річчя створення Західноукраїнської Народної Республіки.

Взяти участь в проведенні заходів по відзначенню ювілейної річниці в Івано-Франківську, де було проголошено ЗУНР.

В рамках відзначення ювілею Суб'єктами Федерації організувати проведення круглих столів, конференцій про визвольні змагання на Лемківщині в контексті українських державотворчих процесів 1918-1920 рр., а також громадські заходи до видатного ювілею ЗУНР.

*Голови суб'єктів федерації
Члени Президії
Листопад 2018*

II. 2019 рік – Міжнародний Форум депортованих у Львові 9 вересня 2019 р., приурочений відзначенню 75-ої річниці від початку депортації.

Всім суб'єктам федерації підготувати пропозиції для участі в Форумі та для відзначення 75-ої річниці від початку депортації – до липня 2018 року.

III. Організація роботи по прийняттю закону про депортацію:

1 Розгорнути широку міжнародну інформаційну роботу про депортації лемків та всіх українців з історичних українських етнічних земель Польщі у 1944-1951 рр.

Голови суб'єктів федерації - впродовж 2018 року

Заходи подати в СФУЛО до 01.10.2017 року

2. Розгорнути широку інформаційно-роз'яснювальну роботу в Україні щодо Депортації українців у 1944-1951 роки. Для цього ініціювати та долучитися до підготовки Національної доповіді про депортації 1944-1951 рр., в українському суспільстві, на міжнародному рівнях шляхом публікацій, лекцій, розповідей, свідчень, інтерв'ю, круглих столів, конференцій, дискусій тощо всіма доступними ЗМІ та засобами передачі інформації.

*БУТЛ, голова СФУЛО, члени Президії від України,
Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя,
ФДЛ у Львові
Впродовж 2018 року*

3. Дати політико-правову оцінку Угоді від 9 вересня 1944 року „Про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР“ між

урядом УРСР і ПКНВ, показати її злочинність і домогтися її засудження на державному і міжнародному рівнях.

З цією метою організувати кваліфіковану групу правників для всебічного вивчення передумов і умов підписання угоди, її легітимності, аналізу тексту самої угоди, ролі НКВС тощо.

*Голова СФУЛО та члени Президії СФУЛО від України
I квартал 2018 року*

4. Звернутися до Українського інституту національної пам'яті, щодо:

- 1) підготовки проекту Закону про депортацію («Про реабілітацію примусово евакуйованих українців з етнічних земель з Польщі до УРСР як жертв політичних репресій, з визначенням статусу депортованих».
- 2) утворення окремого напрямку діяльності інституту з питань відновлення пам'яті про Великий злочин депортації 1944-1951 рр.
- 3) опрацювання програми доповнень до шкільних та університетських навчальних програм, щоб забезпечити висвітлення донедавна забутих сторінок української історії.

*Голова СФУЛО
Січень-лютий, 2018*

5. Об'єднати зусилля всіх товариств депортованих у виробленні й узгодженні єдиних позицій щодо прийняття закону про депортацію.

З цією метою ініціювати переговори і круглий стіл голів всеукраїнських товариств «Лемківщина», «Холмщина», «Надсяння», «Підляшшя», «Любачівщина», «Бойківщина».

*Голова СФУЛО, голова ВУТА
I-II квартал 2018 року*

6. Ініціювати створення у Верховній раді України міжфракційної групи народних депутатів в справах депортованих українців з Закерзоння з метою об'єднання депутатського корпусу для прийняття закону про депортацію.

*Голова СФУЛО і члени Президії від України
I-II квартал 2018 року*

7. Організувати координовану, цілеспрямовану адвокацію політиків у Польщі та Україні, в інших країнах, для міжнародної оцінки депортації 1944-1951 рр. З цією метою провести переговори з провідними політиками кожної з країн-суб'єктів федерації.

*Голови суб'єктів федерації
I-II квартал 2018 року*

8. Зібрати документальні матеріали та підняти питання про реабілітацію в'язнів табору праці у Явожно (концентраційний табір, у якому під час Операції «Вісла» 1947 року утримувалося майже 4000 українців, з них понад 800 жінок і біля десятка дітей, 22 греко-католицьких і 5 православних священиків, щонайменше 160 із них там і загинуло).

*Об'єднання лемків Польщі
Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя
Впродовж 2018 року*

9. Звернутися до урядів України і Польщі з вимогою визнати злочинними депортації українців з етнічних історичних земель Польщі у 1944-1951 роках.

*Президія СФУЛО
2018 рік*

IV. Створення і затвердження Державної програми відродження і збереження духовної і культурної спадщини лемків.

1. Звернутися з відповідним листом до органів державної влади в Україні про створення Державної програми відродження і збереження духовної і культурної спадщини лемків.

*Президія СФУЛО
2018*

2. Звернутися до урядів держав-суб'єктів СФУЛО про надання фінансової підтримки діяльності організації.

*Президія СФУЛО
2018*

3. Спільно з Урядом Польщі ініціювати вивчення можливості розробки державної програми етнічного відродження Лемківщини. Зокрема, щодо сприяння поверненню окремих бажаючих з числа депортованих та їх дітей на свої етнічні землі, повернення чи відшкодування їхнього майна, розвиток культури і освіти, задоволення релігійних потреб.

*Об'єднання лемків Польщі, Президія СФУЛО
2018-2019 рр.*

4. Вивчити питання можливості створення Наукового інституту лемкознавства.

ФДЛ у Львові, Голова СФУЛО

V. Провести облік матеріальної та духовної спадщини лемків світу:

А) створення електронних каталогів:

- церкви, цвинтарі (з проектами їх відновлень/ремонтів/реконструкцій) – 2018-2020 рр.;
- музеї та їх надбання, стан, необхідність реконструкцій – 2018-2021 рр.;
- твори мистецтва, ікони, збереження, необхідність реставрацій – 2018-2022 рр.;
- пам'ятники і пам'ятні знаки – 2018 р. (п.п.4 розділу I);
- лемківські книги та статті, систематизовані в каталоги за підтемами та мовою публікації (п.п. 5 розділу I - підтема депортацій) – 2018-2022 рр.;
- народна творчість – 2018-2022 рр.;
- видатні вчені – 2018-2020 рр.;
- славні лемківські роди – 2018-2020 рр.;
- інші теми.

Створення ПРОЕКТІВ

Б) системна, наукова розробка тематики збереження лемківської спадщини

*Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя
Фундації дослідження Лемківщини в США, Канаді, Львові, 2018 рік*

В) тісна співпраця та постійний діалог Фондацій дослідження Лемківщини в США, Канаді, Львові задля налагодження роботи щодо обліку та збереження світової лемківської спадщини.

Фондації дослідження Лемківщини в США, Канаді, Львові, 2018-2022 роки

VI. Налагодження співпраці з світовими міжнародними організаціями українців (СКУ, Українська Всесвітня Координаційна Рада та ін.) з метою:

- підняття проблеми засудження Злочину депортації 1944-1946 рр. на міжнародний рівень;
- об'єднання зусиль світової спільноти по збору свідчень, світлин, інформації, матеріалів, документів про депортацію;
- координації дій та захисту інтересів жертв депортації та їх нащадків у цілому світі;
- порушення перед Президентом України та Верховною Радою України, а також перед Президентом Польщі, Сеймом та Сенатом Польщі питання про потребу засудження на державному рівні Великого Злочину Депортації 1944-1951 рр. (усіх його етапів – 1944-1946, 1947, 1951 р.), як злочину проти українців і злочину проти людяності, рівно як і всіх угод, які спричинили цю трагедію, а також про потребу прийняття Закону про депортацію для унеможливлення повторення подібних трагедій у майбутньому;
- підняття питання вшанування 75-х роковин початку Великого злочину депортації 1944-1951 рр, які заплановані на 9 вересня 2019 р., на міжнародний рівень та закликати Президентів України та Польщі забезпечити заходи на державному рівні.

VII. Інформаційна робота:

а) відновлення випуску «Вісника СФУЛО», інформаційно-електронного часопису СФУЛО, з наступним перекладом на різні мови;

*Голова СФУЛО і «Молода Лемківщина» Львів
з січня 2018 року.*

б) заснування інтернет-календаря лемківських подій по всьому світу;

*Центр досліджень українсько-польсько-словацького пограниччя,
«Молода Лемківщина» Львів
з січня 2018 року.*

в) розширення роботи сайту СФУЛО з метою пояснення українсько-лемківської позиції та діалогу з основних питань життєдіяльності лемківської громади (з версіями на кількох мовах);

*Заступники по континентах Марко Гованський і Стефан Клапик
Постійно*

г) організація лемківського радіо в Україні;

*«Молода Лемківщина»
2018-2019 рр.*

д) підтримка постійної роботи веб-сайту СФУЛО, сторінки на ФБ

*Андрій Хомик, Андрій Пеляк, Тарас Радь, Софія Федина, Ярослава Галик
2017-2022 рр.*

е) створення постійно діючих сторінок на Youtube, Sound cloud, Issuu тощо.

*«Молода Лемківщина»
2018-2022 рр.*

є) інша інформаційна робота

VIII. Співпраця з Кабінетом Міністрів України, МЗС України та державними інституціями:

1. Клопотати перед МЗС України, Посольствами України в державах, які входять до СФУЛО:

- про фінансову підтримку державою України цих громадських організацій;
- про організацію бюджетного навчання в українських закладах вищої школи студентів з країн-суб'єктів СФУЛО для забезпечення їх кадрами для роботи в культурно-мистецьких українських товариствах (Союз Русинів Українців Сербії тощо);
- про посилене забезпечення організацій-суб'єктів тематичною книжковою продукцією та інформаційними матеріалами про найважливіші події суспільно-культурного життя.

Президія СФУЛО

2018

2. Порухити питання перед Кабінетом Міністрів України про створення Міністерства у справах світового (закордонного) українства з метою підтримки українських громад за кордоном, координації їх діяльності з Україною і між собою, активізації підтримки українською державою українських спільнот, інтеграції закордонних українців у політичне, економічне, соціальне, культурне, інформаційне життя України, з метою створення єдиного взаємопов'язаного українського світу, який зможе протистояти викликам сучасності.

Президія СФУЛО

2018

3. Звернутися до Кабінету Міністрів України про необхідність створення Державної програми боротьби з проявами сепаратизму на субетнічних землях, де компактно мешкають лемки-русини-українці.

Президія СФУЛО

2018

IX. Створення туристично-екскурсійних турів та літніх таборів на Лемківщині з метою ознайомлення з землею предків та їх матеріальною і духовною спадщиною.

Проекти:

«Стежками Антонича до рідного порога»

*ФДЛ у Львові
2018 рік*

«Паломництво на гору Явір»

«Ватряне поле в Ждині»

Об'єднання лемків Польщі

– організація поїздок лемків, зокрема молоді, в Польщу і в Україну до рідних країв і до родин – «Heritage Tours»;

*Організація Оборони Лемківщини в США,
Об'єднання лемків Канади,
Союз русинів українців Сербії, Словацької республіки, Хорватії
2018-2022 рр.*

– створення спільних літніх відпочинкових шкіл-таборів для дітей з лемківських родин Польщі, які володіють лемківською говіркою, та дітей з лемківських родин інших країн з метою навчання їх лемківської мови і традицій у вільному дитячому спілкуванні.

*Об'єднання лемків Польщі
Молода Лемківщина, Львів
2018-2022 роки*

Х. Робота з молодіжними організаціями.

1. Створення міжнародної молодіжної гілки СФУЛО: створення і затвердження її Статуту, визначення основних напрямів діяльності «Молодої Лемківщини» у світі (коріння, генеалогія, депортація, історія, підвищення лемківської свідомості серед молоді тощо).

*Президія СФУЛО
Товариства «Молода Лемківщина» у світі і в Україні
2018-2022 роки*

2. Обмін молодіжними делегаціями з метою встановлення взаємних контактів та співпраці.

*Товариства «Молода Лемківщина»
2018-2022 рр.*

3. Організація міжнародних та регіональних молодіжних конференцій, круглих столів, дискусій, лекцій, інтерв'ю, вечори пам'яті тощо на теми депортації лемків з рідного краю у 1944-1947 роках, а також вивчення і популяризації матеріальної та духовної спадщини лемків.

*Товариства «Молода Лемківщина» у світі і в Україні
2018-2022 рр.*

4. Налагодження співпраці «Молодої Лемківщини» з СУМ: координовані програми, інтерв'ю, навчальні матеріали, лекції тощо.

*Товариства «Молода Лемківщина»
2018-2022 роки*

5. Вивчення можливості запровадження нового виду членства в організації через інтернет для ширшого залучення молоді.

*Товариства «Молода Лемківщина»
2018-2022 рр.*

6. Розважально-пізнавальні заходи (традиції, звичаї): молодіжні ватри, колядування, вертепи, маланки, лемко-співи, забави, поїздки, турпоходи, фотоекспедиції, конкурси на кращий лемківський твір тощо.

*Товариства «Молода Лемківщина»
2018-2022 рр.*

XI. Розвиток лемківської культури

1. Проведення міжнародних та регіональних фестивалів лемківської культури, обмін делегаціями і художніми колективами.

Президія СФУЛО

2. Організація міжнародних конкурсів лемківської творчості.

Суб'єкти Федерації, 2018-2022 рік

3. Підтримка проведення фольклорних фестивалів в Україні, Польщі, Сербії, Хорватії, США, Канаді, Словаччині.

Президія СФУЛО

4. Проведення в період фестивалів серії лекцій, програм, виставок, майстер-класів, інформаційних столів тощо на теми депортації лемків з рідного краю у 1944-1947 роках, а також вивчення і популяризації матеріальної та духовної спадщини лемків.

*Оргкомітети фестивалів
2018-2022 рр.*

XII. Координація діяльності суб'єктів федерації.

1. Проведення засідань Президії СФУЛО:

Лютий 2018 – по скайпу;

Липень 2018 – Ждиня;

*Голова СФУЛО, Відповідальний секретар,
Центр досліджень українсько-польсько-словацького пограниччя
Лютий, липень 2018*

2019-2022 роки – за визначенням Президії СФУЛО

2. Візити Голови СФУЛО до країн-суб'єктів Федерації з метою ознайомлення з роботою їх організацій та вивчення проблем та дотичних ліній діяльності:

США, Канада – осінь 2018

Польща, Словаччина – весна 2018

Хорватія – літо 2018

*Голова СФУЛО
2018 рік*

3. Проведення круглого столу в Ждині під час днів Лемківської Ватри на тему:

«Стан і перспективи діяльності суб'єктів федерації та визначення спільних дотичних напрямів їх роботи» за участі науковців країн-суб'єктів та членів Президії СФУЛО.

Голова СФУЛО, Голови Суб'єктів Федерації

4. Сприяння налагодженню співпраці між суб'єктами федерації в галузі культури, науки, релігії, державними інституціями, органами самоврядування, бізнесу:

- Співпраця видавництв Львова/України з авторами книг країн-суб'єктів федерації для видання перекладів творів сучасних літераторів, обміну літературою.

- Співпраця між музеями, бібліотеками, церквами, приватними підприємцями тощо.

*Голова СФУЛО, Голови суб'єктів федерації
Фундації дослідження Лемківщини у США, Канаді, Львові
2018-2022*

XIII. Робота по вшануванню видатних лемків та лемківських колективів, видатних ювілярів:

1. Встановлення відзнаки «Почесний діяч СФУЛО».
2. Створення Книги гордості лемків.
3. Створення Історії СФУЛО у описі та світлинах.
4. Нагородження визначних колективів художньої лемківсько-русинської творчості.

*Президія СФУЛО
2018-2022*

XIV. Видавнича діяльність.

1. Видання книги про історію лемків в Америці (церкви, оселі, організаційні рухи, спільноти тощо).

*ФДЛ в США
2018-2022 рр.*

2. Видання лемківської літератури та часописів.

*ФДЛ у США, Канаді, Львові
2018-2022 рр.*

XV. Фінансова підтримка наукових інституцій:

- діяльності Центру дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя;
- запровадження наукових ґрантів для дослідження теми депортації лемків у 1944-1947 роках.

*Президія СФУЛО
2018-2022 роки*

XVI. Заходи по ремонтах/реконструкціях:

(по проектах з попереднім встановленням фінансових затрат)

- а) ремонти церков на Лемківщині;
- б) ремонти цвинтарів на Лемківщині;
- в) встановлення пам'ятних хрестів на цвинтарях і біля церков на Лемківщині;
- г) інші

XVII. Організаційна робота:

1. Визначення стратегічного курсу СФУЛО з урахуванням інтересів та особливостей всіх суб'єктів федерації.

*Президія СФУЛО
2018*

2. Розробка та затвердження Положень про відповідального секретаря, скарбника, заступника по континенту, про контрольну комісію, про міжнародну «Молоду Лемківщину» для відповідного розподілу обов'язків та організації роботи Президії.

*Відповідальний секретар
2018*

3. Робота над вдосконаленням Статуту СФУЛО.

*Статутна комісія СФУЛО
2017-2022 рр.*

4. Розробка і затвердження символіки СФУЛО: емблема, хоругва, прапор.

*Оргкомітет СФУЛО
2018-2019*

5. Створення бібліотеки та архіву СФУЛО.

*Оргкомітет СФУЛО
2018-2022*

**Ярослава ГАЛИК,
Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань**

14 квітня відбулося Засідання Колегії Всеукраїнського товариства “Лемківщина” в Івано-Франківську

14 квітня в Івано-Франківську відбулося перше у 2018 році засідання Колегії Всеукраїнського товариства “Лемківщина” за участі представників Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської та Закарпатської обласних організацій.

Участь у засіданні взяли члени Колегії Степан Майкович, Мирослав Дмитрах, Тарас Радь, Ігор Дуда, Степан Криницький, Ярослава Галик, Бабічук Марія, Мельник Любов. Головував на засіданні голова ВУТЛ Василь Мулеса.

Під час засідання було розглянуто п'ять питань порядку денного:

1. Звіт про роботу обласних осередків у першому кварталі 2018 р.
2. Про виконання рішень попереднього засідання Колегії ВУТЛ
3. Про підготовку до відзначення ювілейних й пам'ятних дат 2018 р.
4. Про підсумки засідання Президії СФУЛО у Львові
5. Організаційні запитання з проведення з'їзду ВУТЛ

Під час розгляду першого питання було проінформовано про результати діяльності чотирьох обласних осередків Всеукраїнського товариства “Лемківщина” протягом першого кварталу 2018 року. Першим слово взяв голова Івано-Франківської обласної організації Степан Криницький, який повідомив, що осередок організував свято Маланки, провели майстер-клас з писанкарства в Брошневі, долучився до презентації вистави Галини Баранкевич “Вигнані з раю”, прем'єрного показу фільму “Евакуйовані назавжди” і презентації книги Данила Ільницького “Антонич від А до Я” в Івано-Франківську, провели виступи колективів у Калуші, провели Велию у Долині, взяли участь у відвідинах могили-пантеону о.Михайла Вербицького у Млинах (Польща), ведеться робота над встановленням меморіального знаку депортованим в Івано-Франківську.

Про результати діяльності *Львівської обласної організації* поінформував голова Степан Майкович. Серед проведених заходів традиційне свято “Лемківське Різдво” (Велия) у Львові, поїздка на Водохреща до Перемишля (Польща), участь у заходах з відзначення Дня Соборності України, виїзна робоча поїздка правління осередку до Команчі (Польща), відвідини могили-пантеону о.Михайла Вербицького у с. Млини (Польща), організація й проведення традиційного X фестивалю “Лемківська писанка”, участь у виставі Галини Баранкевич “Вигнані з раю” та доперм’єрному й прем’єрному показі фільму “Евакуйовані назавжди” в УКУ. Серед найбільших запланованих планів на поточний рік ведеться робота по відзначенню 100-річчя проголошення ЗУНР та Команецької республіки.

Заступник голови *Тернопільської обласної організації* Ігор Дуда прозвітував про організацію й проведення традиційного свята “Лемківський Йордан” у Тернополі, участі у презентації тритомника Ярослави Галик “Книга пам’яті Лемківщини” в бібліотеці медичного університету, проведення пущання у Чорткові, запуск сайту Чортківської районного осередку товариства, а також про завершення роботи над електронною версією 1-го номера часопису “Дзвони Лемківщини” у 2018 р.

Про результати діяльності *Закарпатської обласної організації* проінформував голова Василь Мулеса. Серед них святкування коляди у Перечині, заходи з нагоди Дня Злуки, проведення наукової конференції в пам’ять про голову Соймк Карпатської України Августина Штефана в с. Порошково за підсумками якої було прийнято резолюцію, свято писанки у Перечині, Мукачеве й Ужгороді, долучення до поїздки на передову у Званівку з концертами для підтримки українських військовослужбовців, а також повідомлено про видання збірника українських колядок сімома мовами, нового номера журналу “Культурологічні джерела” і річного календаря з одностроями етнографічних груп Закарпаття.

Під час засідання Колегії було сформовано перелік основних ювілейних дат і заходів товариства “Лемківщина” протягом 2018 року. Серед них організація у квітні / травні заходів з нагоди 71-ї річниці акції “Вісла”; відзначення у листопаді 100-річчя проголошення лемківських республік у Команчі і Флоринці; офіційне відкриття у вересні пам’ятника депортованим українцям Закерзоння у Львові; відзначення у жовтні у Львові 30-річчя створення Львівського товариства “Лемківщина”; вшанування у вересні Богдана-Ігора Антонича; проведення і участь у фестивалях у Зарічево, Зиндрановій (Польща), Ждині (Польща), Монастириськах, Зимна Вода; організація у вересні історичної науково-практичної конференції в Українському Католицькому Університеті у Львові і у травні у Тернополі; підготовка до друку мапи-путівника Лемківщини.

По суті питання інформування про підсумки останнього засідання Президії СФУЛО, яке відбулося 24 лютого у Львові виступила голові СФУЛО Ярослава Галик. Вона повідомила про проведену серію зустрічей з народними депутатами і окремими представниками міністерства освіти, культури і закордонних справ з метою підтримки заходів в рамках проголошеного поточного року Роком Справедливості. Серед обговорених питань робота над підготовкою постанови Верховної Ради і указу Президента з нагоди 75-річчя депортації українців з Польщі 1944-1951 рр.; проекту закону про засудження злочину депортації; проведення правової оцінки депортації; організацію науково-практичної конференції “Соціально-історична і політико-правова оцінка тотальної депортації лемків і всіх українців з історичних етнічних земель Лемківщини і всього т.зв. Закерзоння у 1944-1951 р.р.” в УКУ; оголошення конкурсу на розробку символіки на кращу відзнаку до вшанування 75-ліття депортації; проведення заходів з реставрації пам’ятника Сильвестра Сембратовича біля Унівської лаври до 120-х роковин від його смерті; складання списку лемківських пам’ятних місць у Тернопільській, Львівській та

Івано-Франківській областях.

На завершення засідання було обговорено організаційні питання проведення звітно-виборного з'їзду Всеукраїнського товариства "Лемківщина", яке відбудеться 10 листопада у Тернополі. Для участі було розподілено місця 160 делегатів поміж суб'єктами ВУТЛ за квотним принципом.

Автор Тарас Радь

ІСТОРІЯ

28 квітня 71 рік тому розпочалася Акція «Вісла»

МІЙ ДЕКАЛОГ

Кожен з нас визнає якийсь «декалог». Необов'язково це є «десять заповідей», висічених на кам'яних таблицях, переданих Мойсеєві Яхвою на горі Синай. Хоча й написані вони юдеєм для юдеїв, це однак, не перешкоджає, аби також і поляки, як увесь загал католиків, визнавали їх за фундамент своєї віри, замінивши суботу (шабат) на неділю, як святий день згідно IV-ї заповіді. Це може бути декалог моральних вартостей – дотримання, або недотримання яких – у щоденному житті, в бізнесі, у стосунках між нами, справляють те, що людина є або «порядною», або «свинею».

У Польщі, на наших очах триває перебудова, а радше руйнування дотогочасного декалогу вартостей, який будувався з такими зусиллями після 1989 р. Також того, що був підставою стосунків не лише поміж самими поляками, але й поляків з іншими народами, з іншими державами, також з Україною й українцями.

Може, він не був ідеальним, і, як закон Мойсея, універсальним. Однак у порівнянні з тим, що пропонує нам теперішня влада, послі, ПіС, він був просто порядним. Тепер це є декалог зневаги і ненависті. Властиво проти всіх. Також і українців. Оскарження у виродженій, генетичній злочинності, націоналізмі, колаборації з гітлерівцями, публічно висловлена зневага до української державної символіки, заперечення української державності чи навіть існування українського народу, стали нормою, навіть у польському Сеймі.

Яким є мій декалог? Це швидше збір істин, якими керуюся в моєму житті і праці історика. Далеко йому до ідеалу, як і мені самому, але є мій. Вірю в нього й буду його дотримуватися, незалежно від того, чи хтось визнає це ерессю або злочином. Поки ще можна.

* * *

«МІЙ ДЕКАЛОГ»

I. Окрім «польського народу» в Польщі живуть також «громадяни» – білоруси, литовці, німці, татари, українці, євреї та багато інших націй. Усі – я і Ви – щоденною своєю працею і лояльною поставою щодо польської держави доводимо, що Польща є нашою Батьківщиною.

II. Акція «Вісла» була комуністичним злочином і злочином проти людства. Метою остаточного розв'язання українського питання в Польщі було виселення українців з їхніх етнічних земель і колонізація, а не ліквідація УПА.

III. Українська Повстанська Армія (УПА) і її воїни були, є і будуть для українців у Польщі героями, які захищали їх від примусової депортації до «совєцького раю» (1944-1946) і під час Акції «Вісла» (1947), від вимордування польським підпіллям і військом. Боролися й гинули за вільну Україну, вірячи, що вона «воскресне», вірні до кінця даній присязі.

IV. Українці – жертви комуністичних і нацистських репресій – є єдиною категорією громадян Речі Посполитої, яких законом позбавлено права на визнання їхніх страждань несправедливими, права на перегляд виконаних щодо них судових вироків, права на відшкодування за ув'язнення, смерть і завдані кривди, згідно зі стандартами, які закон гарантує всім полякам – жертвам комуністичних і нацистських репресій.

V. У Польщі після війни існували табори, в яких були ув'язнені й замордовані тисячі німців, шльонзаків і українців. Влада демократичної Польщі, яка після 1989 р. визнала ув'язнення і смерть поляків у гітлерівських і сталінських таборах за злочин геноциду і засудила його, досі протриває визнанню ув'язнення українців в польському концетраційному таборі Явожно (1947-1949) злочином комуністичним і злочином проти людства.

VI. Це польська держава і поляки були окупантами українських земель, а не Україна і українці – польських.

VII. «Волинська різня» була трагічним фіналом багатовікової окупації України і її земель Польщею, кривавою ціною, яку поляки заплатили за свою погорду супроти українців і нищення їхніх прагнень до незалежності.

VIII. Під час II світової війни в боротьбі з німецьким III Рейхом, в тому числі – за визволення Польщі, полягло щонайменше 3 млн. солдатів-українців – це у 25 разів більше, аніж під час війни, на всіх фронтах, полягло поляків, і набагато більше, аніж всіх вояків американської, англійської та французької армії, разом узятих (загалом близько 1 мільйона). Ставити Україну й українців в новому законі польського Інституту Національної Пам'яті поруч зі сталінськими й нацистськими злочинцями є образою пам'яті жертв, яких український народ зазнав під час війни в боротьбі з німецьким окупантом.

IX. Кожен вбитий, полеглий, померлий під час війни має таке саме право на могилу і на увіковічнення, чи то у формі хреста, чи іншого знаку. Так само поляк, як і українець, єврей чи німець, воїн АК чи УПА, Червоної армії чи німецького вермахту. Використання їх смерті у тимчасових політичних цілях має бути заборонене законом, а знищення їх могил і місць пам'яті – підлягати покаранню й піддаватись засудженню.

X. Не буде вільної Польщі без вільної України!

* * *

P.S. «Мій декалог» я написав під впливом зустрічі з Пані Гражиною Станішевською (Grażyna Staniszevska), колишньою депутаткою Сейму і Європейського парламенту. Перш за все це чудова жінка, з якою я познайомився на Фейсбуку і підтримував, в міру моїх можливостей, під час акції висилання Різдвяних посилок для родин полеглих українських воїнів. В одному зі своїх текстів я назвав її, трохи фамільярно, «Супер Гражиною». І не помилився.

Під час розмови Пані Гражина сказала, що вже давно намовляла українців і поляків, аби сіли за «круглий стіл» і сказали, «не завиваючи в папірці», все те, що найгіршого

зробили один одному у спільній історії, аби нарешті, ціною навіть найболючішої правди, подати один одному руки «понад могилами». Щоб бути разом. Вона вірить, що ще не є запізно.

Всупереч сподіванням Пані Гражини, не адресую «декалогу» до поляків. Я написав його з думкою про українців у Польщі. Аби знали, що не є самотніми у своїй правді. Аби пам'ятали, що є хтось, хто думає подібно, кому брехня болить так само, для кого бути українцем – це не привід для сорому – а для гордості. І що можна любити Польщу і Україну.

Автор Євген Місило (пол. Eugeniusz Misilo) (нар. 1954, Лехова, Польща) – польський історик та архівіст українського походження, директор приватного Українського Архіву у Варшаві, колишній співробітник Польської Академії Наук, член Наукового товариства імені Тараса Шевченка у Львові та Нью-Йорку.

День пам'яті жертв примусових депортацій 1944-1951

Рішення сесії Львівської обласної ради про встановлення другої неділі вересня як Дня пам'яті жертв примусових депортацій 1944-1951 рр. із Закерзоння

СФУЛО висловлює щирі вдячність Львівській ОДА та Львівській обласній раді, зокрема Голові Львівської ОДА п. Синютці О. М. та голові Львівської обласної ради п. Ганущину О. О. за підтримку нашого клопотання (лист голови СФУЛО Ярослави Галик до Голови ЛОДА Олега Синютки) про поширення ініціативи РДА та міської ради м. Дрогобича щодо встановлення Дня пам'яті примусового виселення етнічних українців з одвічних земель т. зв. Закерзоння у другу неділю вересня. Сердечне "Боже заплат" всім працівникам ОДА, зокрема п. О. Стоколос-Ворончук, п. Мирославі Туркало, п. Ользі Березюк, а також всім депутатам облради за підтримку при голосуванні.

Також голова Львівської ОДА п. Синютка О. М. звернувся до Тернопільської, Івано-Франківської, Волинської, Рівненської та ряду інших областей з пропозицією підтримати цю важливу ініціативу, що було також підтримано в тих областях.

Нині за зверненням від голови СФУЛО народним депутатом Антонищак А. Ф. готується проект постанови Верховної ради "Про встановлення у другу неділю вересня Дня пам'яті примусового виселення етнічних українців з території Закерзоння".

Сейм Польщі ухвалив закон про криміналізацію "бандерівської ідеології"

Сейм Польщі ухвалив запропонований рухом Kukiz'15 законопроект про заборону пропаганди так званої "бандерівської ідеології". Про це повідомляє видання [Do Rzeczy](#), передає ["Європейська правда"](#).

У п'ятницю в Сеймі відбулося третє читання пакету проектів, якими передбачені зміни в закон про Інститут національної пам'яті. Серед них був і законопроект про заборону "бандерівської ідеології" в Польщі.

За проголосували більшість депутатів – 279 з 414. За проект проголосували всі депутати PiS, Kukiz'15 і PSL. Підтримали документ і декілька депутатів опозиції.

Прийнятий закон стосується визначення злочинів українських націоналістів та українських організацій, що співпрацювали з Третім рейхом, а також можливості запуску, відповідно до ст. 55 закону про Інститут національної пам'яті, кримінальних проваджень проти осіб, які заперечують ці злочини.

За заперечення **"злочинів бандерівців"** передбачений **штраф або позбавлення волі** на строк до **3 років**.

Фракція Kukiz'15 представила свій проект більше року тому, однак певний час він був заморожений. Депутати мали взятися за нього в листопаді, але в останній момент цей пункт був вилучений з порядку денного.

Згідно з неофіційною інформацією, тоді йшлося про те, щоб не вносити ще більшу напруженість у відносини Києва та Варшави напередодні візиту президента Польщі Анджея Дуди в Україну.

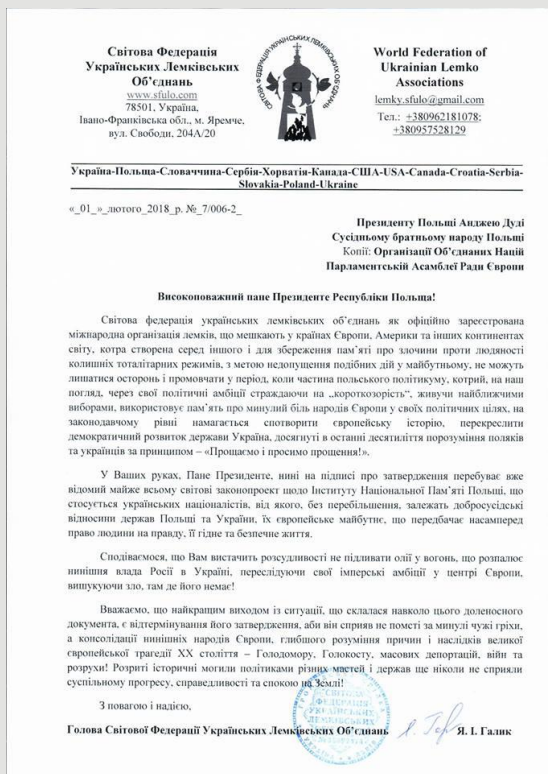
Нагадуємо, що у квітні 2017 року польські націоналісти знищили пам'ятник воякам УПА та [здійснили наругу над гербом України](#).

Звернення СФУЛО до Президента Польщі Анджея Дуди

Президенту Польщі Анджею Дуді
Сусідньому братньому народу Польщі
Копії: Організації Об'єднаних Націй
Парламентській Асамблеї Ради Європи

Високоповажний пане Президенте Республіки Польща!

Світова федерація українських лемківських об'єднань як офіційно зареєстрована міжнародна організація лемків, що мешкають у країнах Європи, Америки та інших континентах світу, котра створена серед іншого і для збереження пам'яті про злочини проти людяності колишніх тоталітарних режимів, з метою недопущення подібних дій у майбутньому, не можуть лишатися осторонь і промовчати у період, коли частина польського політикуму, котрий, на наш погляд, через свої політичні амбіції страждаючи на „короткозорість“, живучи найближчими виборами, використовує пам'ять про минулий біль народів Європи у своїх політичних цілях, на законодавчому рівні намагається спотворити європейську історію, перекреслити демократичний розвиток держави Україна, досягнуті в останні десятиліття порозуміння поляків та українців за принципом – «Прощаємо і просимо прощення!».

У Ваших руках, Пане Президенте, нині на підписі про затвердження перебуває вже відомий майже всьому світові законопроект щодо Інституту Національної Пам'яті Польщі, що стосується українських націоналістів, від якого, без перебільшення, залежать добросусідські відносини держав Польщі та України, їх європейське майбутнє, що передбачає насамперед право людини на правду, її гідне та безпечне життя.

Сподіваємося, що Вам вистачить розсудливості не підливати олії у вогонь, що розпалює нинішня влада Росії в Україні, переслідуючи свої імперські амбіції у центрі Європи, вишукуючи зло, там де його немає!

Вважаємо, що найкращим виходом із ситуації, що склалася навколо цього доленосного документа, є відтермінування його затвердження, аби він сприяв не помсті за минулі чужі гріхи, а консолідації нинішніх народів Європи, глибшого розуміння причин і наслідків великої європейської трагедії XX століття – Голодомору, Голокосту, масових депортацій, війн та розрухи! Розриті історичні могили політиками різних мастей і держав ще ніколи не сприяли суспільному прогресу, справедливості та спокою на Землі!

1 лютого 2018 р.

З повагою і надією,

Голова Світової Федерації Українських Лемківських Об'єднань

Я. І. Галик

Парламент України ухвалив заяву з приводу польського законопроекту про Інститут національної пам'яті.

"Верховна Рада України з розчаруванням і глибокою стурбованістю сприйняла рішення Сейму від 26 січня та Сенату Республіки Польща від 1 лютого 2018 року щодо ухвалення змін до закону про Інститут національної пам'яті – Комісії з розслідування злочинів проти польського народу та інших законодавчих актів, якими запроваджується кримінальна відповідальність за заперечення «злочинів українських націоналістів» і дається упереджене та суперечливе визначення цього поняття, що відкриває шлях до маніпуляцій і посилення антиукраїнських тенденцій в польському суспільстві. Відвертий діалог, вільний обмін думками та академічна свобода опинилися під загрозою кримінального переслідування, що є несумісне з демократичними цінностями. Верховна Рада України категорично не сприймає та відкидає політику подвійних стандартів та нав'язування ідей колективної відповідальності українського народу, а також спроби польської сторони прирівняти дії усіх борців за незалежність України до злочинів двох тоталітарних режимів XX століття – нацистського та комуністичного.

Ухвалені законодавчі зміни суперечать змісту і духу стратегічного партнерства між Україною і Республікою Польща, а також принципам, які були погоджені сторонами, серед іншого, у Декларації пам'яті і солідарності від 20 жовтня 2016 року. Саме в цій Декларації Верховна Рада України і Сейм Республіки Польща відзначили боротьбу українських і польських національних сил антикомуністичного руху опору, які створили моральну основу для відновлення незалежності наших держав. Верховна Рада України і Сейм Республіки Польща також погодилися з необхідністю активізації неупереджених історичних досліджень та «стримування сил, які ведуть до суперечок в наших державах».

Ми повинні пам'ятати і передавати прийдешнім поколінням правду про дійсні, а не вирвані з загального контексту причини, які призвели до кровопролиття між нашими народами в роки Другої світової війни та в інші періоди нашої історії і які мали трагічні наслідки для наших народів. Незаперечним є те, що як у минулому, так і сьогодні розпалювання конфліктів між традиційно дружніми українським і польським народами лежить в інтересах спільних ворогів нашої державності і суверенітету, якими були нацистський і комуністичний режим, а сьогодні – російський агресор і окупант.

Нашу найбільшу тривогу викликає той факт, що розгортання антиукраїнських настроїв та створення атмосфери тиску і залякування здатне безпосередньо вплинути на права і свободи майже мільйона українців, які сьогодні є трудовими мігрантами на території Польщі і працюють задля її економічного зростання у тому числі. Ця тема становить виняткове значення і є предметом прискіпливої уваги для Парламенту України. Нас також турбують демонстративні акції знищення українських пам'ятників на території Польщі, напади на учасників релігійних урочистостей, членів української громади Польщі, заборони проведення культурних заходів та шовіністична риторика.

Лише об'єктивна, зважена і неупереджена оцінка усіх історичних обставин, спільне пізнання фактів історії, застосування персональної, а не колективної відповідальності за злочини проти людяності та воєнні злочини, які мали місце упродовж першої половини ХХ століття, належна повага і рівна турбота з вшанування пам'яті усіх жертв на території обох наших держав та щире християнське прощення, до якого закликав Святий Іван Павло II, дозволять нам уникнути взаємних помилок минулого і будувати міцне і надійне стратегічне партнерство між Україною та Республікою Польща, що є запорукою миру і безпеки в цілій Європі та світі.

Верховна Рада України солідарна з міжнародною спільнотою у питаннях недопущення заперечення злочину Голокосту.

Верховна Рада України закликає польську сторону до відкритості та конструктивності у подальшому розвитку двосторонніх відносин.

Закликаємо Президента Республіки Польща скористатися своїми конституційними повноваженнями та спільно з Сеймом та Сенатом Республіки Польща повернути в українсько-польські відносини зваженість, раціональність та доброзичливість".

Звернення громадянських середовищ Польщі та України

„Нинішній Європі загрожує зіткнення національних егоїзмів, а передусім російський імперіалізм. У цих умовах нам, полякам та українцям, легше буде протидіяти цій загрозі разом! А також разом будувати Європу ХХІ століття!” – закликають автори звернення.

Публікуємо заяву з 8 березня 2018 року (українською та польською мовами без змін).

Звернення громадянських середовищ Польщі та України

Ми, представники багатьох громадянських середовищ у Польщі та Україні, хочемо висловити свій протест проти продовження конфронтаційної політики та її ескалації у відносинах між Польщею та Україною!

Ця політика нищить зусилля й доробок кількох поколінь поляків та українців, які привели до діалогу, співпраці та дружби між нами. Трагічне сплетіння історії українців та поляків у минулих століттях, лиха пам'ять про політику II Речі Посполитої щодо польських громадян українського походження, кривавий для обох сторін конфлікт між 1939 і 1947 роками, антиукраїнська пропаганда комуністичної Польщі і СРСР – все це мало розділити нас назавжди. Але після 1989 і 1991 років неможливе стало можливим! Тоді ми спільно визнали, що падіння комунізму, постанови незалежних України і Польщі, болісний урок історії ХХ ст., шанси на розширення

Європейського Союзу ставлять нас перед новими викликами. А гасло «Нема вільної Польщі без вільної України і вільної України без вільної Польщі» набуває нового значення: воно означає нашу відповідальність за майбутнє наших країн і всієї Європи – зокрема, за подолання трагічного історичного спадку. Ми усвідомлювали, що хоч по обох сторонах кордону густо від польських та українських могил, вони можуть стати знаком нашої спільної пам'яті, а не підставою для нового конфлікту. Ми міркували: хай вони свідчать, яку високу ціну ми заплатили за свободу і незалежність обох народів. Маємо за собою важку історію, але попри це вдалося нам утвердити нове партнерство, нову якість нашої близькості! Вдалося передусім тому, що обидва суспільства за підтримки Костела й Церкви, а також політиків розпочали діалог, що будується на основі стандартів, прийнятих у Західній Європі після 1945 року. Тобто ми шукали те, що зближує і єднає народи, а не те, що ділить їх; шукали виходу з історичної пастки шляхом далекої від політизації праці істориків та освіти.

Ми звертаємося передусім до наших співгромадян у Польщі та в Україні, а також до політиків, оскільки саме вони несуть остаточною відповідальність за відносини між нашими країнами:

У стосунках між Польщею та Україною ми хочемо повернення політики, що спирається на справжній діалог, а не на диктат однієї зі сторін. Хочемо політики, яка звернена до сьогодення і до майбутнього! Будьмо свідомі тієї відповідальності, що лежить на наших плечах, і того шансу, який стоїть перед нами! Досвід наших народів, винесений з попередніх століть, засвідчує: кожна конфронтація між поляками та українцями, часто інспірована Росією, призводить до нашої спільної поразки! Нинішній Європі загрожує зіткнення національних егоїзмів, а передусім російський імперіалізм. У цих умовах нам, полякам та українцям, легше буде протидіяти цій загрозі разом! А також разом будувати Європу ХХІ століття!

Підписи з України:

Юрій Андрухович, перекладач Бруно Шульца
Євген Бистрицький, професор, Інститут філософії НАН України
Тарас Возняк, політолог, редактор незалежного культурологічного часопису «І»
Микола Горбаль, дисидент, громадський активіст
Євген Глібовицький, засновник, експертна компанія pro.mova
Ярослав Грицак, історик, професор Українського католицького університету
Вл. Борис Гудзак, правлячий єпископ єпархії святого Володимира Великого в Парижі
для українців візантійського обряду у Франції, країнах Бенілюксу та Швейцарії,
президент Українського католицького університету
Орест Друль, редактор інтернет-видання Zbruc̃
Євген Захаров, правозахисник, член Ініціативної групи «Перше грудня»
Олександр Зінченко, історик, публіцист
Йосип Зісельс, виконавчий віце-президент Конгресу національних громад України, член
Ініціативної групи «Перше грудня»
Вахтанг Кіпіані, журналіст, головний редактор проекту «Історична правда»
Георгій Коваленко, протоієрей, ректор Відкритого православного університету Святої
Софії-Премудрості
Данило Лубківський, заступник Міністра закордонних справ України (2014),
громадський діяч
Ростислав Лужецький, художник, видавець
Андрій Любка, літератор
Юрій Макаров, член правління Національної суспільної телерадіокомпанії
Мирослав Маринович, віце-ректор Українського католицького університету, член
Ініціативної групи «Перше грудня»
Віталій Нахманович, історик, відповідальний секретар Громадського комітету для
вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру
Віталій Портников, журналіст, співголова Українсько-Польського форуму партнерства
Тарас Прохасько, письменник
Олег Репецький, генеральний директор підприємства «Комора»
Микола Рябчук, письменник і публіцист, президент Українського ПЕН-клубу
Назар Стригун, актор, директор проекту «Сестри Тельнюк»
Галя Тельнюк, співачка, поетеса
Леся Тельнюк, композитор, співачка
Леонід Фінберг, головний редактор видавництва «Дух і Літера», Національний
університет «Києво-Могилянська академія»
Наталя Яковенко, історик, професор Національного університету «Києво-Могилянська
академія»
Оксана Забужко, письменниця

Підписи з Польщі:

Edwin Bendyk (Едвін Бендик), публіцист
Iza Chruślińska (Іза Хруслінська), публіцистка, громадська діячка
prof. Przemysław Czapliński (Пшемислав Чаплінський), професор сучасної літератури,
Університет імені Адама Міцкевича в Познані
Tomasz Dostatni (Томаш Достатні), домініканин, публіцист
prof. Barbara Engelking (Барбара Енгелькінг), соціолог, Польська Академія Наук
prof. Andrzej Friszke (Анджей Фрішке), історик, Польська Академія Наук
prof. Irena Grudzińska-Gross (Ірена Грудзінська-Гросс), історик літератури,
Прінстонський університет
Agnieszka Holland (Агнешка Голланд), режисерка
Konstanty Gebert (Константи Геберт), публіцист

ОŚWIADCZENIE

W imieniu reprezentowanych przez nas organizacji mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce pragniemy wyrazić ogromne zaniepokojenie narastającą w społeczeństwie polskim falą agresji na tle narodowym, rasowym i religijnym. Z kraju szczytującego się długą i chlubną tradycją wolności i tolerancji stajemy się państwem, które w oczach świata i swoich obywateli innej niż polska narodowości zaczyna uchodzić za coraz bardziej ksenofobiczne. Burzy to pozytywny wizerunek Polski w świecie – ojczyzny „Solidarności”, największego ruchu demokratycznego w drugiej połowie minionego wieku.

Nasze szczególne zaniepokojenie i sprzeciw budzą liczne i głośne przejawy antysemityzmu, których jesteśmy świadkami od tygodnia, gdy Sejm uchwalił nowelizację ustawy o IPN. Padają niegodne, podle sformułowania, życiem zacierpięte z repertuaru szowinistów najgorszego autoramentu. Głosy te brzmią szczególnie złowieszczo w przededniu 50. rocznicy Marca '68 – jednej z najczarniejszych kart ze współczesnych dziejów Polski, gdy komunistyczna władza sięgnęła po metody rasistowskie, by zdobyć polską wspólnotę dla przegrupowań we własnych szeregach. I jeszcze mocniejszego związania Polski z imperialnym centrum w Moskwie.

„My, Naród Polski – wszyscy obywatele Rzeczypospolitej” – tak stanowi Konstytucja naszego państwa. A zatem nikt nie ma prawa odmawiać innemu obywatelowi przynależności do politycznej wspólnoty narodowej bez względu na kolor skóry, przynależności etnicznej czy też religijnej. Nikt nie ma prawa nikogo z tej wspólnoty wykluczać.

Wzywamy władze Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta, Parlament i Rząd do respektowania tych fundamentalnych zasad i przeciwdziałania wszelkim formom ksenofobii, nietolerancji i antysemityzmu.

Warszawa, 2 lutego 2018 roku

Mariola Abkowicz – przedstawicielka społeczności karaimskiej w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych

prof. zw. dr hab. Józef Ciągwa, przewodniczący Towarzystwa Stowaków

prof. Stefan Dudra – przedstawiciel społeczności lemkowskiej w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Artur Grzędzicki – przedstawiciel społeczności kaszubskiej w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Aldona Jurkun – przedstawicielka społeczności litewskiej w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Stefan Kłapyk – Przewodniczący Zjednoczenia Lemków

Artur Konopacki – przedstawiciel społeczności tatarskiej w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Krystyna Janda (Кристина Янда), aktorka
Danuta Kuroń (Данута Куронь), голова Освітньої
фундації Яцека Куроня
Jarosław Kurski (Ярослав Курський), заступник
головного редактора “Gazety Wyborczej”
prof. Andrzej Leder (Анджей Ледер), філософ культури,
Польська Академія Наук;
prof. Andrzej Mencwel (Анджей Менцвель), культуролог,
Варшавський університет
Adam Michnik (Адам Міхнік), головний редактор “Gazety
Wyborczej”
Andrzej Seweryn (Анджей Северин), директор
Польського Театру у Варшаві
Sławomir Sierakowski (Славомір Сераковський),
соціолог, головний редактор “Krytyki Politycznej”
Paweł Smoleński (Павел Смоленський), репортер
Grażyna Staniszevska (Ґражина Станішевська),
суспільна діячка, кол. євродепутатка
Krzysztof Stanowski (Кшиштоф Становський),
суспільний діяч

Andrzej Stasiuk (Анджей Стасюк), письменник
Monika Sznajderman (Моніка Шнайдерман), антрополог культури, видавчиня
Olga Tokarczuk (Ольга Токарчук), письменниця
prof. Joanna Tokarska-Bakir (Йоанна Токарська-Бакір), антрополог культури, Польська
Академія Наук;
Piotr Tuma (Петро Тима), історик, голова Об'єднання українців у Польщі
prof. Anna Wolff-Powęska (Анна Вольфф-Повенська), історик ідеї, Університет імені
Адама Міцкевича в Познані
Krystyna Zachwatowicz-Wajda (Кристина Захватовіч-Вайда), сценографістка
Adam Zagajewski (Адам Загаєвський), поет.

Джерело: <http://www.nasze-slowo.pl/news/zvernennja-seredovishh-polshhi-ta-ukraini/>

Ефект Стрейзанд для Польщі

Зміни до Закону про Інститут національної пам'яті - Комісії з розслідування злочинів проти польського народу, які набули чинність 1 березня, стали причиною наростаючої дипломатичної кризи у Польщі. Слідом за Литвою, Україною, Німеччиною, Європейським Союзом, з якими протягом останніх років були зіпсовані двосторонні стосунки з ініціативи польської сторони, до них нещодавно

також приєдналися Ізраїль та США. Таке враження, що польський істеблішмент на чолі із Ярославом Качинським щоразу піднімає планку досі прийнятного критичного рівня напруги і випробовує межі її наростання у здійсненні власної міжнародної політики, шукаючи червоних ліній. Проте цього разу опонент та його реакція для Варшави виявилась не очікувано серйознішими, ніж усі попередні.

Новели, які були проголосовані польським Сеймом (26 січня) та Сенатом (1 лютого) і підписані президентом Польщі Анджеєм Дудою (6 лютого) за переконанням їхніх авторів були запропоновані для захисту “доброго імені Республіки Польща або польського народу”. Ідеться про заборону публічного вживання й поширення таких понять як “польські табори смерті”, “польські екстермінаційні табори”, “польські концентраційні табори” та приписування польському народові чи польській державі відповідальності (чи співвідповідальності) за вчиненні Третім Рейхом нацистських злочинів або інших злочинів проти миру, людяності та військових злочинів, а також про кримінальне переслідування тих, хто заперечує “злочини українських націоналістів та українських колабораційних формацій”, прирівнюючи їх до злочинів нацизму та комунізму.

Таким чином польська сторона кинула черговий камінь у сторону польсько-українських відносин, які за останні два роки перебувають у найгіршому від часу незалежності обох країн стані, а разом з тим відкрила ще один фронт двостороннього конфлікту – польсько-ізраїльський. Можливо, він так само як і попередні були б спущенні на гальмах та пройшли без серйозних наслідків для Польщі, якщо в Ізраїля не було б настільки серйозного союзника й лобіста як США. Тепер польсько-американські відносини перебувають у найбільшій від часу падіння Залізної завіси кризі і це незважаючи на те, що Польща була основним союзником США у Центральній Європі після завершення холодної війни. **Шкода, що у цих дипломатичних переговорах довкола закону про Інститут національної пам'яті не має місця для врегулювання “української проблеми”, яка показово ігнорується усіма сторонами. Про “українські правки” у законі не згадує жоден американський чи польський високо посадовець, і навіть президент Польщі Анджей Дуда під час брифінгу з приводу його підписання жодного разу не обмовився про злочини “українських націоналістів”.**

Ще до голосування закону в Сенаті Вашингтон по дипломатичних канал дав чіткий сигнал Варшаві про серйозні наслідки для них прийняття запропонованих змін, а одразу після його підтримки Сенатом Єрусалим виступив з гострою критичною заявою. Як наслідок, протягом лютого у польсько-американських відносинах наростала напруга, аж поки з неофіційних джерел стало відомо, що Білий дім заблокував можливість зустрічі вищого керівництва Польщі з найвищим керівництвом США допоки не буде вирішена проблема довкола Закону про Інститут національної пам'яті. Більше того, американська сторона виступила з ультимативною вимогою про його скасування, оскільки в іншому разі це матиме не лише дипломатичні, але також економічні наслідки для Варшави.

Сумнівні добрі наміри, якими прикривалися автори законодавчих змін, а після польська влада спричинив абсолютно протилежний ефект для Варшави, який у гуманітаристиці отримав назву “ефект Стрейзанд” (Streisand effect). Це феномен, який полягає у тому, що мало цікаву для загалу інформацію, яку намагаються заборонити, призводить лише до її більш масового поширення.

Уже перша спроба застосувати норми закону на практиці спричинила чергову хвилю звинувачень в сторону Польщі. Після того, як 2 березня наближена до уряду неурядова організація “Польська ліга проти наклепу” звинуватила *аргентинську газету* [Pagina 12](#) та її журналіста [Федеріко Павловського](#) (його сторінка у Facebook <http://bit.ly/2HhEmBg>, цікаве прізвище як для аргентинця!) через неправильно проілюстровану статтю про єврейський погром у Єдвабному у “діях, спрямованих на шкоду польській нації та добрій репутації польських солдатів” в інтернеті прокотилась хвиля обурення з приводу антисемітизму, історичного ревізіонізму Голокосту та утиски свободи слова у Польщі (дивитись [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#), [тут](#)). Аргентинський case показує, що хвиля протестної солідарності

журналістського середовища провокує усвідомлене перекручування історичних фактів, щоб продемонструвати незгоду і протиставитись заборонам. З іншої сторони, варто також звернути увагу на те, що проглянувши персональну сторінку Федеріко Павловського на Facebook можна помітити його симпатії до Кремля та російської політики.

Починаючи від перших обговорень змін до закону у Сеймі аж до теперішнього часу реальність показує, що дана ініціатива не лише не здатна виконати поставленої перед нею завдання, але навпаки спровокувала великий інтерес до проблеми, яка хоч мала під собою підстави, проте не в тих масштабах, які їй приписують автори. **Протягом останнього десятиріччя в усьому світі було близько ста випадків помилкового приписування Польщі злочинів нацизму, найбільш відомий з яких виступ президента США Барака Обами.**

Натомість прийняття закону призвело до цілком протилежного результату. Польська держава і поляки тепер звучать у світових медіа в контексті співпричетності до нацистських злочинів Другої світової війни, намагаючись приховати правду про це. Намагаючись відвернути увагу від скандалу про неонацистські зібрання у Варшаві польська влада **спровокувала значно більшк проблему для себе – звинувачення у ревізіонізмі та спробі заперечення співпричетності поляків у Голокості.**

Замість того, щоб виправити "історичну несправедливість" у вживанні термінів "польські табори смерті" соратники Качинського лише розбудила давнього демона. Це ще одне підтвердження того, що заборони - найдовший шлях до правди. Долати неосвітченість людей варто не запровадженням кримінальної відповідальності, а через поширення освіти і знань. Історична правда потребує сумління та діалогу, а не заборон.

По-перше, спробою виправити історичну несправедливість щодо помилкового трактування участі поляків у нацистських злочинах на території Польщі в одних випадках, влада у Варшаві також намагається унеможливити (заморозити) історичну дискусію і відкритий діалог там, де це має незручне та контраверсивне значення по відношенню до власного бачення на польську історію. По-друге, діюча влада в Польщі на чолі з Ярославом Качинським протягом усіх трьох років свого перебування при владі використовує політику історичної пам'яті як одну і засадничих умов як у розбудові внутрішньої, так і зовнішньої політики. У той час, коли після завершення холодної війни демократичні країни відмовилися від формули побудови двосторонніх відносин через призму минулого, такі країни як Польща чи Угорщина вирішили піти шляхом Росії, яка все ніяк не може "стати з колін", нав'язуючи своїм сусідам власний канонізований погляд на спільну історію.

Протягом лютого Польща настільки була зосереджена на врегулюванні проблеми у трикутнику Польща – США – Ізраїль, що тимчасово послабила активність на інших дипломатичних напрямках. Зокрема, у відносинах з Україною відійшли на задній план і ми тимчасово не чуємо з Варшави вже звичних звинувачень і безвідповідальних заяв окремих міністрів, депутатів чи політиків в сторону офіційного Києва. Натомість на фоні затишшя з польської сторони у цей час голоси, які пролунали з України були гострішими та категоричнішими, аніж досі. Це і заяви президента Петра Порошенка під час прес-конференції з журналістами, коментарі віце-прем'єр-міністра Павла Розенка за підсумками двосторонньої зустрічі Українсько-польська комісія з історичних питань, гостра стаття "Випробування історією" міністра МЗС Павла Клімкіна, **його участь у заходах вшанування українських жертв у селі Павлокома у Польщі, а також марш радикалів у Львові під антипольськими гаслами. Очевидно, українська сторона готується до наступного етапу загострення двосторонніх відносин.**

На даний момент Польща зайняла вичікувальну позицію і, на разі, не прийняла жодного серйозно рішення у питанні подальшої долі закону про Інститут національної пам'яті. Поки тривають складні переговори, польська влада намагається демонструвати гарну міну при поганій грі. Цього разу складно повірити, що Варшаві вдасться встояти під тиском США без зміни власної позиції. Для цього вони залишити для себе можливість для маневрів і шлях для відступу. Це рішення Конституційного Трибуналу, куди одразу після підписання Анджеєм Дудою було скеровано зміни до закону. Найбільш ймовірно, що польська влада буде змушена відступити і прийняти політичне рішення про “замороження” закону на підставі рішення суду про його неконституційність.

Ця обставина сильно вдарить по самолюбству консервативно налаштованої політичної верхівки на чолі з Ярославом Качинським. Для того, що згладити перед власними виборцями репутаційні втрати, очевидно, знову буде відновлена активна та агресивна робота по інших напрямках, перш за все, у відносинах з Україною та Німеччиною. Безвідповідальна політика самоізоляції, яку тривалий час проводить офіційна Варшава щонайменше триватиме до найближчих місцевих виборів у Польщі восени 2018 року, а якщо це принесе свій електоральний результат, то і до парламентських виборів 2019 року.

Автор Тарас Радь

Джерело : <http://www.polukr.net/uk/blog/2018/03/38404/>

Про переслідування українців з операції “Вісла на Вармії і Мазурах в роки 1947-1956

Bohdan Lukaszewicz. Życiorysy 1947 – 1956. Ukraińcy z operacji “Wisła” represjonowani na Warmii i Mazurach w latach 1947 – 1956. Materiały biograficzne.

Саме під такою назвою у польському місті Ольштин з датою 2009 року появилася документальна праця місцевого Наукового Товариства та Осередку Наукових Досліджень ім. Войцеха Кентшинського про переслідування українців у Польщі після Другої світової війни. Йдеться тут про репресії супроти українців, депортованих із Закерзоння на територію колишньої Східної Пруссії під час злочинної військової операції “Вісла.” Публікація окремого тому, присвяченого українцям, депортованим з українських етнографічних земель – явище позитивне.

На основі наявних архівних документів Богдан Лукашевич зібрав у книжці 260 біографій арештованих і засуджених українців. Одначе, автор ні словом не згадує про те, що на польському засланні на понімецьких землях, всі українці опинилися як злочинці під пильною “опікою” Міністерства Внутрішніх Справ, тобто міліції. Ця “опіка” продовжується й досі. Ніби злагоднюючи для польського читача злочин супроти українців, пише, що між ними були також нечисленні представники таких національностей, як: “поляки, лемки, які в більшості не ідентифікували себе з українцями, бойки та особи з мішаних подруж”. Ця мішанина – приклад державної пропаганди у відношенні до українців. До речі, репресованим полякам автор присвятив окрему публікацію, тож не було потреби змішувати їх тут з українцями.

Що ж до лемків і бойків, то автор дотримується ще передвоєнної політики санаційної Польщі супроти національних меншин: діли і пануй. Це політика польських завойовників супроти своїх сусідів. Хіба автор цього не знає, чи, може, і в “демократичній” Польщі йому не дозволяють на об’єктивну думку? Як родовитий лемко, який пам’ятає депортації українського населення до України, а відтак на понімецькі землі (операція “Вісла”), стверджую, що і я, і всі мої односельчани вважали себе українцями, бо ж лемки -- одно з племен Українського Народу, -- невід’ємна його частина. Правда, на Лемківщині залишилися рештки москвофільства, яке і перед війною підтримував польський уряд на шкоду українцям, і комуністичний після війни, і демократичний під цю пору підтримує. З метою применшити наявність українства в Польщі та швидше спольонізувати українську меншину, влада як на глаум визнала лемків окремим народом (!). Аякже. Ну, бойки для них також не українці.

Пам’ятаю, як під час депортації польські жовніри саркастично питали нас хто ми такі... Я чув відповідь дорослих: - лемки. За відповідь - українці, можна було сподіватися побиття. Про це повинен знати польський дослідник, що репрезентує наукове товариство. Чесні люди не схвалюють фальшу, а пишуть правду. Повинні. Що ж до мішаних подруж, то по-різному бувало: одні вважали себе поляками, інші -- українцями. Відомо ж бо, що зі споконвічних українських земель Закерзоння депортували всіх наших людей, щоб, як казали, навіть одна українська нога не залишилася на рідній землі. Названа ідентифікація депортованих спрямована, мабуть, на применшення злочину народовбивства влади під час етнічної чистки 1947 року. Характерне й те, що цей злочин автор послідовно називає переселенням з південносхідньої Польщі, а не інакше. Бачите, не з предвічних українських земель вигнали їхніх українських господарів, а з південносхідньої Польщі. На мою думку, це один із засобів стидливого применшування злочину супроти українського населення на Закерзонні та затирання правди про злочин, а разом із тим приховування правди про загарбання території своїх сусідів, яких запроторили на загалду шляхом насильної польонізації, тобто шляхом знищення як етнічної групи.

Пишучи про національність депортованих, авторові важко визначитися з українською національністю. У вступі до книжки пише: “... хоч у назві вжито визначення “українці,” то годиться трактувати його як **pewien skrót myślowy**, тобто певне розумове скорочення”. Можливо, що цієї назви йому важко вимовляти і написати важко. Що мав на думці автор, – це тільки він знає. Для українофоба було б краще, щоб слова українець взагалі не було, а коли вже є, щоб його не вживати. Був такий час, що в Польщі його забороняли, аякже. Він бо пише: -- “Після 1944 року в кордонах Польщі, хоч значно обрізаних зі східніх земель, залишилося понад 650 тисяч т.зв. “русинів”. Отже, не українців, а русинів. Йому так легше вимовляти цю назву. Для нього, мабуть, на схід від Польщі також польські землі (?). Автор має рацію, що в кордонах Польщі залишилося понад 650 тисяч, але не русинів, а таки українців, і не понад 650 тисяч, а понад 700 тисяч.

Перше десятиліття на польському засланні для українців було періодом неіснування - суцільної дискримінації, залякування, переслідування, насильної польонізації. Про це згадує також Богдан Лукашевич. Не згадує однак, що на польському книжковому ринку постійно появлялися антиукраїнські публікації, яким відведено місце у шкільній лектурі. Апогеєм українофобства стала волинська істерія польських шовіністів 2016 року. Слід нагадати, що після Другої світової війни українці замінили євреїв у концентраційному таборі Явожно, в якому згодом опинились полонені чи схоплені бійці УПА, українська інтелігенція та взагалі свідомі українці. І про це міг би хоч згадати об’єктивний автор. Та ні, такі речі або замовчуються, або заперечуються. А кому ж потрібне розгойдування хвилі ненависти між сусідами?

Відлига для українців прийшла щойно 1956 року. Саме тоді з дозволу влади створено Українське Суспільно-Культурне Товариство (УСКТ), а 15 червня цього ж року у Варшаві почав виходити перший після війни український часопис у Польщі “Наше Слово”. Одначе, щойно після 1989 року почали появлятися в Польщі дослідження та публікації з української проблематики, особливо про. як пише автор, політично-військово-адміністративну операцію “Вісла”. Між дослідниками української проблеми в Польщі автор наводить м.ін. такі прізвища українців, як: Євген Місило, Роман Дрозд, Ігор Галагіда, Ігор Гривна, а з польських авторів Ёжеґож Мотика, Леон Сова, Мечислав Вінницький, Станіслав Жиромський, Анна Коженевська-Лясота та інші. У загальному автор правдиво змальовує поцес депортації в операції “Вісла”. Він наводить слова високого офіцера польського війська про те, що залишаючи рідні села, люди цілували свою землю кажучи “прощай українська земле”.

Богдан Лукашевич пише, що у висліді операції “Вісла” з Краківського, Ряшівського та Люблінського воєвідств на польські понімецькі землі депортовано понад 140 тисяч осіб, але найбільше (понад 39%) на Ольштинщину (Вармія і Мазури). Саме там, всупереч політиці суцільного розпорошення депортованих, виявилось найбільше скупчення українців. Згідно з наведеною статистикою, із Закерзоння у травні 1947 року до Ольштина прибуло 60 транспортів, у червні 50 транспортів, а в липні 55 транспортів з депортованими українцями. Загальне число депортованих до Ольштинського воєвідства обраховують від 55,448 до 58,367 осіб. Їх поселено в найбільш незаселених повітах: Браневським (26.3% загального населення), Венґожевським (31.3%), Ілавецьким (33.6%), Пасленцьким (23.7%) та в інших. У цілому в Ольштинському воєвідстві українці нараховували 13.6%.

Б. Лукашевич не приховує факту, що умови життя депортованих українців були дуже важкі, бо поселено їх там, де ніхто з поляків не хотів жити, часто в зруйнованих будинках, що не годились на житло. З досвіду знаю, що польські поселенці на понімецьких землях зайняли те, що було найкраще, а незайняті будинки нищили. У нашій столітній хаті під стріхою не було вікон, дверей і підлоги; знищені були електричні проводи і водопостачання. Мій батько довго ремонтував старе німецьке житло.

На Закерзонні українці залишили засіяні поля, а на поселеннях не було з чого жити. Крім того, їм відібрали громадянські права, право до культурного себевияву, до рідної школи, газети, до своєї церкви. У людей появилосся почуття безнадії та апатії. Під безпосереднім поліційним наглядом вони почувалися як злочинці. Слід додати, що процес депортації супроводжувався зливною антиукраїнською пропагандою в засобах масової інформації, мовляв, бережіться поляки, бо веземо до вас злочинців -- різунів, убивць і всяких інших каригідних людей. У таких обставинах, часто без знання польської мови, можна собі уявити початки життя депортованих людей на польському засланні. Слід відмітити, що всіх українців поляки залюбки принизливо називали “бульбівцями”, “бандерівцями”, “упістами”, “українцями” тощо.

З цього приводу автор м.ін. так пише: “Українцям прийшлося платити високу ціну за винищування польського населення на Волині і в Східній Галичині, яке здійснила Українська Повстанська Армія і українська чернь цивільна. Тепер депортовані платили за це збірною відповідальністю за волинські **червоні ночі**, що поганьбили український націоналістичний рух. Платили за спробу реалізації злочинними методами мрій про самостійну Україну”. Отакої. Такого висновку я не сподівався від польського дослідника сучасної демократичної польської держави. Це ж бо цитата з арсеналу брудної антиукраїнської пропаганди, що не має свого підтвердження на документальній основі, -- це прояв якоїсь дикої українофобії, характерної для сучасних польських

шовіністів. Більш нічого. Значить, провина українців була в тому, що піднесли руку проти польського свавілля, що мріяли про свою самостійну державу. А скільки ненависти до українців у словах **“українська чернь цивільна?”** Можна б лише додати популярне польське питання: “Co ta piernik do wiatraka?” Досі свій злочин в операції “Вісла” польські ЗМІ оправдовували звинуваченням УПА в убивстві генерала Кароля Свєрчевського, а Б. Лукашевич оправдовує його вже волинською проблемою. Про генерала Свєрчевського навіть не згадує. Таке міркування автора лише компромітує його як вірогідного дослідника й автора.

Б. Лукашевич пише, що на основі всяких доносів і підозрінь польська безпека арештувала на Ольштинщині сотні часто невинних українців, яких військові суди брутально примушували признатись до своєї вини. Він не приховує, що безпека ловила і дійсних членів УПА і ОУН, і уявних. У висліді, в 1948 р. на Східній Пруссії арештовано 243 особи. Між ними були депортовані в операції “Вісла” і члени УПА, які секретно приїхали за транспортом депортованих земляків і родичів. З-поміж репресованих 166 осіб (63.8%) судили за членство в ОУН чи УПА, 80 осіб (30.8%) за співпрацю або допомогу тим організаціям, 149 осіб (57.3%) за злочинну діяльність на Закерзонні, 94 особи (36.1%) за те саме на Вармії і Мазурах, з того більшість, бо 60 осіб -- за фіктивне членство в ольштинських структурах ОУН, які придумали офіцери з Уряду Безпеки. Решту, 19 осіб судили за фактичну або здогадну діяльність перед і після депортації. Під час суду оскаржені часто заперечували свою вину з огляду на фізичне і психічне насильство супроти них. Суд не звертав уваги на такі пояснення, мовляв, підсудні відмовляються від відповідальності; не реагував на те, що арештованих катували під час слідства.

У рецензованій книжці поміщено короткі біографії 260 репресованих українців, у тому: 46 жінок (17.7%) і 214 чоловіків (82.3%). Репресовані походили з селянських родин. Найбільше число арештованих було в роках 1947-1949, але арештували та судили українців до 1953 року. Автор уточнює, що з-поміж 260 арештованих лише проти 231 особи (88.8%) були достовірні інформації про злочин. Інші карались тому, що їх арештували за членство у фіктивній на Ольштинщині ОУН. У біографіях репресованих українців знаходимо дані про родинне споріднення, місцевість і рік народження, освіту, їхні військові пережиття у контексті зв'язків з формаціями УПА, обставини депортації та арешту, допитів у тюрмах, одержаний вирок, умови покарання тощо.

Військовий Районний Суд в Ольштині звільнив від вини лише кілька арештованих. 231 осіб засуджено на такі карі: 136 осіб (58%) на 10-15 років тюрми, 76 осіб (32.9%) на 10 років, а 44 особи на 15 років тюрми. На довічне ув'язнення (19%) засуджено 12 осіб (5.2%). Шестеро засуджених померло в тюрмах, а дві особи померли зараз таки після звільнення з тюрми. До смертної карі засуджено 13 оскаржених (8.1%). Найвищий Військовий Суд зменшив карі двом засудженим. Президент Польщі зменшив карі 11 особам до 15 років ув'язнення. Найдовше (11 років) сидів у тюрмі лише один вояк УПА. Президент не звільнив від смертної карі лише чотири особи. Вирок виконано.

Слід відмітити, що з амністії в 1947 році скористали лише особи польської національності. Вона не охоплювала членів і співпрацівників ОУН чи УПА. Щойно амністія з 1952 року на третину зменшила карі засудженим українцям. Після 1955 року в польських тюрмах залишилося ще 32 українців, арештованих на Ольштинщині.

Публікацію Богдана Лукашевича доповнює додаток: 25 документів і протоколи слідства, а після вступу слідує списки скорочень і використаної літератури та іменний покажчик.

Автор Микола Дупляк (США)

Єдина пам'ять початку “Лемківщини” в Чорткові

Реальне життя, в якому ми живемо сьогодні – завтра стає історією. Життя, прожите вчора – сьогодні вже є історією, лише у стислій формі, в збережених спогадах очевидців, у цифрах і фактах, у яскравих подіях і менш значущих, у документах і пам'яті людській. В тому вічному плині часу відведені місце і роль історичним подіям по створенню Чортківського районного відділення товариства «Лемківщина».

Щоб почати розповідь про початок створення «Лемківщини» в Чорткові, необхідно згадати передумови, що передували цьому рухові взагалі, наголосити на збіг обставин, людей і фактів, які поклали початок цій громадській організації на теренах Чортківщини у колишній Українській РСР.

Вперше вголос на всю Україну заговорили про лемків як етнографічну групу українського народу у Львові для задуму створення товариства «Лемківщина». З приводу цього появилася замітка в газеті «Наше слово» у Варшаві історика-лемкознавця Івана Красовського. 8 липня 1988 року в залі Львівської організації українського товариства охорони пам'яток історії і культури проведено перші установчі збори. На ці збори була запрошена пані Марія Бурдяк, яка ввійшла в обрану тимчасову раду товариства «Лемківщина» від Чортківщини/

1 квітня 1989 року у приміщенні Львівської консерваторії відбулися загальні збори Львівського товариства «Лемківщина». На ці збори з Чорткова поїхали два активісти - лемки - Іван Вишовський та Павло Гербут (вже відійшов у вічність) і вступили в члени цього товариства.

Позволю собі зробити відступ у власні спомини, на перший погляд випадковостей, які зумовили зовсім не випадкові події.

3 травня 1986 року, коли по направленню я, як молодий спеціаліст, приїхав до Чорткова на роботу в районне бюро при архітекторі Чортківського району, то мене тимчасово «поселили» в проектну групу філіалу Тернопільського проектного інституту «Укрземпроект». Ця установа знаходилась в одному із приміщень цокольного поверху Чортківської міської ради. Там, за випадком долі, і познайомився з Павлом Гербутом і Іваном Вишовським. Обидва вони були родом із села Королеви Руської – два різних характери, часто входили в полемічні дискусії між собою, але обидва були патріотами Лемківщини.

Працюючи з ними, наше знайомство відбувалося поволі, так би мовити, природнім шляхом – може через те, що вони були старші по віку від мене, а може, як мені інколи здавалося, через боязнь і якусь не зовсім довірливість. Бо навіть про їхню поїздку до Львова 1 квітня 1989 року, я довідався, коли вони повернулися із посвідченнями Львівського товариства «Лемківщина».

Але в тому повільно-довгому спілкуванні ми відчували один в одному лемківське коріння.

Наші відносини наблизились до такої межі, що необхідно було поговорити відверто. Починати таку розмову на роботі не хотілося, а тому я запропонував зустрітись втрьох в неділю на ріці нижче Бердецької школи. То був скоріше травень 1990 року. Домовились про час зустрічі. Всі троє: Павло Гербут, Іван Вишовський і я добирались поодиночі, а

зустрілись майже одночасно. Тоді, при відпочинку на ріці, ми вперше заговорили про створення лемківської організації на теренах Чортківщини.

Доречно згадати, що ми заочно знали про активістку лемківського руху, педагога за освітою, лемкиню Марію Бурдяк з села Біла коло Чорткова, але особисто з нею ніхто з нас трьох не був знайомий.

На цій зустрічі ми намітили приблизний план дій. Одним із пунктів нашого плану було написання статті про лемків і друк її в районній (єдиній на той час) газеті «Зоря Комунізму». Написання статті було доручено мені. Таким чином поневолі створилась ініціативна група. Марію Бурдяк вирішили розшукати і залучити до створення районного товариства «Лемківщина».

Як відбулося знайомство і перша зустріч з Марією Нестерівною Бурдяк, я не пам'ятаю, але 4 червня 1990 року вона вже працювала у складі ініціативної групи. Саме тоді приїхав у цій справі з Тернополя Володимир Барна з дружиною. Ініціативна група засідала в будинку райкому партії.

Напередодні я мав півгодинну бесіду на прийомі із завідувачем ідеологічного відділу райкому партії. Бесіда завершилась словами: «так ніби тема лемків не заборонялась», на що я відповів: «Так, ніби не заборонялась, але ніби і не дозволялась». Отримавши дозвіл на проведення організаційних зборів, наша ініціативна група приступила до їх підготовки.

10 липня 1990 року зібралися члени ініціативної групи з питання проведення зборів в Чорткові/

23 липня 1990 року у районній газеті «Зоря Комунізму» була опублікована моя стаття із заголовком «Про лемків».

У ній говорилося про проведення установчих зборів, які мали відбутися у районному будинку культури 15 червня 1990 року.

Коли стаття вийшла, весь район заговорив, та й не тільки, бо вона була передрукована на Івано-Франківщині. Пригадую, підходять до мене якісь жінки на центральному майдані Чорткова і пошепки питають: «Чи то правда, що буде лемківщина?». «Буде правда, як ми того захочемо!» - відповів їм.

Доречно згадати, що коли рукопис статті був готовий до друку, я відніс його редактору районної газети Зеновію Фризу. Це була моя перша з ним зустріч, бо він працював недавно, та й не довго, бо був незаурядним журналістом, а в той час на місцевому рівні такі не потрібні були. Показав редактору написану статтю і питаю: «Надрукуєте?». Він бігло проглянув рукопис і мовив: «Надрукую! і ще навіть крупним шрифтом». В нього було теж лемківське коріння.

Ініціативна група у складі чотирьох чоловік: М. Бурдяк, І. Вишовського, П. Гербута і мене працювала щоденно, продумувала всі аитання до найменших дрібниць.

Для прикладу одним із питань було: під яким прапором вийти на сцену. На той час існували всі інституції і атрибути Української РСР у складі Радянського Союзу. Ніби пасувало витримувати етикет і атрибутику існуючого державного устрою. Була думка вийти під двома прапорами: лазурово-червоним існуючої УРСР та синьо-жовтим – національним українським.

Внаслідок обговорення прийняли єдиний синьо-жовтий прапор, бо і громадська організація «Лемківщина» створюється як провісник українського національного майбуття.

Де взяти національний прапор? В продажі не могло бути взагалі, пошити – неможливо було купити синьої і жовтої тканини. Чули про Марію Заболотну, як репресовану. Буквально в неділю зранку перед зборами теплого сонячного дня ми удвох з П. Гербутом поїхали на вул. Хмельницького додому до пані Марії Заболотної. По дорозі ми ще розпитували людей, де її будинок. Зайшли ми обидва до хати, привіталися і питаємо її за український прапор. Вона в той час, думаю, нас не знала, але і не питала, хто ми. Пішла в сусідню кімнату і десь через хвилин сім-десять принесла складене полотнище українського прапора і віддала нам.

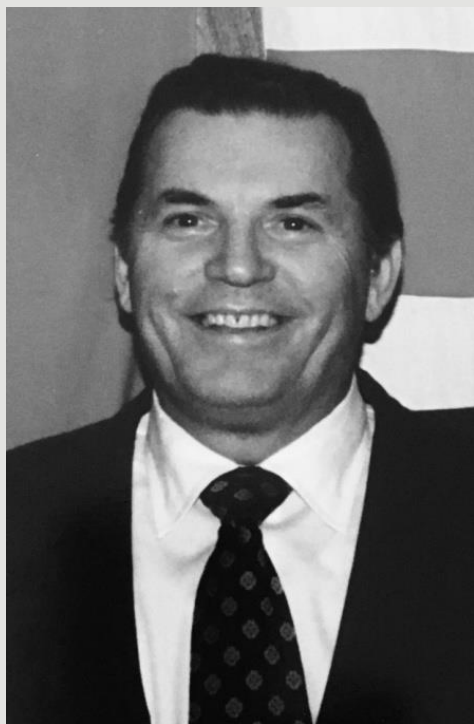
Під цим прапором і були проведені перші установчі збори Чортківського районного відділення товариства «Лемківщина», однієї із перших організацій Чортківщини. Цей прапор зберігається як реліквія.

Автор Богдан Дудяк

Для підготовки матеріалу використано записи щоденника **Марії Бурдяк**

... Він жив Україною і боровся за неї

У світлу пам'ять проф. д-ра Івана Гвозди

У цьому несправедливому світі є лише один справедливий закон для всіх людей: -- усі мусять померти. Ніхто не знає однак, коли саме. У неділю, 5-го червня 2016 року, в Сиракузах перестало битися серце одного з найактивніших представників післявоєнної патріотичної еміграції. Після довшої недуги на 90-му році працюючого життя помер проф. д-р Іван Гвозда – заслужений громадянин, громадський та політичний діяч і науковець, педагог, патріот, добрий чоловік для дружини та батько для своїх дітей і дідусь для внуків. Св.п. Іван Гвозда народився 24-го лютого 1927 року в с. Височани Сяніцького повіту на Лемківщині у свідомій сім'ї Василя і Марії Гвоздів. У вирі Другої світової війни неповнолітнім опинився в австрійському таборі втікачів, а відтак у Баварії. До 1947 року вчився у таборах Траунштайн і Деллінген, а відтак поступив на факультет права Українського Вільного Університету в Мюнхені. 1950-го року емігрував до США, де вже раніше виїхали його сестра Настя і швагер Василь Майкович. Під час Корейської війни служив в американському летунстві.

У роках 1954-1958 Іван Гвозда студіював дипломатію і міжнародне право на Сиракузькому Університеті, в якому здобув науковий ступінь бакалавра, а згодом – ступінь магістра. Докторські студії продовжував у цьому ж університеті в ділянці політичних наук, а завершив їх в УВУ 1968 року. На той час у Сиракузькому

Університеті активно діяли українські студенти, об'єднані в Союзі Українських Студентів Америки (СУСТА). Св.п. І. Гвозда допомагав їм у потребі, в тому числі й авторові цієї статті, бо з власного досвіду знав, що простеляти собі шлях до науки і знання в американських школах не всім було легко. Безперечно, він тужив за батьками та рідними, що залишилися на рідній землі. 1957 р. одружився з панною Валентиною Диловською -- вчителькою французької та російської мов. Дуже хотів мати свою сім'ю та виховати дітей в українському дусі, -- дати їм те, що найважливіше -- рідну мову, християнські цінності, знання про Україну та любов до Батьківщини своїх батьків і, очевидно, вищу освіту. Діти Ліда й Іван виправдали сподівання батьків. Вони закінчили Школу Українознавства ім. Лесі Українки в Сиракузах, побували на пластових таборах, здобули вищу освіту, створили власні українські родини. Покійний дуже радів своїми внуками-пластунами -- Васильком, Захаром, Миколою та Адрієюною, а особливо тоді, як вони кінчали навчання у Школі Українознавства, як гарно танцювали на забавах і концертах. Св.п. д-р Іван Гвозда дбав не лише про своїх дітей та внуків. Як добрий педагог, він ніколи не забував гасла "Бог і Україна" та виховував українську молодь на основах християнської моралі та справжнього патріотизму. Крім того, підтримував Т-во "Рідна Школа", а згодом став дорадником (інспектором) Шкільної Ради УККА в Сиракузах.

Д-р Іван Гвозда працював викладачем політичних наук та історії у вищих школах Нью-Йорку -- в Онеонта і Кортленд, а найдовше в Комюніті Коледжі в Обурн. Саме тут 1969 р. одержав звання повного професора політичних наук. Упродовж багатьох років був директором Моделю Організації Об'єднаних Націй в його коледжі та членом правління Всеамериканського Моделю ООН, членом різних американських професійних організацій тощо. Втішався популярністю та пошаною студентів. За свою працю одержував різні признання та нагороди.

Покійний все був дуже активним провідним членом української спільноти, а особливо на терені української сиракузької громади. Як пластун і член Куреня "Хрестоносці", очолював Станцію Пласту в Сиракузах. Крім того, був засновником Осередку Спілки Української Молоді Америки (СУМА) в цьому місті та його першим головою. Як активний член Українського Народного Союзу, був головою Округи УНС на своєму терені. Упродовж багатьох років очолював Відділ Українського Конгресового Комітету Америки (УККА), був головою Ради Директорів Української Кредитової Спілки, очолював громадські комітети відзначення 50-ліття Голодомору в Україні в 1932-1933 роках і відзначення 200-ої річниці США та інші.

Як вірний та гордий син Лемківської Землі, св. п. д-р Гвозда дуже радів відновленням державної незалежності й самостійності України, але ніколи не забував про свої обов'язки супроти Лемківщини та лемків, яких поляки депортували з рідної землі на польські понімецькі території порядком злочинної військової операції "Вісла" 1947 року. Він приєднався до праці в Організації Оборони Лемківщини, а на XII З'їзді ООЛ в Нью-Йорку 1969 р. його обрано головою Крайової Управи ООЛ. Новий голова поставив перед організацією амбітні завдання, які бажав здійснити для добра спільної справи. Він бо створив видавничо-наукову референтуру і очолив її та робив необхідні заходи в напрямі оформлення лемківського дослідного відділу в українському Гарварді; був співзасновником Фундації Дослідження Лемківщини, підтримував ідею заснування Українського Лемківського Музею та помагав у його створенні тощо.

Д-р Іван Гвозда був ініціатором створення Світової Федерації Лемків та об'єднання в ній лемків різних політичних напрямків у вільному світі. Як перший голова СФЛ, заснованої 1973 року, він розгорнув велику суспільно-політичну працю з метою винести справу зруйнованої Лемківщини (та всього Закерзоння) на міжнародну арену.

Завдяки його ініціативі рішено, замість місячника “Лемківські Вісті”, що виходив у Торонто, публікувати в Кліфтоні, Н.Дж. кварталник “Лемківщина”, а замість “Лемківських Календарів” – альманахів, рішено видавати наукові лемківські річники – “Аннали СФЛ” (згодом “Аннали Лемківщини”).

Покійний І. Гвозда був редактором п'яти томів “Анналів”. Крім того, 1978 р. зредагував альбомне подарункове видання “Дерев'яна архітектура українських Карпат”. Свої статті, а їх нараховують біля 120, друкував в українській та американській пресі. На терені громади часто доповідав з нагоди різних національних свят.

Д-р Іван Гвозда був автором петиції до Генеральної Асамблеї ООН з нагоди 25-ліття цієї організації. У петиції з'ясовано незavidну долю Лемківщини та лемків на польському засланні, які домагаються виправлення заподіяної їм кривди. Петицію підписало вісім тисяч осіб.

Крім того, д-р І. Гвозда був автором багатьох документів, до державних інституцій США в обороні своїх земляків і з'єднував прихильників лемківській справі в уряді США. З тою метою 17 січня 1977 р. очолив делегацію СФЛ до Державного Департаменту США та до Посольства Польщі у Вашингтоні. Меморандум СФЛ передано Посольству Польщі. Завдяки зусиллям голови СФЛ, проф. д-ра І. Гвозди, про лемківську проблему написано в Конгресовому Рекорді (Congressional Record, Vol. 123, № 27, Feb. 17, 1977), а лемківська проблематика стала предметом обговорення на міжнародних рівнях.

Д-р Іван Гвозда – член Української Вільної Академії Наук (УВАН) і Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка в Америці (НТШ-А). Він був гордий зі свого українського роду; ніколи не цурався свого лемківського походження; був людиною повноцінною і не любив проявів почуття меншевартості. У своєму житті та професійній праці все дбав про добро України та добре ім'я українця, про добро своєї УГКЦеркви тощо.

Подібно як усі його сучасники, д-р І. Гвозда дуже радів з приводу відновлення державної незалежності України, за волю якої він боровся своїм словом і ділом. Одначе, він був дуже невдоволений з приводу зміни назви Світової Федерації Лемків на Світову Федерацію Українських Лемківських Об'єднань і до кінця життя журився далшим майбутнім заснованої ним організації.

Панахиду у похоронному домі Мацко-Васало відслужив о. парох Михайло Досяк. Добрим прощальним словом Покійного прощали Світлана Бігґс – дир. Школи Українознавства ім. Лесі Українки, Діди Бутенко від Пласту, Микола Дупляк від родини та Марко Гованський -- голова Крайової Управи ООЛ, від очолюваної ним організації. Окремо про Покійного говорили також Його діти Ліда й Іван. Похоронний обряд довершив о. Володимир Пісьо у церкві св. Івана Хрестителя, а відтак на парафіяльному цвинтарі. Добрим словом біля могили Покійного згадав також голова Відділу УККА інж. Орест Грицик.

Немов відчуваючи бажання Діда, вдячні внуки зворушливо заспівали над його могилою популярну лемківську пісню “Ой верше мій, верше”. Нехай же американська земля буде йому легкою та нехай присниться йому вільна з Україною Лемківщина.

Вічна Йому пам'ять!

Св. п. проф. д-р Іван Гвозда

Автор Микола Дупляк (США)

КУЛЬТУРА. НОВИНИ

13 березня відбувся круглий стіл, присвячений життю і ділу протоєрея ставрофора, професора др. Романа Мизя, який помер 13 листопада 2017 р. у місті Новий Сад, де був парохом від 1968. р. до 2013. р. Написав понад 50 книжок, велику кількість статей різноманітного жанру, редагував журнал «Новосадські дзвони», своєчасно був головний редактор української передачі на радіо Баня Лука (Боснія), та головним редактором української передачі на Новосадському радіо, заснував церковний хор, і багато іншого.

Участь у круглому столі взяли журналіст Михайло Рамач, мр. о. Михайло Малацко, преосвящений владика кір Георгій Джуджар, о. Владислав Варга, Юрій Лятак, о. Юліян Рац, теперішній парох новосадський, проф. Микола М. Цап, Наталія Маркевич, аташе з питань культури Посольства України в Белграді, Юрій Лятак.

* * *

Останній політ орла або прощання з «Вальтером». Знесення пам'ятника генералові Каролію Сверчевському «Вальтеру» в Яблінках (Підкарпатське воєводство) відбулося 21 лютого. Процедура обійшлася в 52 тис. злотих нетто. Існування пам'ятника, на думку Інституту національної пам'яті Польщі, суперечить принципам поваги до національної пам'яті й одночасно статті 156 кримінального кодексу Польщі, яка забороняє возвеличування тоталітарних режимів. Пам'ятник спроектував Францішек Стринкевич на місці, де загинув генерал від рук вояків Української повстанської армії 28 березня 1947 р. (УПА не знімала з себе відповідальності за вбивство, хоча у справі досі залишаються нерозгадані моменти). Наступного дня Політбюро ЦК Польської робітничої партії ухвалило рішення про переселення українців на так звані повернені землі на півночі й заході країни – Акцію «Вісла».

Фото авторки статті <http://www.nasze-slowo.pl/ostannij-polit-orla-abo-proshhannja-z-valterom/>

* * *

Андрієві Тавпашу 84! Старійшина Львівського товариства «Лемківщина» народився 2 березня 1934 року в селі Святкова Велика. У 1945 році разом із сім'єю переселений на територію УРСР до Самбірського району. Закінчив Технікум залізничного транспорту (1955), юридичний (1961-1966) та економічний факультет (1974) Львівського національного університету імені Івана Франка. Працював головою Галицької районної ради та виконкому міської ради (1974-1982). Обирався депутатом Галицької районної та Львівської міської ради. У 1988 став генеральним директором АКФ

«Світоч», з 1996 по 2004 – президент акціонерного товариства фірми. Андрій Тавпаш є членом Асоціації меценатів України. Свого часу активно допомагав у будівництві церкви святих Володимира і Ольги у Шевченківському гаю. Пан Тавпаш – багатолітній член Правління Львівської обласної організації «Лемківщина», член колегії Всеукраїнського Товариства «Лемківщина», член Президії СФУЛО, член правління Фондації дослідження Лемківщини, меценат і натхненник численних добрих справ для збереження і примноження лемківської спадщини. Світова лемківська спільнота щиро вітає Андрія Івановича з нагоди славного ювілею! Зичимо міцного здоров'я, духовної наснаги та многих благословенних і щасливих літ! Боже Вам заплат!

* * *

Конкурс декламування імені Ірини Невицької. 21 квітня в Музеї української культури у Свиднику (Словаччина) відбувся святковий гала-концерт, присвячений оголошенню результатів XXVIII конкурсу декламування української поезії й прози серед жінок під назвою «Струни серця» імені Ірини Невицької. Конкурс присвячений пам'яті визначної поетеси, письменниці, культурної й громадської діячки першої половини ХХ-го століття Ірина Невицької.

Народилася вона 10 грудня 1886 року в селі Збудська Біла (Zbudská Belá) в районі Меджилабірці, у сім'ї педагога Павла Вурика. Ірина виростала в Пряшові і Старій Любовні. Спершу навчалася у німецькій та угорській початкових школах. А після смерті свого батька переїхала до Пряшева, де продовжила навчання в коледжі вчителів. Вийшла заміж за греко-католицького священика Еміліана Невицького, мешкала разом із ним у Чичаві, Удолі, а згодом і в Ужгороді. Ірина навчалася на педагогічному факультеті в Пряшеві. У 1922 році переїхала до Пряшев, де проживала до самої своєї смерті у 1965 році.

Перші роботи опубліковані в журналах «Неділя» й «Наука». Першою авторською збіркою стала книга «Правда побідила» (1924). Згодом були «Дарунок» (1929), «Матій Куколка» (1968, 1994). Крім того, Ірина написала ряд драматичних творів, з них згодом складено єдину п'єсу «Боже Провидіння» (1925).

Ірина Невицька займає важливе місце в культурному житті русинів-українців у Словаччині. Вона дотична до великого відродження у національному та культурному житті українців східної Словаччини в міжвоєнний період.

Ірина Невицька була ініціаторкою створення аматорських театральних колективів, для яких писала п'єси. Разом з тим діячка була причетною до заснування читальних гуртків, організації недільних шкіл.

У Пряшеві вона заснувала Союз руських жінок і опублікувала його перший календар (Календар руських жінок, 1922). У 1931-32 роках — редагує газету «Слово народу» — перший у східній Словаччині часопис, що виходив українською

Немає літературних жанрів, у яких би не працювала Ірина Невицька – поезія, проза, драма і переклад. Чималу увагу Ірина Невицька присвятила жіночому руху й заснувала конкурс художньої декламації.

Джерело: <https://www.facebook.com/muzeum.svidnik/posts/1074191616069547>

* * *

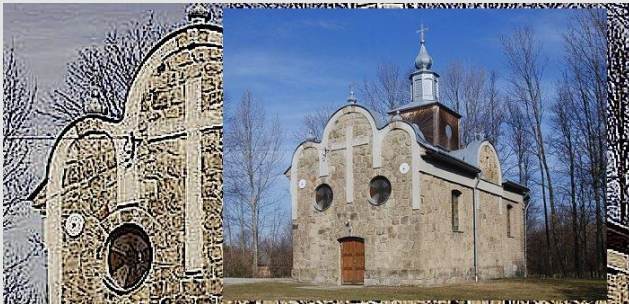

14 березня у селі Порошково Закарпатської області відбулася науково-практична конференція, присвячена 79-ій річниці Карпатської України й пам'яті голови її Сойму Августина Штефана. Також відбулася поминальна літія за убієнними героями Карпатської України й покладання квітів до меморіальної дошки Августина Штефана, розгортання стометрового українського національного прапора, марш патріотів вулицею села Порошково до сільського будинку культури.

Джерело: <http://lemky.org.ua/novyny/template-specific-features/486-naukovo-praktychna-konferentsiia>

* * *

Грекокатолицька парохія в Розділю потребує фінансового спертя на ратування місцевої муруваної церкви Рождества Пресвятої Богородиці. Потреба близько 300 тис. зл, котры допомогли бы вратувати церков м.ін. перед заваліньом.

Небезпеком для церкви в Розділю є поблискій потік, якій фурт підберат землю. Внет може забрати кавалец землі, з котрым споєний є храм. Церков стоїт лем на насыпаній землі, а не фундаментах. До того доходить планний стан мурувань перед двома століттями камінних стін. Цілю ратування церкви перед зваліньом, в 70. роках ХХ ст. церковны стіны были споєны двома желізными прутами – так, што бы муры скрутити гу собі. Стало ся так, понеже гу старшій части храму добудувано молодшу, котра з часом зачала одходити од мурів первістной святыні.

Ратунком для муруваної церкви є выляня фундаментів, котры зміцнили бы ей консктрукцію. Як вычысл парох о. Григорий Назар ведно зо своїма парохіянами, на тоту ціль треба близько 320 тис. зл. Церков без комплексовой ревіталізації може досправды ся звалити. До того доходить час, з котрым будут ся бороти розділяне, смотрячы як близько буде підходила вода з реченого поблиского ярку.

Парохія писала внескы о дофінансуваня, но на жаль все бракує пару пунктів до отриманя ревіталізаційного гранту. Причына? Храм є муруваний, а то одраз обнижат його забыткову цінніст, прото в першій черзі переходят внескы на інчы деревяны церкви, костелы. Тепер тырват борба о два дальшы внескы. Быти може, котрисий перейде. Парохіяне приобіцяли, што зо своїх кышени дадут грошы на ремонт їх церкви.

Святыня в Розділю полнит функцію і грекокатолицької церкви, і римокатолицького костела. Была побудована в 1786 році. По повороті части Лемків з вигнання і наново правлінню грекокатолицьких богослужынь (1984 р.), церков была вернена грекокатоликам. Римокатоликів обслугує парох з сусідніх Липинок. Традиційом бодай од столітя є путуваня грекокатоликів 15. серпня/августа на римокатолицькій одпуст до Липинок. Римокатолики сперают грекокатоликів в їх старанях о фонды на ратуваня святыні.

Каждый, хто хоче спомочы грекокатолицьку парохію Рождества Пресвятой Богородиці в Розділю, має можніст переслати даток на банковий рахунок:

Parafia Grekokatolicka NNMP w Rozdzielu, 38-304 Kryg,

Bank Spółdzielczy w Lipinkach

nr 56 8628 0000 2001 0009 6188 0001

Джерело: <http://www.lem.fm/potribna-pomich-dlya-grekokatolitskoy-tserkvi-v-rozdilyu/>

* * *

Реєстраційна форма для участі у IV Фестивалю “Гомін Лемківщини”. Художнім колективам та виконавцям для зголошення на IV Львівський обласний фестиваль лемківської культури “Гомін Лемківщини”, що відбудеться 25-26 серпня у Зимній Воді потрібно надіслати оргкомітету [анкету-заявку](#). Усі інструкції із заповнення можна прочитати у бланку анкети-заявки. Організатори **просять до 15 червня подати письмову анкету-заявку** про участь у Фестивалі з пропозиціями щодо репертуару й часового

проміжку, в якому було б зручно виступати та іншими побажаннями щодо організації та проведення Фестивалю.

* * *

ЛЕМКІВСЬКА ПИСАНКА В ЧОРТКОВІ Прекрасного весняного дня 25 березня Чортківська районна громадська організація Всеукраїнського Товариства «Лемківщина» провела в «Лемківській світлиці» дитячий конкурс лемківської писанки. У конкурсі взяли участь діти різної вікової категорії м. Чорткова, сіл - Горішня Вигнанка, Пастуше, Ягільниця. Свою талановитість показали всі учасники конкурсу – від малого до великого. Наймолодші учасники (чотири роки) – це Мазуренко Софія з м. Чорткова і Кравець Владислав з с. Пастуше. Зацікавленість дітей лемківською писанкою, виховання і продовження традицій, освячення історичної пам'яті пращурів Лемківщини їхніми правнуками надихає нас всіх на майбутнє і вселяє віру в незнищенність українсько-лемківського духу.

Свято-конкурс писанки – не просто відпочинок для душі, це код нашої прадавньої історії, втілений в сакральних знаках і символах.

Відмітимо духовних наставників нашого великого дійства: Степана Бубернака, Ірину Мацишин, Ірину Гриців, Ганну Галайду, Володимира Криницького, Наталію Ревегу,

Віктора Дудяка. Голова Чортківського районного товариства «Лемківщина» Богдан Дудяк вручив всім учасникам подяки і солодкі сувеніри. Переможцями конкурсу стали Олександр Букалюк – перше місце, Анастасія Прокопик – друге місце, Оксана Прокопик – третє місце. ВШИТКИМ ВЕЛЬКЕ БОЖЕ ЗАПВАТ!

Джерело: <http://lemky.org.ua/novyny/template-specific-features/492-lemkivska-pysanka-v-chortkovi>

* * *

Консерваторы з Выділу Консервациі і Реставраціі Діла Мистецтв Академіі Красных Мистецтв в Кракові довершыли цінного odkrycia pro sakralnu spadkovinu Lemkovyny. Вчас веденых робіт odkryta была ікона Спаса Вседержителя з I пол. XVII ст., яка походить з грекокатолицкой церкви св. Димитрия в Чарній.

Ікона Спаса Вседержителя находила ся на дереві під намалюваном на ній іконі Тайной Вечері. Як інформуют працівники Академіі Красных Мистецтв в Кракові, молодшу, верхню ікону датує ся на XIX ст. Є она на дуже низшым артистичным рівні, але мат і історичну вартіст. Тым більше тішыт, што консерваторам при одділяню одной іконы од другой повело ся заховати обі.

Перемалюваня одділено од оригінальной іконы при схоснуваню metody хімічного розділяня. Цілу процедуру провела Надія Вывюрська в рамках магістерской работы під керунком др Малгожаты Новалінської в єдиній на світі Працовні Переношыня і Розділяня Стояковых Малюнків. Тепер тырвають работы повязаны з детальным описаньом та опрацуваньом ікон.

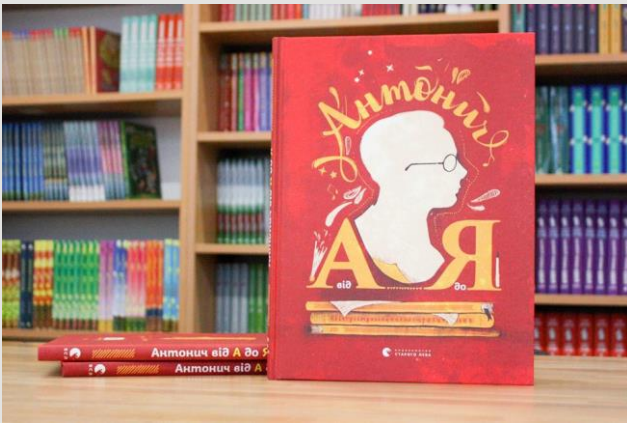
Метода, при помочы котрой повело ся одділити дві речены іконы, є методом з высокым ступеньом ризика. Што інтересуюче, в Польцы того рода работы підниманы сут од 70. років XX ст., але до той поры проведено їх лем бл. 20. За каждым разом рішыня про тото ци консерваторы рушат верхню ікону цілю одділити ей од старшой, прикритої, попереджають фізико-хімічна аналіза, досліджыня технікы выконаня та дальшы оціны, котры зменшають ризико знищыня творів. Велике значыня мають тіж особисты скушености консерватора, понеже, так як і в тым примірі, мусит він докладні підтинати образ о грубости не більшій як сотны частины міліметра. При таких роботах основом є тримати ся професийной етикы, котра на першым місци наказує мати добро даного діла.

Як інформувала нашу редакцию др Малгожата Новалінська з Працовні Переношыня і Розділяня Стояковых Малюнків, до XVIII ст. ікона Спаса Вседержителя як намістна ікона находила ся в чарнянськым іконостасі. По перемалюваню, уж як ікона Тайной Вечері, вісіла на єдній зо стін церкви, а в остатніх роках, з огляду на безпеку, тримана была на плебанії в недалеких Брунарах. Дальшы іконы з оригінального іконостасу тіж ся заховали і находят ся тепер в Округовым Музею в Новым Санчы. По консервациі обі іконы мають вернути на Лемковину, до церкви в Чарній.

Джерело: <http://www.lem.fm/tsinne-odkryitya-ikonyi-spasa-vsederzhytelya-z-tserkvi-v-charniy/>

* * *

У Львівській Книгарні «Є» відбулася презентація нової абетки-енциклопедії з серії «Від А до Я» – «Антонич від А до Я». Про Антонича – його відчуття мелодики у природі, про львівські локації, де любив бувати, про натхнення, що приходило в медитації на зоряне небо – розмірковували автори книги – літературознавець Данило Ільницький, художники Людмила й Володимир Стецьковичі, а також поетеса, літературний редактор видання Катерина Міхаліцина.

«З одного боку, абетковий принцип окреслює перед авторами чіткі рамки, а з іншого – дає усвідомлення простору, – говорив Данило Ільницький. – Адже за відсутності будь-яких рамок дуже складно обрати, що саме творити. Мені імponує принцип подання інформації «Видавництва Старого Лева» у серії «Від А до Я», а саме – ці гасла-гачки, що чіпляють читача і спонукають більше дізнаватися про Тараса Шевченка чи Івана Франка... Я чітко пригадую момент, коли розглядаючи ці книги, подумав: «тут мусить бути Антонич». Тим більше, що

великою частиною аудиторії цієї серії є діти, а Богдан Ігор власне дуже добре зберіг у собі оце «дітвацтво». Ключовий образ його творів – дітвацтво, доросла дитина, творчість як повернення до дитинства. І коли я прийшов з цією ідеєю у видавництво, головний редактор – Мар'яна Савка – одразу ж її підтримала, зауваживши, що Антонич один з її улюблених поетів».

«Антонич є важливою частиною силового поля Львова зокрема та українського мистецтва загалом, – додав Данило. – Ця книга є зіткненням трьох енергетичних згустків. Першим з них є антоничівська традиція, яка у Львові є найсильнішою перш за все емоційно: тут найбільше театральної, музичної та літературної роботи з його творами. Другим згустком є мій досвід та накопичення емоцій в наслідок наукових досліджень творчості поета. Хотілося розповісти по-іншому про цю людину, але опираючись на автентичний матеріал. Хотілося не стільки белетризувати, скільки створити такий собі «літературний джаз» на основі знайдених матеріалів (формат книги якраз дуже надавався до такого експерименту). Третім згустком є горизонт сподівань: очікуєш на людей (у цьому випадку дітей), що будуть продовжувати тему Антонича і передавати моє авторське захоплення далі».

Особливість абетки-енциклопедії у тому, що візуальний ряд є продовженням і доповненням гасел. Оскільки на одну літеру алфавіту припадає максимум два поняття, то ілюстрації розкривають біографічні й творчі особливості письменника набагато ширше. А ще серію доповнюють колажі з родинних світлин, уривки листів, мапи з улюбленими локаціями та обов'язково перелік хобі, що займали час наших героїв поза писанням.

Джерело: <https://starylev.com.ua/news/antonych-vid-do-ya-presentasiya-y-lvovi>

* * *

У віторок 10-го априля 2018-го року у вечорных годинах добило серце русиньской поетки, активістки і учительки – Любки Сегеди-Фалц із Хорватії.

Народила ся 10-го априля 1932-го року в Петровцях, на території днешньої Хорватії. Учительску освіту здобыла в Осієку. Наперед учіла в Овчарах, потім короткий час робила в Міклошевцях і наконєць довго жыла і робила в Дреновцях. На пензію одышла у 1988-ім році.

Писати поезію зачала вже як 18-річна. Їй перша збірка під назвов Подоба з далека вышла у 1975-ім році і друга збірка під назвов Класки была надрукована в році 1999. Як раз за тоту збірку поезії здобыла у 2006-ім році Премію Александра Духновіча за русиньску літературу. Титул лавреата і премія їй были переданы в Криниці почас IV. Бенале русиньской/лемківской културы. Твори Любки Сегеди-Фалц были надрукованы і в різних часописах, ґазетах, календарях ці антологіях.

Джерело: <http://www.lem.fm/vmerla-rusinska-poetka-lyubka-segedi-falts/>

ОГОЛОШЕННЯ

Конкурс СФУЛО на кращу відзнаку “75-ліття Депортації”

9 вересня 2019 року минає 75 років від початку Великого Злочину Депортації українців з історичних етнічних земель Польщі.

З метою гідної підготовки до вшанування трагічної 75-ої річниці початку Великого Злочину Депортації українців з історичних етнічних земель Польщі та увіковічення пам'яті про трагедію депортованих сотень тисяч українців Закерзоння, Світова Федерація Українських Лемківських Об'єднань ініціює видання друкованої продукції (марки, конверти, буклети, інформаційні листівки – флаєри, тощо) та випуск ювілейних монет, значків, приурочених до цієї сумної ювілейної дати.

У зв'язку з цим СФУЛО оголошує Конкурс на кращу відзнаку 75-ліття Депортації.

Конкурс проводиться з метою створення та визначення:

- найкращої графічної ідеї-символу для використання на друкованій продукції;
- найкращої графічної ідеї-символу для зразка ювілейної монети (аверс і реверс), присвячених 75-й річниці трагедії Депортації українців з етнічних земель з Польщі до УРСР в 1944-1946 рр.

У Конкурсі можуть взяти участь як фізичні, так і юридичні особи. Участь у конкурсі безкоштовна.

Проекти присилати в електронному вигляді на адресу: webmaster@lemko-ool.com

Термін подачі робіт: до 01 червня 2018р.

Кожен учасник повинен разом з поданою роботою надати супровідний лист, з поданими: Ваше ім'я, поштова адреса, адресу електронної пошти, номер телефону.

Конкурс проводиться у два етапи. Перший етап передбачає відбір Оргкомітетом до трьох конкурсних робіт фіналістів у кожній номінації. Другий етап передбачає визначення переможця Конкурсу з затвердженням на засіданні Президії СФУЛО у Ждині.

Переможець Конкурсу в кожній номінації нагороджується грошовою премією в розмірі 2000 грн., а також отримає платне замовлення (3000 грн.) на виготовлення периферії: а) лого на конверт і марку, б) кінцеву модель монети.

Учасникам буде повідомлено про результати Конкурсу до 01.08.2018 року.

Оргкомітет Конкурсу:

1. Хомик А. – голова оргкомітету
2. Галик Я.
3. Майкович С.
4. Дмитрах М.
5. Дуда І.

Джерело: <http://sfulo.com/?p=925&lang=ukhttp://lnam.edu.ua/uk/248/konkurs-vid-svitovoji-federaciji-ukrajinskix-lemkivskix-objednan.html>

План основних заходів СФУЛО на 2018 рік

План роботи Світової федерації українських лемківських об'єднань на 2018 рік розроблений на основі рішень VI Конгресу СФУЛО, Програми діяльності СФУЛО на 2017-2022 роки, Календарних планів Суб'єктів Федерації на 2018 рік, і спрямований на виконання Статутних завдань Федерації.

VI Конгрес СФУЛО, який відбувся 25 серпня 2017 року у м. Львові, підтримав ініціативу Народного депутата України Андрія Антонюка щодо **проголошення 2018-го року – Роком Справедливості щодо українців, депортованих із т. зв. Закерзоння у 1944-1951 рр.**, що має стати першим етапом підготовки до вшанування трагічної 75-ої річниці від початку Великого Злочину Депортації. Цю ініціативу вже підтримали Львівська, Тернопільська та Івано-Франківська ОДА, на території яких оселилася найбільша кількість депортованих лемків, і тут нині мешкають їхні численні нащадки, які вносять свій важливий внесок в розбудову Української держави.

Депортовані та їхні нащадки вимагають визнання примусового виселення етнічних українців у 1944-1951 рр. злочином та його засудження в Україні на державному рівні та у світі. Друга неділя вересня має стати **Днем Пам'яті примусового виселення етнічних українців** з території т. зв. Закерзоння в 1941-1951 рр.

Для досягнення цієї мети необхідно провести широку роз'яснювальну роботу в Україні та за кордоном задля ознайомлення широкої міжнародної громадськості з трагедією всіх етапів депортації етнічних українців з історичних українських земель території Польщі – 1944-1946 рр., 1947 р., 1951 р., що стане підґрунтям для підготовки і прийняття закону про депортацію.

Тому одним з основних напрямів діяльності СФУЛО у 2018 році є організація широкої інформаційної роботи в Україні, в країнах Суб'єктів Федерації та у світі про Великий Злочин Депортації.

Також робота Спільноти має бути спрямована на відродження і збереження духовної і культурної спадщини лемків.

1. Проведення засідань Президії СФУЛО:

– Лютий 2018 – по скайпу;

Проведення засідання Президії СФУЛО, присвяченого вшануванню пам'яті колишнього голови Світової Федерації Лемків, покійного Івана Гвозди, до 90-ліття з дня народження (20 лютого 1928 р.) та 45-річчю створення Світової Федерації Лемків (1973 р.).

– Липень 2018 – Ждиня;

Голова СФУЛО, Відповідальний секретар
Центр досліджень українсько-польсько-словацького пограниччя
Лютий, липень 2018

2. Проведення круглого столу в Ждині під час днів Лемківської Ватри на тему:

«Стан і перспективи діяльності суб'єктів федерації та визначення спільних дотичних напрямів їх роботи» за участі науковців країн-суб'єктів та членів Президії СФУЛО.

Голова СФУЛО, Голови Суб'єктів Федерації
липень

3. Візити Голови СФУЛО до країн-суб'єктів Федерації з метою ознайомлення з роботою їх організацій та вивчення проблем та дотичних ліній діяльності:

Польща, Словаччина – весна 2018

Хорватія – літо 2018

США, Канада – осінь 2018

Голова СФУЛО

2018 рік

4. Участь у VII з'їзді ВУТЛ в Тернополі, Україна.

Делегація СФУЛО

листопад, 2018 рік

5. Участь в Урочистій академії з нагоди 30-річчя створення Львівського обласного товариства „Лемківщина”.

Делегація СФУЛО,

жовтень

6. Провести інформаційні заходи в кожній з країн Суб'єктів Федерації на тему: «Депортації лемків та всіх українців з історичних українських етнічних земель Польщі у 1944-1951 рр.».

Голови Суб'єктів Федерації

Впродовж року

7. Участь у всеукраїнських та обласних громадсько-політичних заходах у рамках проголошеного Року Справедливості в Україні для депортованих українців з Польщі в 1944-1951 рр.

Члени Президії СФУЛО

Впродовж року

8. Дати політико-правову оцінку Угоді від 9 вересня 1944 року „Про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР“ між урядом УРСР і ПКНВ, показати її злочинність і домогтися її засудження на державному і міжнародному рівнях.

З цією метою організувати кваліфіковану групу правників для всебічного вивчення передумов і умов підписання угоди, її легітимності, аналізу тексту самої угоди, ролі НКВС тощо.

Голова СФУЛО

I квартал 2018 року

9. Налагодити співпрацю СФУЛО з науковими інституціями (УКУ, КНУ та ін.), з УІНП, з науковцями та правниками, політиками в Україні для підготовки правової основи Закону про депортацію.

Голова СФУЛО

Впродовж року

10. Організація і проведення Міжнародної науково-практичної конференції „Політико-правова оцінка тотальної депортації лемків і всіх українців з етнічних земель Лемківщини і т.зв. Закерзоння у 1944-46, 1951 рр.” у Львові.

Голова СФУЛО та оргкомітет

Вересень

11. Звернутися до Українського інституту національної пам'яті, щодо:

- підготовки проекту Закону про депортацію («Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок депортацій»)
- утворення окремого напрямку діяльності інституту з питань відновлення пам'яті про Великий злочин депортації 1944-1951 рр.

- опрацювання програми доповнень до шкільних та університетських навчальних програм, щоб забезпечити висвітлення донедавна забутих сторінок української історії.

Голова СФУЛО
Січень-лютий, 2018

12. Об'єднати зусилля всіх товариств депортованих у виробленні й узгодженні єдиних позицій щодо прийняття закону про депортацію.

З цією метою ініціювати переговори і круглий стіл голів всеукраїнських товариств «Лемківщина», «Холмщина», «Надсяння», «Підляшшя», «Любачівщина», «Бойківщина».

Голова СФУЛО, голова ВУТЛ
I-II квартал 2018 року

13. Ініціювати створення у Верховній раді України міжфракційної групи народних депутатів в справах депортованих українців з Закерзоння з метою об'єднання депутатського корпусу для прийняття закону про депортацію.

Голова СФУЛО і члени Президії від України
I-II квартал 2018 року

14. Встановлення проведення в другу неділю вересня Дня Пам'яті примусового виселення етнічних українців з території т. зв. Закерзоння у 1944-1951 рр.

Голова і Члени Президії СФУЛО
вересень

15. Організація звернення від групи сенаторів, політиків, істориків, правників, інших впливових людей США і Канади до урядів України та Польщі про визнання злочином Депортацій українців Польщі в 1944-1951 роках.

Заступник по Американському континенту Марко Гованський
I півріччя 2018

16. Організація звернення від СКУ про визнання злочином цих депортацій.

Заступник по Американському континенту Марко Гованський
I півріччя 2018

17. Організація звернення від УВКР про визнання злочином цих депортацій.

Голова СФУЛО, Члени Президії від України
I півріччя 2018

18. Планування заходів до вшанування на державному рівні 75-их роковин Великого Злочину Депортації українців у 1944-1951 рр. Форум депортованих у Львові 09.09.2019 р.

Голови Суб'єктів Федерації
До липня 2018

19. Підняти питання вшанування 75-х роковин початку Великого злочину депортації 1944-1951 рр, які заплановані на 9 вересня 2019 р., на міжнародний рівень та закликати Президентів України та Польщі забезпечити заходи на державному рівні.

Голова СФУЛО
Заступник по європейському континенту Стефан Клапик
Заступник по Американському континенту Марко Гованський
Президія СФУЛО
I півріччя 2018

20. Звернутися до урядів України і Польщі з вимогою визнати злочинними депортації українців з етнічних історичних земель Польщі у 1944-1951 роках.

*Президія СФУЛО
Липень, 2018 рік*

21. Зібрати документальні матеріали та підняти питання про реабілітацію в'язнів табору праці у Явожно (концентраційний табір, у якому під час Операції «Вісла» 1947 року утримувалося майже 4000 українців, з них понад 800 жінок і біля десятка дітей, 22 греко-католицьких і 5 православних священиків, щонайменше 160 із них там і загинуло).

*Об'єднання лемків Польщі
Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя
Впродовж 2018 року*

22. Створення електронного каталогу пам'ятних знаків (з світлинами в електронному вигляді), встановлених в пам'ять жертв депортації, а також відомим діячам з Лемківщини у всьому світі: (пам'ятні знаки, пам'ятники, пам'ятні дошки, скульптурні барельєфи чи погруддя тощо) з метою гідного їх вшанування, а також для створення електронних каталогів.

*Всі суб'єкти федерації в кожній з країн
2018 рік*

23. Створення зведеного електронного каталогу міжнародного рівня книг, статей, публікацій, а також фільмів та аудіо- і відеоматеріалів про Великий Злочин Депортації для загального доступу в інтернеті. З цією метою відкрито окремий е-мейл: catalog.sfulo@gmail.com

Збір матеріалів у регіонах з наступною передачею їх копій до єдиного каталогу доручити відповідальним у кожній з країн-суб'єктів Федерації.

Зібраний матеріал впорядкувати та систематизувати, для чого ініціювати створення групи дослідників з числа відповідних фахівців.

*Голови та відповідальні особи Суб'єктів Федерації,
«Молода Лемківщина»,
Центр дослідження українсько-польсько-словацького пограниччя
Впродовж 2018 року*

24. Звернутися до Міністерства освіти і науки України щодо запровадження в навчальні програми з історії шкіл та ВНЗ відповідних розділів про депортації та етнічні чистки українців, вчинені колишніми комуністичними режимами Радянського Союзу і Польщі в 1944-1951 роках. Метою цього запровадження є відновлення та передача історичної пам'яті про ці трагічні сторінки в житті українців, усвідомлення молодим поколінням непорушності демократичних прав і свобод людини.

*Голова СФУЛО
2018 р.*

25. Організувати співпрацю Суб'єктів Федерації з молодіжними організаціями (СУМ) і з недільно-суботніми школами, щоб включити тему депортації українців з етнічних земель до переліку освітніх тем, а в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах України забезпечити проведення відкритих заходів, учнівських конференцій, круглих столів тощо про депортацію українців Закерзоння у 1944-1951 рр. з наступним проведенням їх на постійній щорічній основі.

Голови суб'єктів Федерації, 2018

26. Організувати видання друкованої продукції (марки, конверти, буклети тощо) та випуск ювілейних монет, значків з метою увіковічення пам'яті про 75-і роковини трагедії депортації сотень тисяч українців з етнічних історичних земель з Польщі до УРСР.

*Член Президії Майкович С. Г.
Голова СФУЛО
Голова ФДЛ у США Хомик А.
2018*

27. Відзначення 100-річчя створення Західно-Української Народної Республіки: „Українські Лемківські Республіки початку ХХ ст.”.

Участь в проведенні заходів по відзначенню ювілейної річниці в Івано-Франківську, де було проголошено ЗУНР.

В рамках відзначення ювілею Суб'єктами Федерації організувати проведення круглих столів, конференцій про визвольні змагання на Лемківщині в контексті українських державотворчих процесів 1918-1920 рр., а також громадські заходи до видатного ювілею ЗУНР.

*Голови суб'єктів федерації
Члени Президії
Листопад 2018*

28. Створення робочої групи по розробці Державної програми відродження і збереження духовної і культурної спадщини в Україні, Програми відродження і збереження духовної і культурної спадщини у світі, Державної програми етнічного відродження Лемківщини (спільно з урядом Польщі).

*Члени Президії, круглий стіл
Липень*

29. Встановлення тісної співпраці та постійного діалогу Фундацій дослідження Лемківщини в США, Канаді, Львові задля налагодження роботи щодо обліку та збереження світової лемківської спадщини.

*ФДЛ у Львові, в США, в Канаді
Впродовж року*

30. Підтримка й заохочення інформаційної та видавничої діяльності про історію і культуру Лемківщини. Збір свідчень про життя лемків.

*ФДЛ в США, в Канаді, у Львові, Президія СФУЛО
Протягом року*

31. Випуск часописів та журналів: журнал «Лемківщина» - ООЛ, газета «Дзвони Лемківщини», щорічник «Лемківський календар» - ВУТЛ, бюлетень «Глас Союзу» - СРУ Сербії, кварталник «Ватра» - ОЛ Польщі та ін.

*Редколегії організацій
Впродовж року*

32. Відновлення випуску кварталника «Вісник СФУЛО», інформаційно-електронного часопису СФУЛО, з наступним перекладом на різні мови.

*Редколегія СФУЛО
Впродовж року*

33. Активне ведення веб-сторінок СФУЛО та суб'єктів Федерації, а також поновлення і розширення контенту СФУЛО на Facebook, YouTube, SoundCloud та ISSUU.

Відповідальні: Андрій Хомик, Андрій Пеляк, Ярослав Галик, Тарас Радь, Софія Федина
Впродовж року

34. Проведення фестивалів лемківської культури:

- 18-а Лемківська Ватра США - 23-24 червня
- Всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» в Монастириську (Україна) – 4-5 серпня
- Лемківська ватра в Канаді
- Фестиваль у Свиднику (Словаччина)
- «Лемківська ватра» у Польщі в Ждині – 20-22 липня
- Фестиваль духовної пісні у Снині (Словаччина)
- Фестиваль «Маковицка струна» в Бардієві (СР),
- Фестиваль «Петровски дзвін» (Хорватія),
- Фестиваль «Лемківська ватра» в Закарпатті (Україна) - липень
- Фестиваль „Майске древо,, – в селі Бикич дол, Сербія – 2-3 червня
- Фестиваль „Червена ружа,, Руски Керестур, Сербія – 1-2 липня
- Фестиваль „Жатва,, Коцур, Сербія - 15-16 липня
- „Од Русаль до Яна” в с. Зиндранова, Польща - 28-29 липня.
- Фестиваль,, Найше не забудзе ,, Дюрдьов, Сербія – 19-20 серпня

Голови Суб'єктів Федерації, Оргкомітети

Згідно графіку

35. Організація релігійних та народних свят задля збереження і поширення лемківських звичаїв і традицій:

- Йорданське водосвяття та Щедрий вечір. Свята вечеря. Вертеп, святковий концерт, спільне колядування - ОЛК
- Велия, Лемківський Йордан, Лемківське Різдво, Свято Маланки, Лемківське Пуцання, Лемківській Кермеш, Коляда в Україні, Польщі, США та ін. країнах.

Всі організації
Впродовж року

36. Проведення Дня родини і Свята св. Миколая – зустрічі з програмами для дітей.

Всі організації
Впродовж року

37. Проведення майстер-класів писанкарського мистецтва в країнах Суб'єктів Федерації, VIII Всеукраїнського фестивалю «Лемківська писанка» в Україні - березень

Всі організації
Впродовж року

38. Участь членів Суб'єктів Федерації в українських заходах: щорічному параді на Українському фестивалі в Торонто (ОЛК), в Днях української культури в Сербії (СРР Серії), інших в заходах і маніфестаціях на підтримку України.

Всі організації
Впродовж року

39. Організація культурно-просвітницьких заходів:

виставка – «Лемковина у фотографіях до 1947 року» (ОЛК);

виставка фоторепродукцій пам'ятників жертв депортації на Тернопільщині (Україна).

ОЛК, ВУТЛ

Березень-квітень;

презентації книг:

– Михайла Биндаса „ Біографія о. Дюри Биндаса», березень;

– М. Пащенко „Закарпатська Україна,, вересень

СРУ Сербії

40. Надання допомоги для збереження різних культурних та релігійних установ в Польщі та в Україні.

ООЛ, ОЛК

Впродовж року

41. Обмін інформацією між Суб'єктами Федерації щодо повернення майна, втраченого через Акцію «Вісла» на сайтах: <http://www.lemkounion.republika.pl/>

http://www.lemkounion.republika.pl/watra_kwartalnik_archiwum.html

Всі організації

Впродовж року

42. Ремонти цвинтарів: в селі Ропиця Руська – ОЛК та інших?

Всі організації

Впродовж року

43. Сприяння в організації та проведенні Міжнародного історико-краєзнавчого табору-експедиції „Вирій” на теренах етнічних українських земель на Закерзонні.

Президія СФУЛО

Постійно

44. Поїздки делегацій лемків на Лемківщину з метою відвідання храмів, місць захоронень предків та їх відновлення.

Голови суб'єктів федерації

Впродовж року

45. Клопотати перед МЗС України, Посольствами України в державах, які входять до СФУЛО:

- про фінансову підтримку державою Україна цих громадських організацій;
- про організацію бюджетного навчання в українських закладах вищої школи студентів з країн-суб'єктів СФУЛО для забезпечення їх кадрами для роботи в культурно-мистецьких українських товариствах (Союз Русинів Українців Сербії тощо);
- про посилене забезпечення організацій-суб'єктів тематичною книжковою продукцією та інформаційними матеріалами про найважливіші події суспільно-культурного життя.

Президія СФУЛО

2018

46. Порухити питання перед Кабінетом Міністрів України про створення Міністерства у справах світового (закордонного) українства з метою підтримки українських громад за кордоном, координації їх діяльності з Україною і між собою, активізації підтримки українською державою українських спільнот, інтеграції закордонних українців у політичне, економічне, соціальне, культурне, інформаційне життя України, з метою

створення єдиного взаємопов'язаного українського світу, який зможе протистояти викликам сучасності.

*Президія СФУЛО
2018*

47. Звернутися до Кабінету Міністрів України про необхідність створення Державної програми боротьби з проявами сепаратизму на субетнічних землях, де компактно мешкають лемки-русини-українці.

*Президія СФУЛО
2018*

48. Розпочати переговори по створенню Міжнародної молодіжної гілки СФУЛО. Встановлення контактів. Організація круглого столу.

*Президія СФУЛО
Товариства «Молода Лемківщина» у світі і в Україні
2018*

49. Обмін молодіжними делегаціями з метою встановлення взаємних контактів та співпраці.

*Товариства «Молода Лемківщина»
2018*

50. Створення туристично-екскурсійних турів та літніх таборів на Лемківщині з метою ознайомлення з землею предків та їх матеріальною і духовною спадщиною.

Проекти:

«Стежками Антонича до рідного порога»

*ФДЛ у Львові
2018 рік*

«Паломництво на гору Явір»

«Ватряне поле в Ждині»

Об'єднання лемків Польщі

– організація поїздок лемків, зокрема молоді, в Польщу і в Україну до рідних країв і до родин – «Heritage Tours»;

*Організація Оборони Лемківщини в США,
Об'єднання лемків Канади,
Союз русинів українців Сербії, Словацької республіки, Хорватії
2018-2022 рр.*

– створення спільних літніх відпочинкових шкіл-таборів для дітей з лемківських родин Польщі, які володіють лемківською говіркою, та дітей з лемківських родин інших країн з метою навчання їх лемківської мови і традицій у вільному дитячому спілкуванні.

*Об'єднання лемків Польщі
Молода Лемківщина, Львів
2018-2022 рр.*

